

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ANALÝZA POTŘEB V ÚZEMÍ

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání

pro území Zlínského kraje II

Zpracovatel: Realizační tým projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_002/0000007
ZLÍNSKÝ KRAJ | TŘÍDA TOMÁŠE BATI 21, 761 90 ZLÍN

Obsah

Kapitola 1: Úvod do problematiky	5
1.1 Úvod	5
1.2 Metodika.....	5
Kapitola 2: Vstupní analýza a širší kontext problematiky	6
2.1 Demografický vývoj	6
2.1.1 Počet obyvatel ve Zlínském kraji	6
2.1.2 Migrační přírůstek v kraji.....	6
2.1.3 Demografická prognóza	8
2.2 Odvětvová struktura hospodářství	11
2.2.1 Odvětvová struktura ekonomických subjektů podle klasifikace CZ-NACE	11
2.2.2 Klíčoví zaměstnavatelé ve Zlínském kraji	11
2.3 Vzdělávací systém.....	13
2.3.1 Síť škol a školských zařízení	13
2.3.2 Struktura a poptávka po oborech vzdělání	14
2.3.3 Rozvojové priority v oblasti vzdělávání na území kraje.....	18
2.4 Trh práce.....	23
2.4.1 Regionální statistika trhu práce.....	23
2.4.2 Absolventi a trh práce	26
Kapitola 3: Zhodnocení aktuálních potřeb území na základě klíčových témat KAP ZK	28
3.1 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, ZŠ a pro oblast iniciativy a kreativity i pro MŠ	28
3.1.1 Zhodnocení současného stavu	29
3.1.2 Přehled koncepčních dokumentů.....	30
3.1.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	31
3.1.4 Realizované aktivity a projekty.....	31
3.1.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech	33
3.1.6 SWOT analýza	34
3.1.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb	36
3.2 Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání) pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, ZŠ a MŠ	37
3.2.1 Zhodnocení současného stavu	37
3.2.2 Přehled koncepčních dokumentů.....	38
3.2.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	39
3.2.4 Realizované aktivity a projekty.....	39
3.2.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech	41
3.2.6 SWOT Analýza	43
3.2.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb	45
3.3 Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů	46
3.3.1 Zhodnocení současného stavu	46
3.3.2 Přehled koncepčních dokumentů.....	48
3.3.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	49
3.3.4 Realizované aktivity a projekty.....	49
3.3.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech	50
3.3.6 SWOT analýza	52

3.3.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	55
3.4	Rozvoj kariérového poradenství pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ a ZŠ.....	56
3.4.1	Zhodnocení současného stavu	56
3.4.2	Přehled koncepčních dokumentů.....	56
3.4.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	57
3.4.4	Aktivity realizované ve školách dle výsledků dotazníkového šetření	57
3.4.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	58
3.4.6	SWOT analýza	60
3.4.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	62
3.5	Rozvoj škol jako center dalšího profesního rozvoje	63
3.5.1	Zhodnocení současného stavu	63
3.5.2	Přehled koncepčních dokumentů.....	65
3.5.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	66
3.5.4	Realizované aktivity a projekty.....	66
3.5.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	67
3.5.6	SWOT Analýza	69
3.5.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	71
3.6	Podpora inkluzivního vzdělávání téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, přechody žáků ze ZŠ na SŠ, na VOŠ/VŠ, trh práce	72
3.6.1	Zhodnocení současného stavu	72
3.6.2	Přehled koncepčních dokumentů.....	72
3.6.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	72
3.6.4	Realizované aktivity a projekty.....	73
3.6.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	74
3.6.6	SWOT Analýza	76
3.6.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	78
3.7	Rozvoj výuky cizích jazyků.....	79
3.7.1	Zhodnocení současného stavu	80
3.7.2	Přehled koncepčních dokumentů.....	82
3.7.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	82
3.7.4	Realizované aktivity a projekty.....	82
3.7.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	84
3.7.6	SWOT analýza	86
3.7.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	88
3.8	ICT kompetence.....	89
3.8.1	Zhodnocení současného stavu	89
3.8.2	Přehled koncepčních dokumentů a legislativní rámec.....	92
3.8.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	92
3.8.4	Realizované aktivity a projekty.....	92
3.8.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	94
3.8.6	SWOT analýza	95
3.8.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	96
3.9	Matematická a čtenářská gramotnost	97
3.9.1	Zhodnocení současného stavu	97
3.9.2	Přehled koncepčních dokumentů.....	99
3.9.3	Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři.....	100
3.9.4	Realizované aktivity a projekty.....	100
3.9.5	Priority kraje definované ve strategických dokumentech	102
3.9.6	SWOT analýza	103

3.9.7	Identifikace problémových oblastí a potřeb	105
<i>Kapitola 4: Závěrečný souhrn výsledků Analýzy potřeb v území</i>		106

1 Kapitola 1: Úvod do problematiky

1.1 Úvod

Dokument Analýza potřeb v území je aktualizován realizačním týmem pro účely Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání. S využitím krajských a dalších veřejně dostupných zdrojů, materiálů a dat je zde zaznamenán vývoj a aktuální situace ve Zlínském kraji a to jak na trhu práce, tak také v oblasti vzdělávání. Úkolem Analýzy potřeb v území je poskytnout podklady pro jednání klíčových aktérů v oblasti vzdělávání na území kraje. Tyto informace považujeme za nezbytné pro redefinování problémových oblastí a následné přenastavení priorit ve vzdělávání na území Zlínského kraje.

1.2 Metodika

Při zpracování analýzy potřeb vycházel realizační tým z již existujících koncepčních a strategických dokumentů na národní i krajské úrovni. Zároveň byly do analýzy postupně zapracovány výsledky dotazníkového šetření prováděného na středních a vyšších odborných školách v kraji na podzim roku 2018. Toto šetření bylo zpracováno v rámci projektu P-KAP Národním ústavem pro vzdělávání a přineslo informace zejména o tom, jaké aktivity školy v rámci jednotlivých klíčových témat realizují, jakou důležitost jim přiřkládají, jaké úrovně v jednotlivých klíčových tématech doposud dosáhly a k jakému posunu u nich od prvního šetření z roku 2015 došlo, na jaké překážky přitom narážely a jaká opatření by jim pomohla pro dosažení stanovených cílů. Jako další zdroj byla využita statistická data Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), České školní inspekce (ČŠI), Českého statistického úřadu (ČSÚ), Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV) a také data získaná vlastním šetřením na MŠ, ZŠ, SŠ i VOŠ.

Úvod analýzy je věnován charakteristice Zlínského kraje z pohledu demografie a hospodářství. Dále je zde popsán vývoj a aktuální stav vzdělávacího systému i situace na trhu práce. Stěžejní částí analýzy je třetí kapitola, v níž je pozornost věnována jednotlivým klíčovým tématům projektu KAP – dosavadní podpoře, realizovaným projektům, postavení těchto témat v strategii kraje a obecně způsobům, jimiž byly až do současnosti potřeby aktérů v uvedených oblastech řešeny. Oproti Analýze potřeb v území z dokumentu KAP I byly části věnované jednotlivým klíčovým tématům rozšířeny vždy o SWOT analýzu provedenou realizačním týmem, jejíchž výsledků bude následně využíváno při tvorbě návrhové části dokumentu KAP II.

Níže jsou uvedena **klíčová témata KAP** tak, jak jsou uvedena v Postupech KAP (verze č. 2) z 1. 7. 2018. V průběhu realizace bylo pracováno s odlišnými názvy některých klíčových kompetencí dle původních Postupů KAP, jde však pouze o drobné odlišnosti bez vlivu na obsahovou stránku jednotlivých klíčových kompetencí.

Témata povinná:

Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě;

Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání);

Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli;

Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání;

Rozvoj škol jako center celoživotního učení;

Podpora inkluze;

Infrastruktura SŠ a VOŠ.

Témata nepovinná, která jsou v rámci KAP pro území Zlínského kraje řešena:

Rozvoj výuky cizích jazyků;

Digitální kompetence;

Čtenářská a matematická gramotnost.

2 Kapitola 2: Vstupní analýza a širší kontext problematiky

2.1 Demografický vývoj

2.1.1 Počet obyvatel ve Zlínském kraji

V roce svého vzniku (2000) měl kraj 594 060 obyvatel. Kromě počátečního malého nárůstu k datu Sčítání lidí, domů a bytů v roce 2001 má počet obyvatel neustále mírně sestupnou tendenci. Od roku 2001 do roku 2017 ubylo celkem 11 954 lidí, což představuje rozdíl 2,01 %. Hodnoty uváděné v Projekci ČSÚ předpokládají postupný pokles počtu obyvatel v kraji s velkou dynamikou v dalších letech zejména pak v určitých věkových skupinách. Rozdílný vývoj počtu obyvatel v jednotlivých okresech mezi lety 2001, 2014 a 2017 je patrný z tabulky č. 1.

Tabulka 1 - Změna počtu obyvatel ve Zlínském kraji v letech 2001, 2014 a 2017

Kraj – okresy	k 31. 3. 2001	k 31. 12. 2014	k 31. 12. 2017	Rozdíl 2017-2001	Rozdíl v %
okres Kroměříž	108 053	106 468	105 670	-2 383	-2,21 %
okres Uherské Hradiště	144 517	142 989	142 434	-2 083	-1,44 %
okres Vsetín	147 064	144 011	143 291	-3 773	-2,57 %
okres Zlín	195 376	191 793	191 661	-3 715	-1,90 %
Zlínský kraj	595 010	585 261	583 056	-11 954	-2,01 %

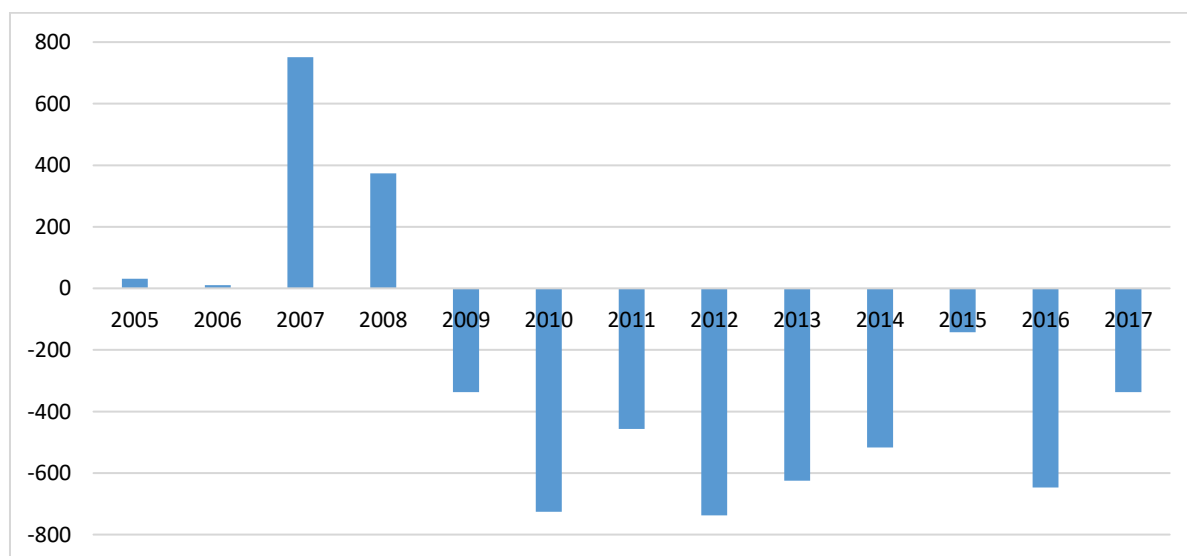
Zdroj: ČSÚ

2.1.2 Migrační přírůstek v kraji

Bilance migračního přírůstu počtu obyvatel ve Zlínském kraji je od roku 2009 trvale v záporných hodnotách, což ukazuje graf č. 1. Mnohem závažnější problém identifikuje tabulka č. 2, ze které zřetelně vyplývá, jaké věkové skupiny se odliv obyvatel ze Zlínského kraje týká. Ve věkové skupině 25-39 let jde evidentně o dlouhodobý jev bez jakéhokoliv náznaku změny trendu. Jedinou věkovou skupinou, která vykazuje kladný přírůstek, jsou lidé v postprodukčním věku.

Dalším poznatkem, na který je potřeba brát zřetel, je dlouhodobě kladný přírůstek obyvatelstva přistěhováním ze zahraničí, viz graf č. 2.

Graf 1 - Přírůstek obyvatelstva přistěhováním a vystěhováním ze Zlínského kraje

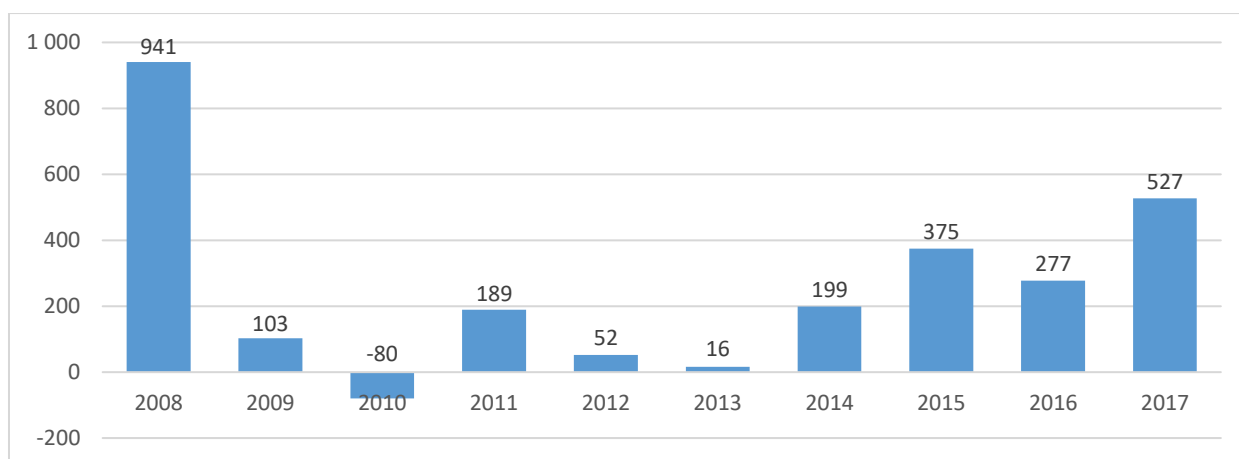
Zdroj: ČSÚ

Tabulka 2 - Přrůstek obyvatelstva přistěhováním a vystěhováním ze Zlínského kraje rozčleněný do vybraných věkových skupin

Věk	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-14 let	136	101	107	171	26	-12	-1	-52	42	62	112	19	-10
15-24 let	3	67	276	185	72	9	42	-50	-20	-8	27	-69	131
25-39 let	-288	-330	-73	-320	-452	-673	-585	-617	-622	-569	-419	-653	-572
40-64 let	163	156	321	267	-63	-107	48	-56	-79	-51	105	9	86
65 let a více	17	17	120	70	80	57	40	38	54	49	33	47	28
Celkový přrůstek stěhováním ve ZK	31	11	751	373	-337	-726	-456	-737	-625	-517	-142	-647	-337

Zdroj: ČSÚ

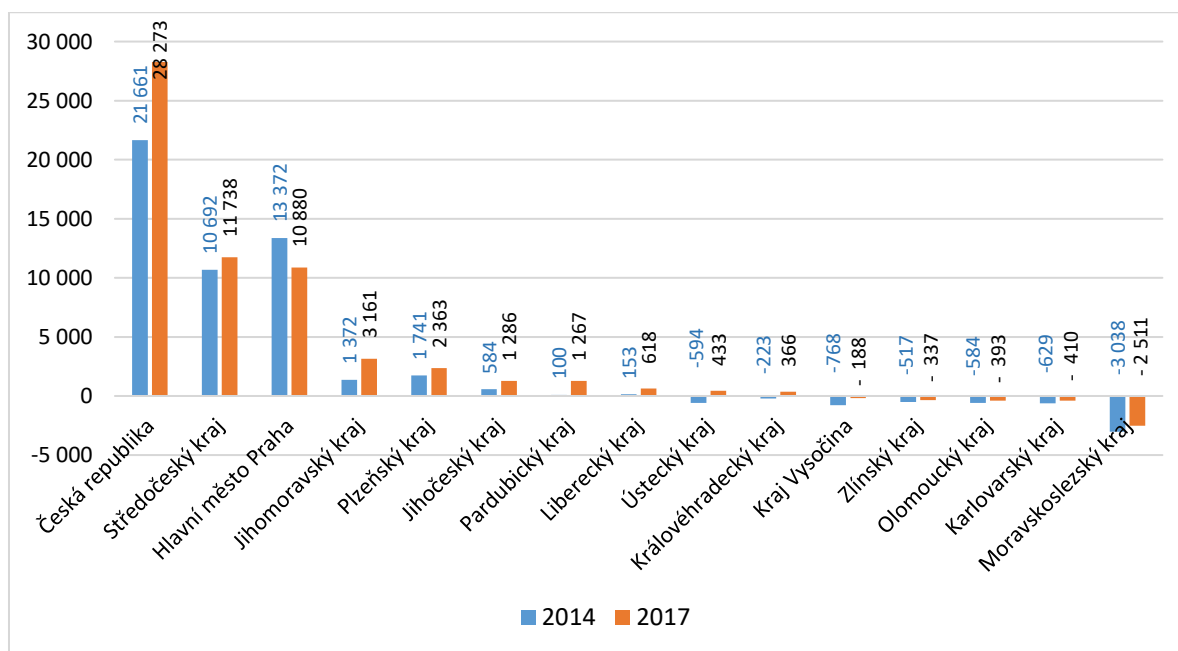
Graf 2 – Přrůstek obyvatelstva vytvořený stěhováním cizinců ze/do Zlínského kraje

Zdroj: ČSÚ

V mezikrajském srovnání se Zlínský kraj nachází ve skupině územních celků, které vykazují zápornou bilanci stěhováním. Konkrétně to popisuje graf č. 3.

Graf 3 - Mezikrajské srovnání přrůstku obyvatelstva stěhováním v roce 2014 a 2017

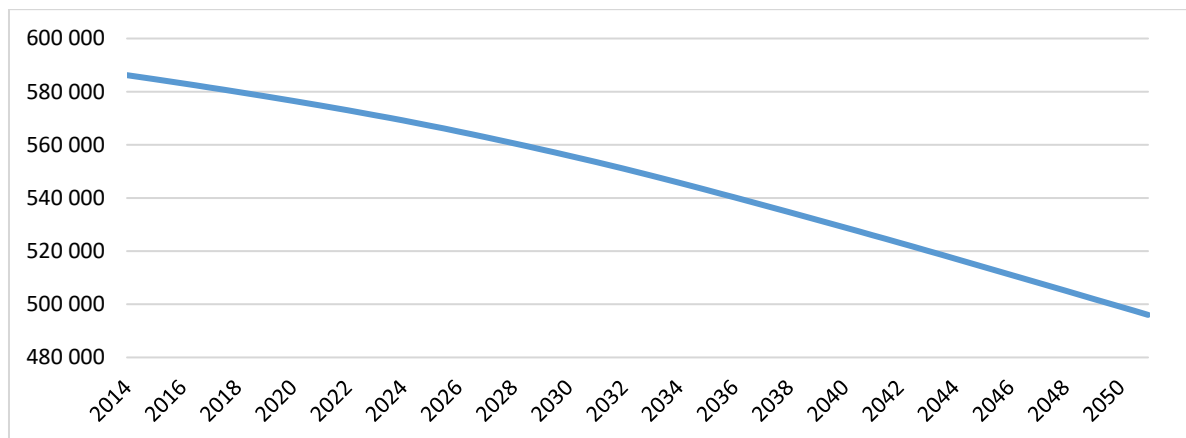

Zdroj: ČSÚ

2.1.3 Demografická prognóza

Prognóza ČSÚ do roku 2051 o počtu obyvatel ve Zlínském kraji¹ nepočítá s výraznějším posílením populace. Naopak Zlínský kraj má a i v budoucnu bude mít, co se týká populace, sestupný trend, viz graf č. 4.

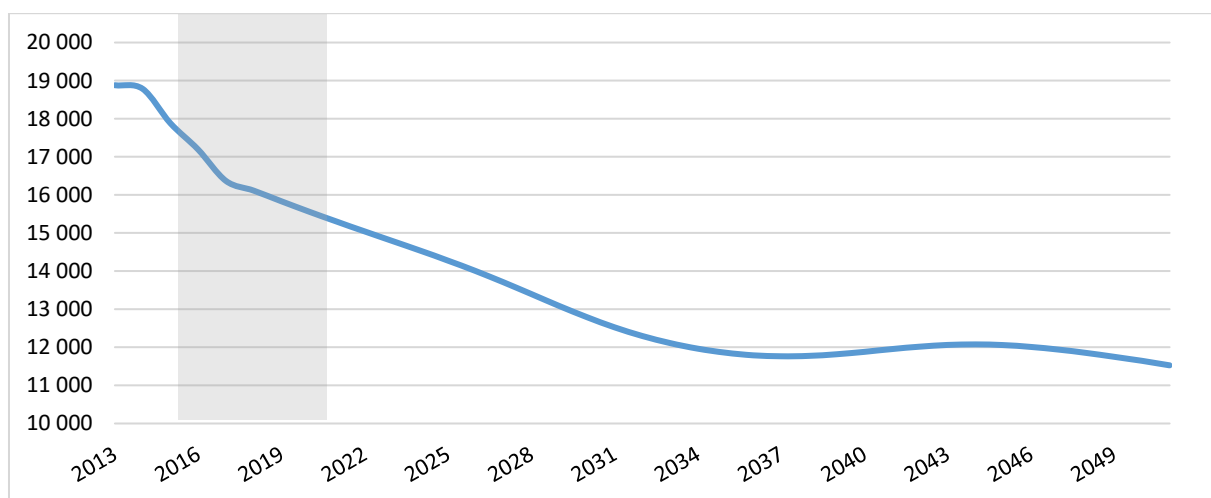
Graf 4 - Prognóza vývoje počtu obyvatelstva Zlínského kraje podle ČSÚ

Zdroj: ČSÚ

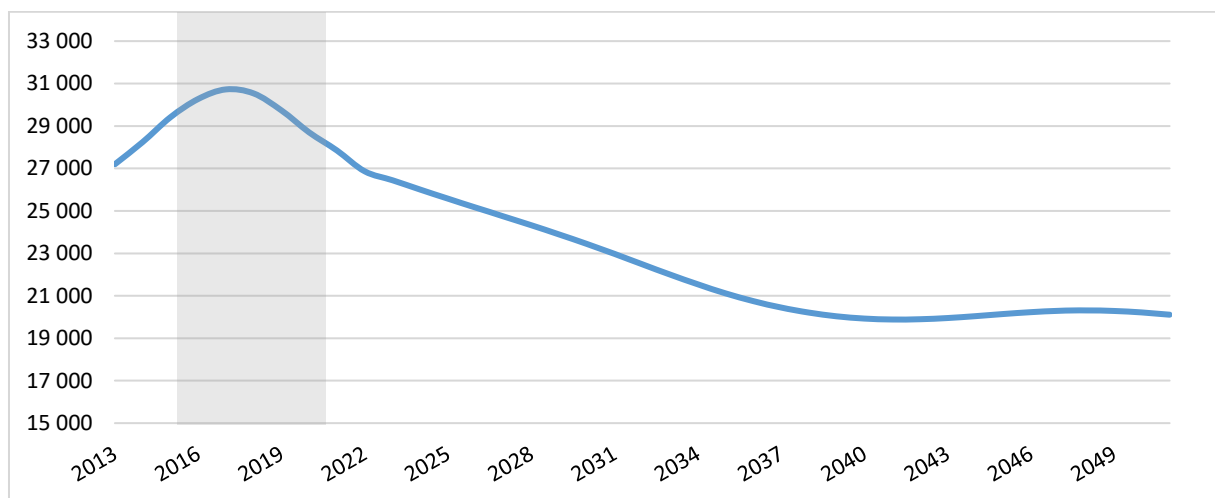
V jednotlivých věkových skupinách a segmentech je sledován předpokládaný vývoj podle Projekce ČSÚ a skutečné počty osob v roce 2013. Změny ve vývoji jsou v příslušných tabulkách rovněž ilustrovány podílem v jednotlivých letech k výchozímu roku 2000.

Graf 5 - Projekce počtu obyvatel Zlínského kraje (bez migrace) ve věkové skupině 3-5letých, což odpovídá věku dětí v MŠ. Období trvání projektu KAP je vyznačeno barevným pruhem.

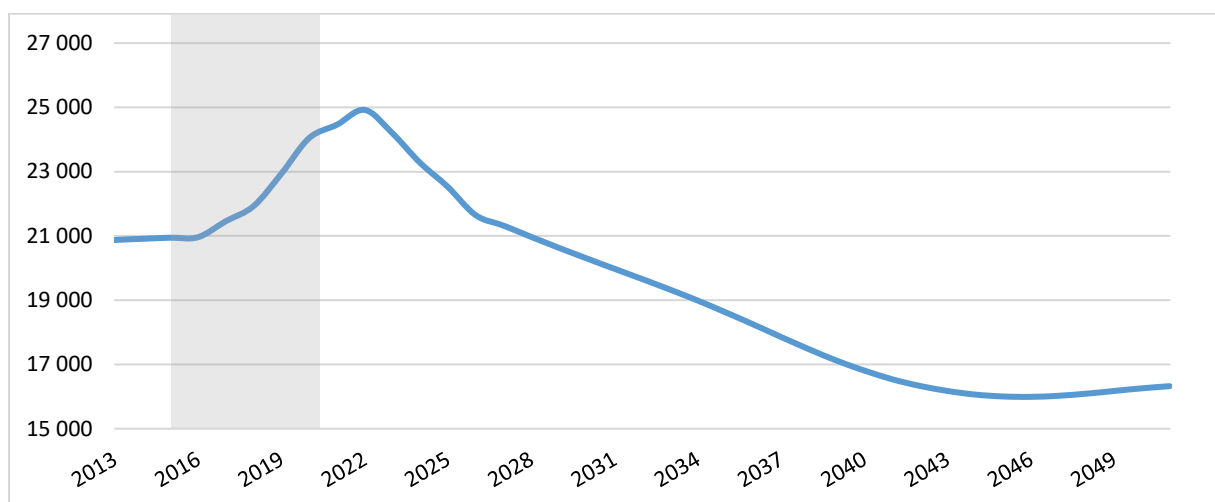

¹ Demografická prognóza ČSÚ o počtu obyvatel ve Zlínském kraji pochází z roku 2014. Nová aktualizovaná prognóza bude vydána v listopadu 2019.

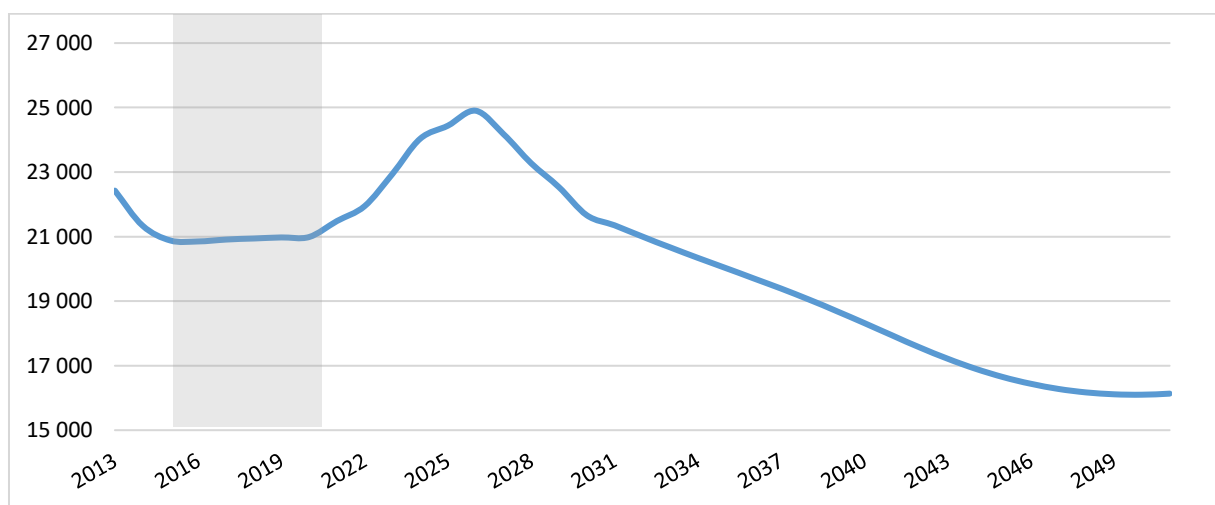
Graf 6 - Projekce počtu obyvatel Zlínského kraje (bez migrace) ve věkové skupině 6-10letých, což odpovídá věku žáků 1. stupně ZŠ. Období trvání projektu KAP je vyznačeno barevným pruhem.

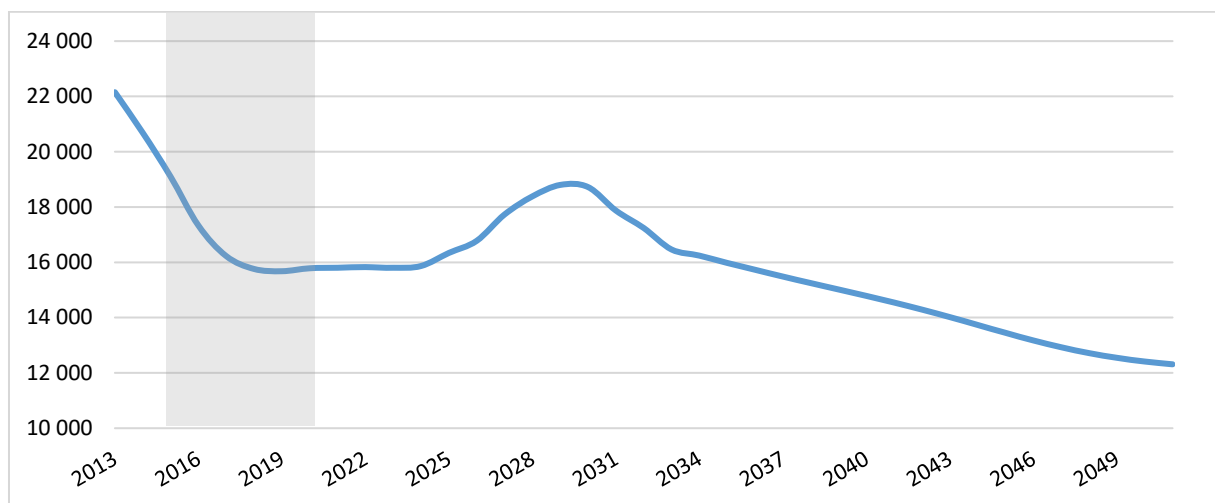
Graf 7 - Projekce počtu obyvatel Zlínského kraje (bez migrace) ve věkové skupině 11-14letých, což odpovídá věku žáků 2. stupně ZŠ. Období trvání projektu KAP je vyznačeno barevným pruhem.

Graf 8 - Projekce počtu obyvatel Zlínského kraje (bez migrace) ve věkové skupině 15-18letých, což odpovídá věku potenciálních žáků SŠ. Období trvání projektu KAP je vyznačeno barevným pruhem.

Graf 9 - Projekce počtu obyvatel Zlínského kraje (bez migrace) ve věkové skupině 19-21letých, což odpovídá věku potenciálních studentů VOŠ. Období trvání projektu KAP je vyznačeno barevným pruhem

Zdroj ke grafům 5-9: ČSÚ

Na základě změn ve vývoji počtu osob ve věkových segmentech uvedených v grafech 5-9 lze učinit následující závěry:

2.1.3.1 Předškolní vzdělávání (graf 5)

Počty osob v odpovídající věkové skupině jsou ve sledovaném období ve fázi dlouhodobého poklesu. Tento trend může některým zřizovatelům v daném období způsobit personální i ekonomické problémy. Dopad bude pravděpodobně mírnější ve větších městech a rovněž zde hraje důležitou roli věk přijímání dětí do MŠ a vliv povinné docházky v předškolním roce.

2.1.3.2 Základní vzdělávání (graf 6 a 7)

Na tomto stupni vzdělávání je ve sledovaném období demografický vývoj ve fázi očekávaného dlouhodobého vrcholu. Vrchol nejprve zasáhne první stupeň základních škol a v následném období (rok 2022) pak i druhý stupeň. Celkový počet osob spadajících do věku žáků základních škol dosáhne maxima v roce 2020. Lokální výkyvy mohou způsobit různé negativní důsledky: nedostatek kapacit v první fázi a období a nadbytečné kapacity v závěru období. Zřizovatelé základních škol jsou tak postaveni před nelehký úkol vyřešit dopady uvedeného trendu. Při budování nových kapacit musí školy i zřizovatelé mít na paměti, že řeší dočasnou situaci demografického vývoje, nikoliv dlouhodobý trend.

2.1.3.3 Střední vzdělávání

Dosažením dna demografického vývoje v roce 2016 se sice pozastavilo prohlubování negativních důsledků způsobených prudkým úbytkem osob ve středním vzdělávání, nicméně se dá očekávat, že se střední školy a jejich zřizovatelé s touto situací budou vyrovnávat dlouhodobě. Jádrem řešení pak může být optimalizace výkonů škol při respektování disponibilních zdrojů osob vstupujících do tohoto stupně vzdělávání na jedné straně a zachování žádoucího spektra oborů vzdělání v návaznosti na potřeby či požadavky trhu práce na straně druhé, při současném zachování jejich územní dostupnosti. V závěru období, kterým se zabývá tento dokument, dojde k nárůstu počtu žáků na SŠ, který bude podle předpokladů prozatím do roku 2027 stoupat.

2.1.3.4 Vyšší odborné vzdělávání

Na rozdíl od předchozího stupně vzdělávání, který si už prošel fází hluboké recese, bude vyšší odborné vzdělávání postupně dopadat na dno demografického potenciálu určeného pro studium vyšších odborných škol. Připočteme-li k tomu vyšší atraktivitu vysokoškolského studia, jehož cílovou skupinu majoritně tvoří identický věkový agregát, dá se předpokládat, až na specifické výjimky škol či oborů, že vyšší odborné vzdělávání projde svým nejhlubším útlumem od počátku svého vzniku.

2.2 Odvětvová struktura hospodářství

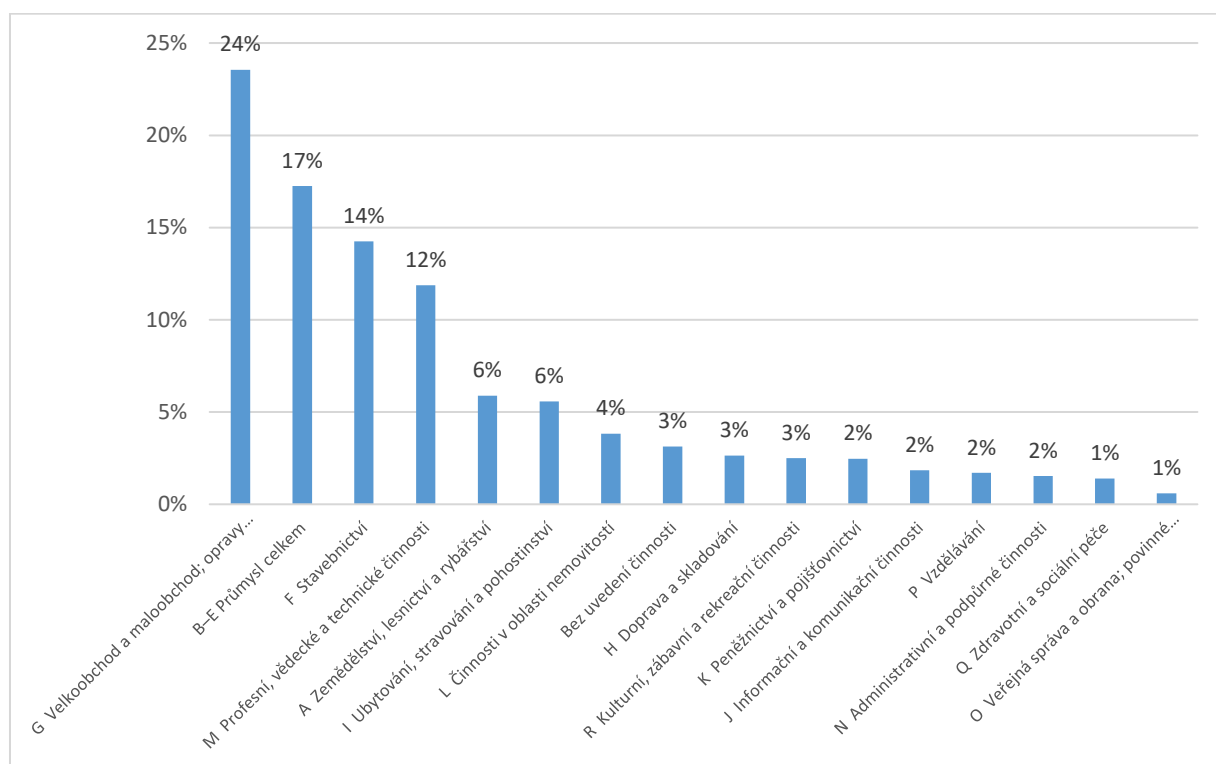
2.2.1 Odvětvová struktura ekonomických subjektů podle klasifikace CZ-NACE

Nejvýznamnější odvětví v kraji zachycuje graf č. 10. Jsou v něm uvedeny relativní počty ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou ve Zlínském kraji za rok 2017. Zahrnutý naopak nejsou subjekty, jejichž převažující činnost podle CZ-NACE nebyla zjištěna. Nejvíce zastoupenou kategorií v kraji jsou subjekty zabývající se obchodní činností (24 % - G), což lehce převyšuje zastoupení tohoto odvětví za celou ČR (23 %). O 6 procentních bodů častěji oproti celorepublikovým údajům (11 %) jsou v kraji zastoupeny průmyslové podniky (17 %). V průmyslu Zlínského kraje mají výrazné zastoupení především podniky zpracovatelské – zejména gumárenského, plastikářského, elektrotechnického, strojírenského, kovodělného, chemického a potravinářského zaměření. Metodika ČSÚ kategorii průmyslu (B-E) dále nerozlišuje a zahrnuje tedy také například těžbu a dobývání, které jsou na území kraje zastoupeny minimálně, ale současně obsahuje zpracovatelský průmysl, který v kraji zaujímá významné místo.

Výše uvedené sekce obchodu (G), průmyslu (B-E), spolu se sektory stavebnictví (F) a profesními, vědeckými a technickými činnostmi (M) tvoří nadpoloviční většinu ekonomicky aktivních subjektů v kraji. Sekce stavebnictví je přitom na Zlínsku zastoupena více (14 %) než v celé ČR (11 %). Obráceně je tomu v případě profesních, vědeckých a technických činností, jejichž zastoupení činí v kraji 12 % a v celé ČR 13 %.

Doplňující pohled na odvětvovou strukturu ekonomických subjektů poskytuje Graf 13 (kapitola 2.2.4.1. Struktura zaměstnanosti v kraji), který vyjadřuje souvislost s případnými požadavky a nároky ekonomického sektoru uplatňovanými na trhu práce.

Graf 10 - Odvětvová struktura ekonomických subjektů (se zjištěnou aktivitou) podle CZ-NACE ve Zlínském kraji v roce 2017

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

2.2.2 Klíčoví zaměstnavatelé ve Zlínském kraji

V roce 2017 bylo ve Zlínském kraji registrováno celkem 142 502 ekonomických subjektů (z toho 73 424 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou). Z celkového počtu ekonomických subjektů představovali 78 % živnostníci, 5 % osoby se svobodným povoláním a 17 % připadlo na obchodní společnosti. V ekonomice Zlínského kraje zaujímají trvale významné místo drobní podnikatelé, kteří zaměstnávají méně než 10 osob. Tato skupina činí

79 % ze všech ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou. Trendem v posledních letech je zřetelný nárůst počtu ekonomických subjektů v kategoriích s vyšším počtem zaměstnanců. Za povšimnutí stojí i velmi výrazný nárůst počtu zaměstnavatelů s více než 250 zaměstnanci mezi lety 2015 a 2016, což může být způsobeno vyšší počtem investic souvisejících s konjunkturou ekonomiky. Výraznější pokles zaznamenáváme jen u skupiny podniků zaměstnávajících 10 až 49 zaměstnanců.

Tabulka 3 - Ekonomické subjekty (se zjištěnou aktivitou) podle počtu zaměstnanců ve Zlínském kraji

Počty zaměstnanců	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem	70 543	72 808	75 598	77 018	74 501	73 096	72 457	71 538	73 424
v tom neuvedeno	12 480	14 647	17 208	15 385	13 045	12 197	11 416	10 750	12 237
bez zaměstnanců	45 436	46 241	45 435	45 203	46 163	46 449	44 199	46 685	46 964
1 až 9	11 477	11 358	11 211	10 831	10 796	10 707	11 405	10 977	11 032
10 až 49	2 652	2 611	2 453	2 381	2 375	2 384	2 738	1 428	1 445
50 až 249	654	638	609	600	604	609	683	975	1 011
250 a více	109	103	102	101	113	111	102	618	621

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Analýza přidané hodnoty a osobních nákladů na mikroekonomické úrovni zpracovávané pro Zlínský kraj v roce 2019 uvádí seznam leaderů-zaměstnavatelů s více než 1 000 zaměstnanci (tabulka 4).

Tabulka 4 - Výběr největších zaměstnavatelů podle počtu zaměstnanců ve Zlínském kraji

Název ekonomického subjektu	Sídlo	Převažující předmět činnosti
Aircraft Industries, a.s.	Kunovice	Výroba letadel
Continental Barum s.r.o.	Otrokovice	Výroba pneumatik
Česká zbrojovka a.s.	Uherský Brod	Výroba zbraní a střeliva
DEZA, a.s.	Valašské Meziříčí	Výroba základních organických chemických látek
HP TRONIC Zlín, spol. s r.o.	Zlín	Velkoobchod a maloobchod domácích spotřebičů, spotřební elektroniky, počítačů a mobilních telefonů
Kayaku Safety Systems Europe a.s.	Vsetín	Výroba předpínačů bezpečnostních pásů a inflátorů airbagů pro automobily
Krajská nemocnice T. Bati, a. s.	Zlín	Ústavní zdravotní péče
ON SEMICONDUCTOR CZECH REPUBLIC, s.r.o.	Rožnov pod Radhoštěm	Výroba elektronických součástek
Slovácké strojírný, akciová společnost	Uherský Brod	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků
Uherskohradištská nemocnice a.s.	Uherské Hradiště	Ústavní zdravotní péče

Zdroj: Analýza přidané hodnoty a osobních nákladů na mikroekonomické úrovni

V rámci projektu Datová platforma zaměstnanosti byl stanoven seznam klíčových profesí ve Zlínském kraji z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce (www.monitorzk.cz). Při výběru profesí byla zohledněna například struktura zaměstnanosti, poptávka zaměstnavatelů či budoucí perspektiva konkrétního povolání.

Tabulka 5 - Seznam 30 klíčových profesí Zlínského kraje z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce

Analytik	Lékař	Stavební technik
Elektrikář - Elektromechanik	Logistik	Strojírenský technik
Elektrotechnik	Nástrojař	Strojní inženýr
Fyzioterapeut	Obchodní zástupce	Truhlář
Gumař	Pečovatel	Účetní
Inženýr elektrotechnik	Plastikář	Učitel
Inženýr chemie	Průmyslový designér	Zámečnick
IT specialista	Průmyslový inženýr	Zdravotní sestra
Klempíř	Řidič nákladní dopravy	Zedník
Kuchař	Seřizovač a obsluha obráběcích strojů	Zemědělec farmář

Zdroj: www.monitorzk.cz

2.3 Vzdělávací systém

2.3.1 Síť škol a školských zařízení

Zlínský kraj nabízí rozsáhlou síť škol a školských zařízení všech zřizovatelů. V současné době se na území kraje působí celkem 605 škol a školských zařízení, největšími zřizovateli jsou obce (452 subjektů) a Zlínský kraj (99 subjektů). Následují soukromí zřizovatelé (42 subjektů), církev (8 subjektů) a stát (4 subjekty).

Obce jsou zřizovateli 452 školských příspěvkových organizací:

- 199 mateřských škol,
- 128 základních škol,
- 98 mateřských a základních škol,
- 1 mateřské školy, základní školy a střední školy,
- 2 základních škol a základních uměleckých škol,
- 1 základní umělecké školy,
- 2 plaveckých škol,
- 21 domů dětí a mládeže nebo středisek volného času.

Zlínský kraj je zřizovatelem 99 školských příspěvkových organizací:

- 46 středních škol, z toho součástí 7 subjektů je zároveň vyšší odborná škola a součástí 4 subjektů je jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky,
- 1 konzervatoře,
- 18 základních a mateřských škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- 12 dětských domovů,
- 20 základních uměleckých škol,
- 1 pedagogicko-psychologické poradny,
- 1 plavecké školy.

Síť škol a školských zařízení a jejich vzdělávací nabídka je ve Zlínském kraji nastavena tak, aby umožňovala územní dostupnost v maximální míře oborové nabídky. Přehled o druzích škol a školských zařízeních ve Zlínském kraji a jejich zřizovatelích přináší tabulka č. 6.

Na území Zlínského kraje dále působí 4 vysoké školy. V nabídce oborů těchto škol výrazně převažují obory ekonomicky a humanitně zaměřené.

Tabulka 6 - Přehled škol a školských zařízení ve Zlínském kraji rozříděných podle zřizovatele (stav k 1. 1. 2019)

	kraj	stát	obec	cirkev	soukromý	celkem
mateřská škola	0	0	199	0	12	211
mateřská škola a základní škola	5	0	98	1	2	106
mateřská škola, základní škola a střední škola	1	1	1	0	0	3
základní škola	12	0	128	3	5	148
základní škola a střední škola	1	0	0	0	0	1
základní škola a základní umělecká škola			2			2
střední škola	35	0	0	4	9	48
střední škola a jazyková škola s právem SJZ	3	0	0	0	2	5
střední škola a středisko praktického vyučování	0	0	0	0	1	1
střední škola a vyšší odborná škola	6	1	0	0	1	8
střední škola, vyšší odborná škola a jazyková škola s právem SJZ	1	0	0	0	0	1
vyšší odborná škola	0	0	0	0	1	1
středisko praktického vyučování	0	0	0	0	1	1
konzervatoř	1	0	0	0	0	1
dětský domov	8	0	0	0	0	8
dětský domov se školou, základní škola		1				1
dětský domov, mateřská škola, základní škola a střední škola	4	0	0	0	0	4
výchovný ústav, středisko výchovné péče, základní škola a střední škola	0	1	0	0	0	1
základní umělecká škola	20	0	1	0	7	28
plavecká škola	1	0	2	0	0	3
dům dětí a mládeže nebo středisko volného času	0	0	21	0	1	22
pedagogicko-psychologická poradna a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků	1	0	0	0	0	1
celkem	99	4	452	8	42	605

Zdroj: OŠMS, KÚ Zlínského kraje

2.3.2 Struktura a poptávka po oborech vzdělání

2.3.2.1 Struktura oborů

Vzdělávací nabídka oborů, které jsou vyučovány ve Zlínském kraji na středních a vyšších odborných školách, je zastoupena všemi skupinami oborů, které mají návaznost na regionální trh práce. Zastoupeny nejsou pouze skupiny 21 – Hornictví, hornická geologie, hutnictví a slévárnictví a 37 – Doprava a spoje, 61 – Filozofie a teologie, 74 – Tělesná kultura, tělovýchova a sport a 91 – Teorie vojenského umění.

Základní přehled o struktuře oborové nabídky lze najít v tabulce č. 7, kde jsou uvedeny počty žáků a studentů v jednotlivých skupinách oborů.

Tabulka 7 - Počet žáků a studujících v hlavních skupinách oborů vzdělání a v jednotlivých druzích škol ve Zlínském kraji ve školním roce 2018-2019

Hlavní skupiny oborů vzdělání	Školy – skupiny oborů vzdělání								Celkem
	VOŠ	Gym-názia	Střední školy				OU a PrŠ		
Dosažené vzdělání	N	K	M	L0	L5	H	E	C	
16 - Ekologie a ochrana životního prostředí			51						51
18 - Informatické obory			733						733
23 - Strojírenství a strojírenská výroba			956	956	73	1 236	38		3 259
26 - Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	30		377	409	17	540			1 373
28 - Technická chemie a chemie silikátů			127	36	10	52			225
29 - Potravinářství a potravinářská chemie	43		83			274	20		420
31 - Textilní výroba a oděvnictví						25			25
32 - Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů			27			6			33
33 - Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů			28		21	158	13		220
34 - Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie				181		56			237
36 - Stavebnictví, geodézie a kartografie			671		23	300	41		1 035
39 - Speciální a interdisciplinární obory				105		35			140
41 - Zemědělství a lesnictví			212			315	62		589
43 - Veterinářství a veterinární prevence			354						354
53 - Zdravotnictví	192		808			105			1 105
63 - Ekonomika a administrativa	55		1 804						1 859
64 - Podnikání v oborech odvětví					622				622
65 - Gastronomie, hotelnictví a turismus	8		536	150	35	593	66		1 380
66 - Obchod				83		98	67		248
68 - Právo, právní a veřejnosprávní činnost	55		261						316
69 - Osobní a provozní služby				127	28	300			455
72 - Publicistika, knihovnictví a informatika			61						61
75 - Pedagogika, učitelství a sociální péče	86		815				24		925
78 - Obecně odborná příprava			362						362
79 - Obecná příprava									
z toho 79 - Gymnázium 4leté		4 005							4 005
z toho 79 - Gymnázium 6leté		443							443
z toho 79 - Gymnázium 8leté		2 804							2 804
82 - Umění a užité umění	41		604	133		22			759
Praktická škola jednoletá								10	10
Praktická škola dvouletá								47	47
Celkem	510	7 252	8 870	2 180	829	4 115	331	57	24 144

Zdroj: MŠMT

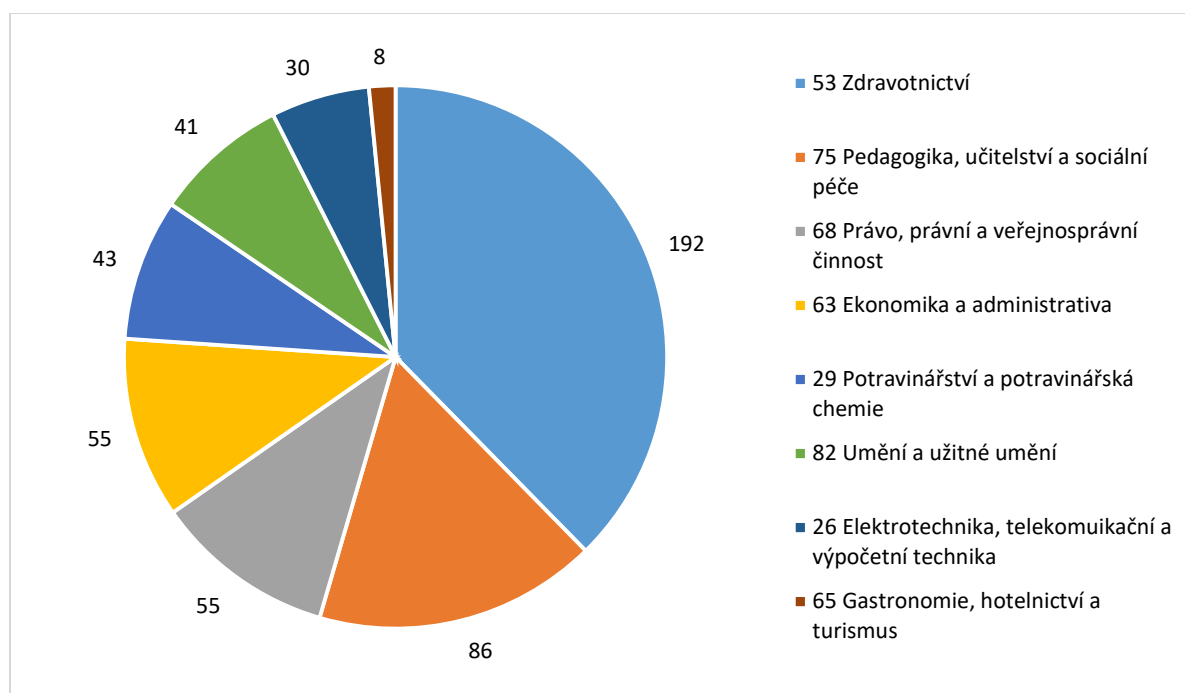
Nejvyšší počty žáků vykazuje skupina 79 – Obecná příprava (cca třetina všech žáků). Výrazné zastoupení mají dále skupiny oborů 23 – Strojírenství a strojírenská výroba, 63 – Ekonomika a administrativa, 65 – Gastronomie, hotelnictví a turismus, 26 – Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 53 – Zdravotnictví. Uvedené skupiny společně představují dvě třetiny, přesně 67 % všech žáků a studujících ve Zlínském kraji.

Následují skupiny oborů 36 - Stavebnictví, geodézie a kartografie, 75 – Pedagogika, učitelství a sociální péče, 82 – Umění a užitá umění, 18 – Informatické obory a 64 - Podnikání v oborech odvětví.

2.3.2.2 Vyšší odborné vzdělání

Na vyšších odborných školách (obory vzdělání N) je nejvíce studentů ve skupinách oborů 53 – Zdravotnictví, 75 – Pedagogika, učitelství a sociální péče a 68 – Právo, právní a veřejnosprávní činnost. Studující v těchto skupinách oborů (celkem 333 studentů) tvoří 65 % z celkového počtu studentů na VOŠ ve Zlínském kraji. Oborovou nabídku vyššího odborného vzdělávání Zlínského kraje dále doplňují tyto skupiny: 26 – Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 29 – Potravinářství a potravinářská chemie, 63 – Ekonomika a podnikání, 65 – Gastronomie, hotelnictví a turismus a 82 – Umění a užitá umění. V souvislosti s grafem 11 je potřeba uvést skutečnost, že počet studentů VOŠ trvale klesá, avšak poměr zastoupení jednotlivých skupin oborů zůstává téměř beze změny.

Graf 11 - Počty studentů VOŠ podle oborových skupin ve školním roce 2018-2019

Zdroj: Statistiky MŠMT k 30. 9. 2018

2.3.2.3 Střední vzdělání s maturitní zkouškou

V tabulce jsou uvedeny počty žáků středních škol všech zřizovatelů v jednotlivých formách vzdělávání v oborech ukončených maturitní zkouškou (v závorce meziroční rozdíl mezi školním rokem 2018-2019 a 2017-2018).

Tabulka 8 - Počty žáků v jednotlivých formách a oborech středního vzdělávání s maturitní zkouškou všech zřizovatelů k 30. 9. 2018

Počet žáků celkem (včetně konzervatoře)									
24 403 (+95)									
Denní forma vzdělávání ukončená maturitní zkouškou								Ostatní formy vzdělávání ukončené maturitní zkouškou	
19 013 (+82)								653 (+30)	
bez nástavbového studia						nástavbové studium		bez NS	NS
18 465 (+114)						548 (-32)		365 (+27)	288 (+3)
gymnaziální obory			obory M		obory LO				
7 252 (+60)			9 057 (+96)						
4leté	6leté	8leté	lycea	ostatní					
4 005 (+56)	443 (+10)	2 804 (-6)	253 (+17)	8 804 (+79)					
						2 156 (-42)			
						obory Podnikání			
						341 (-40)		207 (+8)	

Zdroj: MŠMT

2.3.2.4 Střední vzdělání s výučním listem

V tabulce jsou uvedeny počty žáků středních škol všech zřizovatelů v jednotlivých formách vzdělávání v oborech ukončených závěrečnou zkouškou s výučním listem (v závorce meziroční rozdíl mezi školním rokem 2018-2019 a 2017-2018).

Tabulka 9 - Počty žáků v jednotlivých formách a oborech středního vzdělávání s výučním listem všech zřizovatelů k 30. 9. 2018

Počet žáků celkem (včetně konzervatoře)			
24 403 (+95)			
Denní forma vzdělávání ukončená výučním listem			Ostatní formy vzdělávání ukončené výučním listem
4 374 (-12)			121 (-5)
Obory H		Obory E	
4 025 (+5)		349 (-17)	

Zdroj: MŠMT

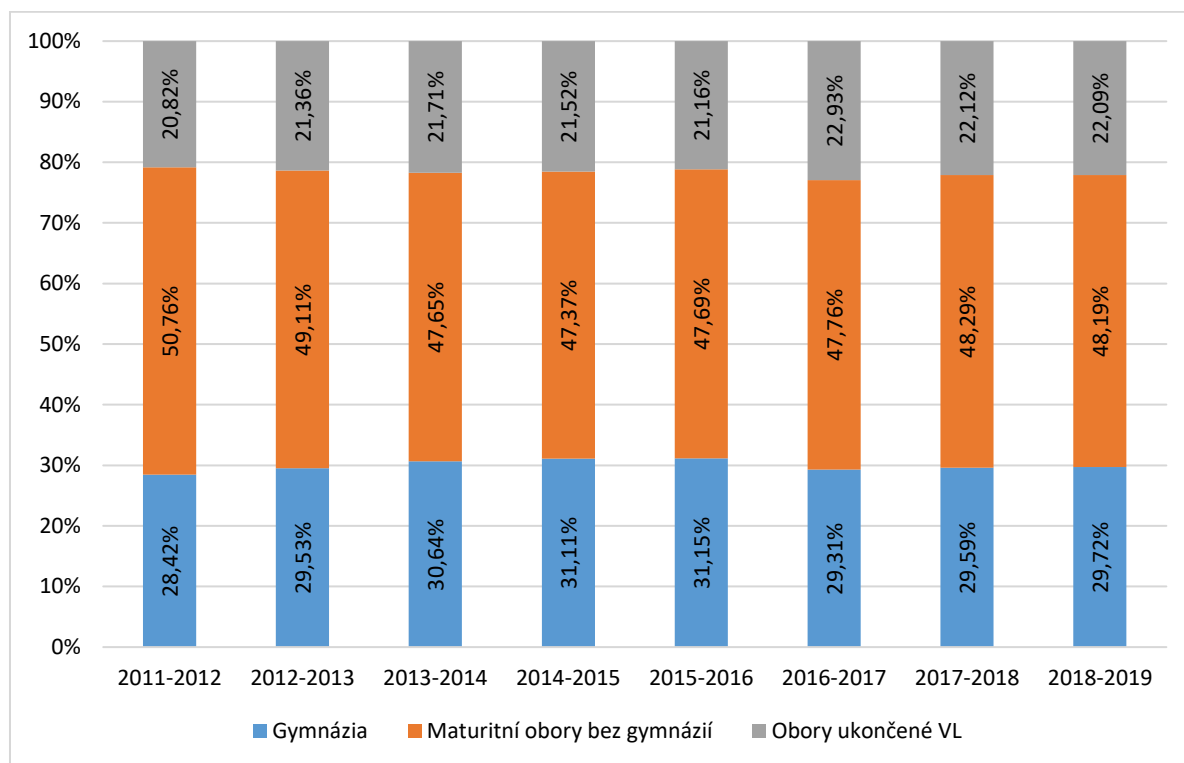
Z celkového počtu žáků 24 381 se 18 % vzdělává v oborech ukončených výučním listem (celkem 4 374 žáků).

2.3.2.5 Střední vzdělání

V oborech skupiny C – střední vzdělání se vzdělávají žáci výhradně v oborech Praktická škola jednoletá (celkem 10 žáků) a Praktická škola dvouletá (celkem 47 žáků).

Vývoj rozložení poměru žáků v jednotlivých typech studia ukazuje graf č. 12. Z něj vyplývá, že vývoj v oborech vzdělávání zakončených výučním listem je stabilní – poměr počtu žáků je téměř neměnný. Naopak u oborů zakončených maturitní zkouškou je evidentní odliv žáků z oborů zaměřených na určitou odbornost do oborů všeobecně vzdělávacích.

Graf 12 - Vývoj poměrného zastoupení žáků v jednotlivých typech oborů vzdělávání (k 30. 9. daného roku, denní studium bez NS, konzervatoře a oborů SV)

Zdroj: MŠMT, vlastní výpočty

2.3.3 Rozvojové priority v oblasti vzdělávání na území kraje

2.3.3.1 Rozvojové priority kraje a jejich průmět do oblasti vzdělávání

Rozvojové priority Zlínského kraje v oblasti vzdělávání jsou primárně stanoveny v Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 (DZ). Následující tabulka přináší přehled cílů a opatření, která jsou v něm stanovena.

Vazby na jednotlivá témata KAP jsou zaznamenány v posledním sloupci tabulky. Pokud v tomto sloupci není označeno téma, jedná se o opatření, které nemá přímou vazbu na témata, kterými se KAP zabývá, ale je prioritou kraje.

V neposlední řadě je potřeba doplnit i informaci, že DZ je na sklonku své platnosti a některá z uvedených opatření vybočují mimo aktuální potřeby oblasti vzdělávání ve Zlínském kraji.

Tabulka 10 - Přehled cílů a opatření pro oblast vzdělávání, které stanovuje DZ ZK 2016

Cíl	Opatření	Téma ²
Zavádění systémů kvality a hodnocení škol a školských zařízení.	Vytvářet a využívat vlastní evaluační systémy jako součást komplexního systému evaluace škol.	
Zvyšování základních kompetencí žáků a studentů.	Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů v podnikavosti, iniciativě a kreativitě.	A

² A – Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě; B – Podpora polytechnického vzdělávání; C – Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů; D – Rozvoj kariérového poradenství; E – Rozvoj škol jako center dalšího profesního rozvoje; F – Podpora inkluze; X – Infrastruktura a investiční vybavení SŠ, VOŠ; G – Rozvoj výuky cizích jazyků; H – ICT kompetence; I, J – Čtenářská a matematická gramotnost

Cíl	Opatření	Téma ²
	Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů ve čtenářské a matematické gramotnosti.	I, J
Rozvoj školských poradenských služeb.	Nadále rozvíjet a zkvalitňovat služby školských poradenských zařízení.	F
	Rozšíření a zkvalitnění kariérového poradenství.	D
Ve spolupráci se zřizovateli mateřských škol a vzdělávacími institucemi v kraji zaměřenými na vzdělávání pedagogických pracovníků zvyšovat dostupnost a kvalitu předškolního vzdělávání.	Podporovat snahu zřizovatelů mateřských škol efektivně nastavit kapacity mateřských škol jimi zřizovaných v místech, ve kterých se projeví nárůst dětí a tím zajistit dětem dostupnost jejich předškolního vzdělávání.	
	Metodicky pomáhat ředitelům a zřizovatelům mateřských škol v případě zavedení posledního ročníku mateřské školy jako povinného.	
	Včasnou diagnostikou potíží dítěte v průběhu předškolního období eliminovat odklady povinné školní docházky.	
	Podporovat prvky polytechnické výchovy ve vzdělávání v mateřských školách.	B
Inovace cílů a obsahu základního vzdělávání v souladu se současnými trendy vývoje společnosti a s revidovaným RVP ZV.	Prostřednictvím rozvoje profesních kvalit pedagogů zvyšovat kvalitu školy včetně systému její evaluace a autoevaluace.	
	Podpora a zvyšování profesionality vedení škol.	
	Podpora zvyšování kvality vzdělávání na druhém stupni základní školy.	
	Vytvářet podmínky pro zlepšení životního stylu žáků.	
Soulad struktury oborového portfolia středních škol s možnostmi uplatnění jejich absolventů v praxi.	Zajistit optimální strukturu vzdělávací nabídky středních škol pro absolventy základních škol.	B
	Podporovat provázanost oborové nabídky s potřebami zaměstnavatelů v kontextu uplatnitelnosti absolventů středních škol.	
	Nadále usilovat o udržení kvality středního vzdělávání a efektivní partnerskou spolupráci středních škol se zaměstnavateli.	
	Udržet optimální krajskou síť středních škol.	
Soulad vyššího odborného vzdělávání s požadavky na uplatnění jejich absolventů v praxi.	V oblasti oborové nabídky vyššího odborného vzdělávání reagovat na požadavky praxe s přihlédnutím k celkovému vývoji v terciárním vzdělávání.	B
Optimální vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.	Podporovat vytváření rovných podmínek pro vzdělávání všech žáků.	F
	Zaměřit se na udržení kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.	F
Profesní rozvoj pedagogických pracovníků škol a školských zařízení.	Podporovat optimální vzdělávací nabídku v rámci DVPP v návaznosti na aktuální potřeby pedagogických pracovníků a připravované změny v oblasti vzdělávání.	E
	Podporovat vzdělávací aktivity směřující ke zkvalitnění řízení škol a školských zařízení.	
Podpora dalšího vzdělávání pro dospělé obyvatele Zlínského kraje ve stávajících centrech vzdělávání.	Využít kapacity a možnosti center vzdělávání pro účely dalšího vzdělávání.	E
	Podporovat aktivity vedoucí ke zvyšování kvality dalšího vzdělávání.	E

Cíl	Opatření	Téma ²
Zvyšovat šance na uplatnění absolventů středních škol na trhu práce.	Reagovat nabídkou struktury a obsahu oborů vzdělávání na požadavky trhu práce ve Zlínském kraji.	D
	Podporovat atraktivnost výuky technických a přírodovědných oborů na základních a středních školách.	B
Zvyšovat kvalitu vzdělávacího procesu v souladu s RVP ZUV.	Podpořit dokončení zavádění školních vzdělávacích programů.	
	Klást důraz na kvalitu základního uměleckého vzdělávání a péče o talenty.	
	Stabilizovat síť základního uměleckého vzdělávání a nenavyšovat kapacity škol.	
Zkvalitnění zájmového vzdělávání.	Podporovat kvalitní volnočasové aktivity a programy v zařízeních pro zájmové vzdělávání.	
	Udržet funkční síť školských zařízení pro zájmové vzdělávání.	
Zkvalitnit ústavní výchovu dětí v nových podmínkách.	Zkvalitnit preventivně výchovnou péči ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy.	F
	Spolupracovat se zainteresovanými partnery na přípravě transformace a změn v systému péče o ohrožené děti.	F
Rozvoj mezinárodní spolupráce ve školách a školských zařízeních.	Podpora škol a školských zařízení v rozvíjení mezinárodní spolupráce ve vzdělávání.	
Aplikace strategie vzdělávací politiky v digitálním světě.	Snižovat nerovnosti ve vzdělávání v oblasti ICT.	H
	Podporovat kvalitní výuku a učitele jako klíčový předpoklad.	H
	Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.	H
V oblasti cizích jazyků dosáhnout komunikativní kompetence.	Rozvíjet schopnost uplatnit znalost cizích jazyků v reálných situacích.	G
Rozvoj znalostí a dovedností žáků ve vzdělávání pro udržitelný rozvoj s důrazem na environmentální oblast.	Podpora kvality programů EVVO, prezentace příkladů dobré praxe, spolupráce a setkávání subjektů zabývajících se environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou, vzděláváním pedagogů a lektorů v oblasti EVVO.	B
Zabezpečení školské linie specifické primární prevence v oblasti koordinační, koncepční, metodické a dotační politiky kraje.	Zapojení institucí do systému účinné primární prevence.	F
	Monitorování, diagnostika a řešení výskytu rizikového chování ve školách a školských zařízeních.	F
	Zlepšení podmínek pro vzdělávání školních metodiků prevence a poskytovatelů preventivních aktivit.	F

2.3.3.2 Rozvojové priority dalších aktérů v území

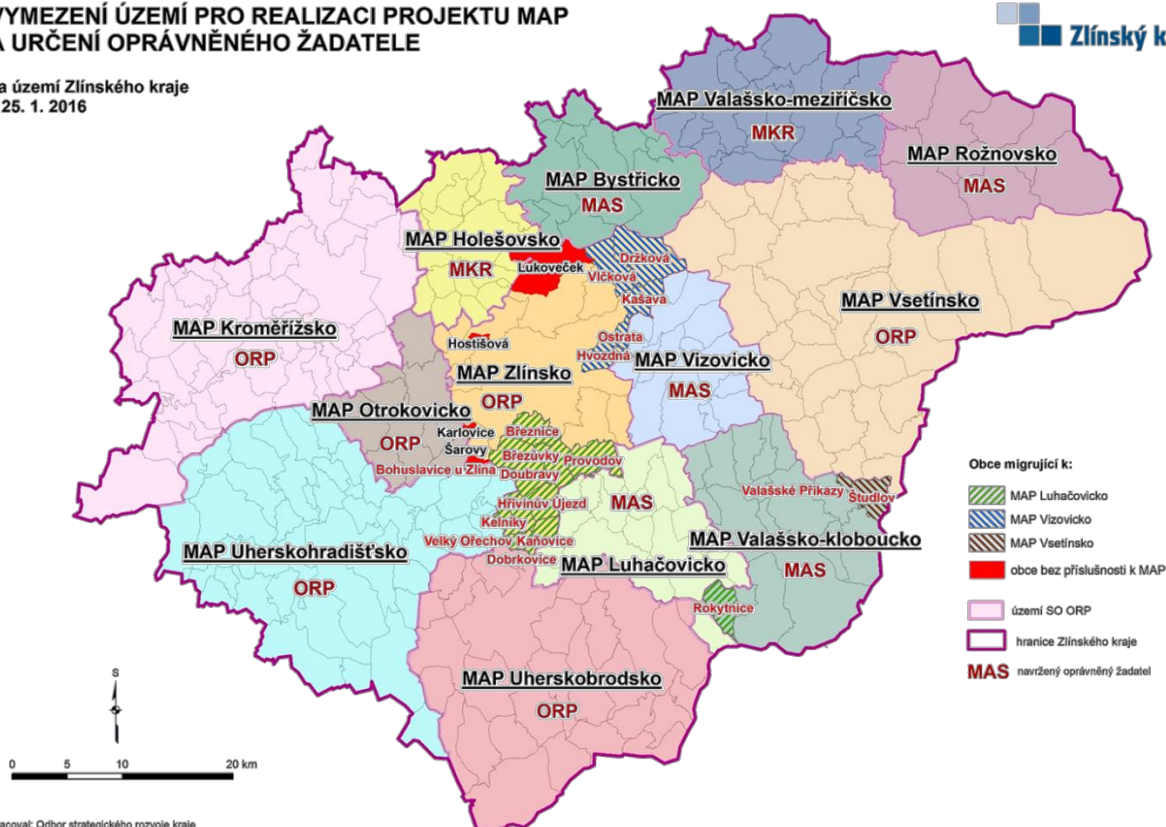
2.3.3.2.1 Obce

V rámci realizace projektů akčního plánování v období 2016-2018 bylo na území Zlínského kraje realizováno 13 projektů místního akčního plánování (MAP). Jeho realizátory byly v 6 případech obce s rozšířenou působností, v 5 případech místní akční skupiny a ve 2 případech mikroregiony, viz obrázek 1.

Obrázek 1 - Vymezení území pro realizaci projektů MAP ve Zlínském kraji v období 2016-2018

VYMEZENÍ ÚZEMÍ PRO REALIZACI PROJEKTU MAP A URČENÍ OPRAVNĚNÉHO ŽADATELE

na území Zlínského kraje
k 25. 1. 2016

Každý z realizátorů MAP stanovil pro své území tzv. strategický rámec, kterým vytýčil priority v každém z povinných či volitelných témat. V průběhu realizace KAP probíhala intenzivní komunikace mezi KAP a MAP na území Zlínského kraje a ke sladění těchto priorit. Jednotlivé strategické rámce MAP jsou k dispozici na webu Ministerstva pro místní rozvoj: https://mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/MAP-KAP/Stratigicke_ramce_MAP.

Pro současné období akčního plánování 2018-2021 došlo ke změnám nositelů a území MAP (viz obrázek 2), kdy došlo k tomu, že 6 měst nebo obcí se stalo součástí MAP většinově spadajícího do území Jihomoravského kraje, a který je také z větší míry ovlivňován prioritami KAP Jihomoravského kraje. Dopady této organizační změny zatím nedokážeme odhadnout.

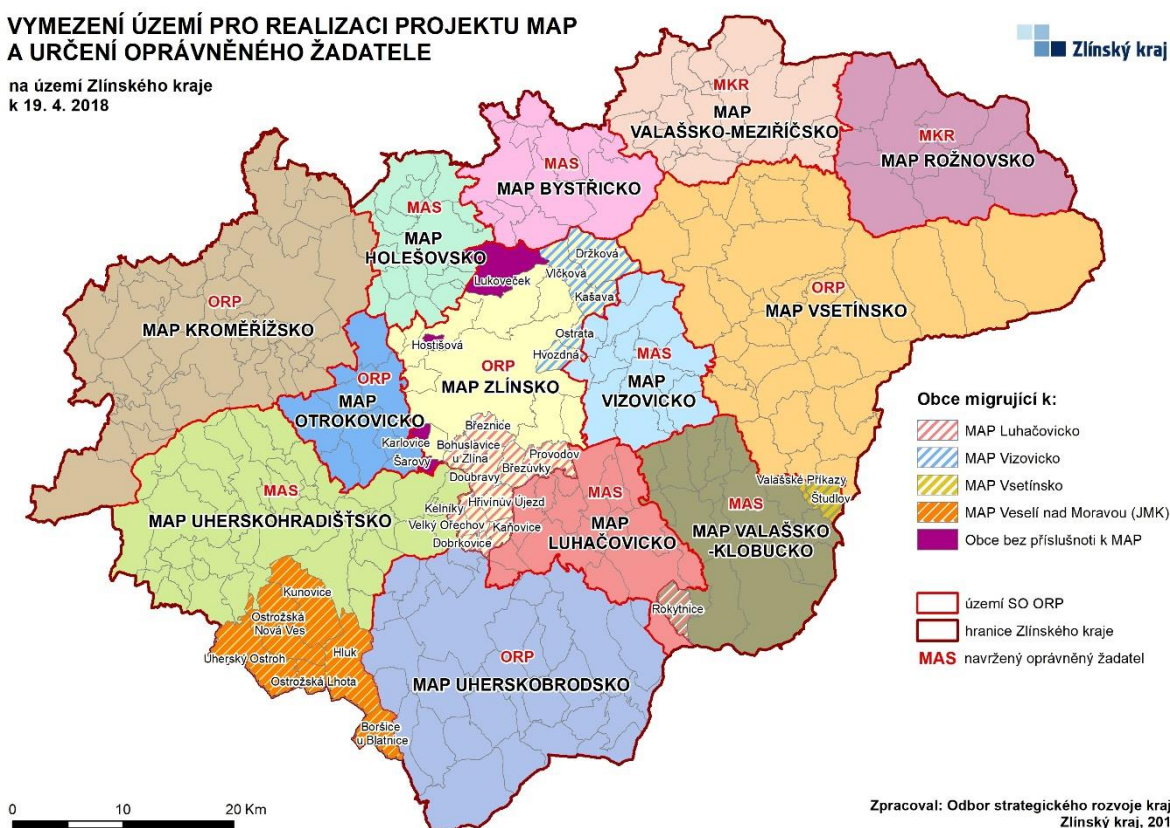
Ve druhém období místního akčního plánování jsou nositeli projektů v 5 případech obce s rozšířenou působností, v 7 případech místní akční skupiny a ve 2 případech mikroregiony.

Nadále bude realizační tým KAP aktivně komunikovat s realizátory MAP, spolupracovat na realizaci prioritních témat a realizaci aktivit vedoucích k naplnění jejich cílů.

Obrázek 2 - Vymezení území pro realizaci projektů MAP II. ve Zlínském kraji v období 2018-2021

VYMEZENÍ ÚZEMÍ PRO REALIZACI PROJEKTU MAP A URČENÍ OPRAVNĚNÉHO ŽADATELE

na území Zlínského kraje
k 19. 4. 2018

2.3.3.2.2 Zaměstnavatelé

Priority zaměstnavatelů je možné vyvozovat ze statistik volných pracovních míst (viz kapitola 2.4.1.3) a zároveň jsou komunikovány v rámci Paktu zaměstnanosti Zlínského kraje, resp. Krajské ekonomické rady Východní Moravy.

Jedná se zejména o priority týkající se přibližování struktury, počtu a kvality absolventů technických oborů středního odborného vzdělávání požadavkům regionálního trhu práce, snižování nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, zkvalitňování nabídky kurzů dalšího vzdělávání, dostupnosti dat v oblastech zaměstnanosti a vzdělávání, rozvoje sektoru služeb, medializace průmyslu a jeho perspektiv u žáků základních škol, vytvoření soustavy pobídek pro obyvatele kraje k uplatňování se v technických profesích, vytvoření podmínek pro efektivní reakce na potřeby zaměstnavatelů v oblasti výroby.

2.3.3.2.3 Vysoké školy

Ve Zlínském kraji působí 3 soukromé vysoké školy (Evropský polytechnický institut, Vysoká škola Humanitas v Sosnowci – Fakulta společenských studií ve Vsetíně a Vysoká škola Jagiellońska v Toruni – Fakulta veřejnoprávních a ekonomických studií v Uherském Hradišti). Nejvýznamnějším partnerem v oblasti vysokoškolského vzdělávání je Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. S téměř 10 tisíci studenty se řadí ke středně velkým univerzitám v ČR. Na šesti fakultách nabízí přírodovědné, technické, humanitní i umělecké obory. Univerzita navázala na dlouholetou tradici Fakulty technologické (od r. 1969), z čehož vyplývá i významná podpora některých směrů, jako je polymerní inženýrství, chemie nebo automatizace a řízení technologických procesů. V dlouhodobém záměru deklaruje univerzita vedle výzkumných cílů také cíl - stát se podnikatelskou univerzitou. Vysoká kvalita absolventů středních škol v přírodovědných a technických oborech je tedy jak v zájmu zaměstnavatelů, tak i univerzity.

Vize univerzity se zakládá na:

- budování univerzity s pevným renomé ve vzdělávacím systému vysokoškolského vzdělávání,
- zajištění kvalitního výzkumu,
- rozvoji přirozeného mezinárodního prostředí, a to při zachování sociální odpovědnosti uvnitř i navenek.

2.3.3.2.4 Úřad práce

Významným aktérem na trhu práce v kraji je Úřad práce ČR – krajská pobočka ve Zlíně. Úřad práce provádí aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti, realizuje řadu projektů na podporu zaměstnanosti, věnuje se rekvalifikačním, poradenským činnostem, podporuje veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa. Úřad práce se také podílí na tvorbě důležitých strategických dokumentů kraje v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání. Priority v oblasti zaměstnanosti jsou uvedeny především ve strategických dokumentech Ministerstva práce a sociálních věcí:

- Koncepce politiky zaměstnanosti 2013-2020,
- Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020.

2.3.3.2.5 Regionální vzdělávací centra, soukromé vzdělávací subjekty

Podpora kvalitní nabídky dalšího vzdělávání je jednou z priorit Zlínského kraje. Ve Zlínském kraji působí desítky vzdělávacích subjektů, které umožňují obyvatelům Zlínského kraje, aby si mohli v průběhu života doplnit, zvýšit či rozšířit své vzdělání tak, aby dosáhli svého maximálního vzdělávacího potenciálu. Formální vzdělávání probíhá ve vzdělávacích institucích, vede zpravidla k získání uznávaných certifikátů a kvalifikací. Neformální vzdělávání a informální učení probíhá u zaměstnavatelů či v organizacích zájmového vzdělávání.

Největší profesní asociací ve vzdělávání dospělých je Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR, která sdružuje instituce vzdělávání dospělých, hájí jejich zájmy a pečuje o jejich rozvoj. Prioritou je napomáhat zlepšení podmínek v oboru dalšího vzdělávání dospělých. Vize organizace jsou uvedeny v dokumentu Strategie AIVD ČR.

2.3.3.2.6 Další aktéři v území (nestátní neziskové organizace, církve)

Nestátní neziskové organizace a církve jsou významnými činiteli na území Zlínského kraje. Působení spolupracujících místních aktérů vede k pozitivním efektům, vhodně doplňuje aktivity samosprávy a přispívá k rozvoji oblasti vzdělávání v regionu. Organizace se také podílí na zvýšení kulturní a společenské úrovně života, pracují na zvýšení kvalifikace pedagogických pracovníků, jsou důležitými zaměstnavateli (např. Charita ČR). Jejich rozvojové priority z oblasti primární prevence a EVVO jsou uvedeny také v krajských koncepčních dokumentech:

- Krajský plán prevence rizikového chování ve Zlínském kraji 2019-2027,
- Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019,
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Zlínském kraji 2014-2022,
- Krajský plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Zlínského kraje na období 2017-2020.

2.4 Trh práce

2.4.1 Regionální statistika trhu práce

Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil prováděného ČSÚ bylo v roce 2017 v kraji zaměstnáno v hlavním zaměstnání 281,7 tis. osob, z toho 34,3 tis. podnikatelů. Míra ekonomické aktivity činila 58,8 % a pohybovala se tak mírně pod celostátním průměrem. V mezikrajském srovnání řadí kraj na jedenáctou pozici.

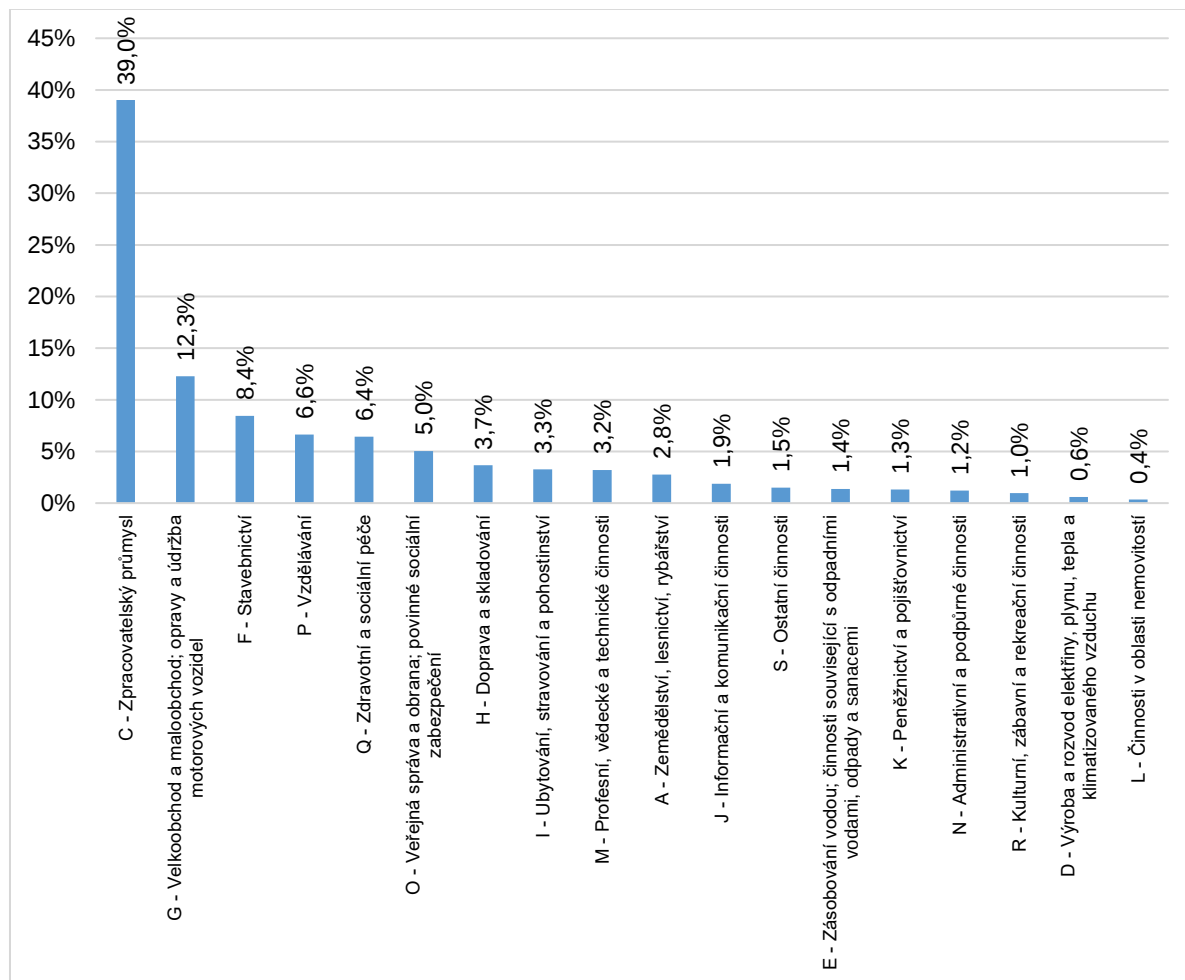
Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2017 byla 3,6 %, přičemž podíl nezaměstnaných žen a mužů se pohyboval na stejné úrovni. Obecná míra nezaměstnanosti ve Zlínském kraji byla 0,7 % vyšší než republikový průměr a Zlínský kraj se řadil na 3. místo s nejvyšší nezaměstnaností mezi kraji.

Průměrná měsíční mzda pracovníka v roce 2017 v přepočtu na plně zaměstnané byla v kraji 26 045 Kč. Úroveň mezd v kraji je na úrovni 88,3 % průměru České republiky a řadí se na předposlední místo mezi kraji.

2.4.1.1 Struktura zaměstnanosti v kraji

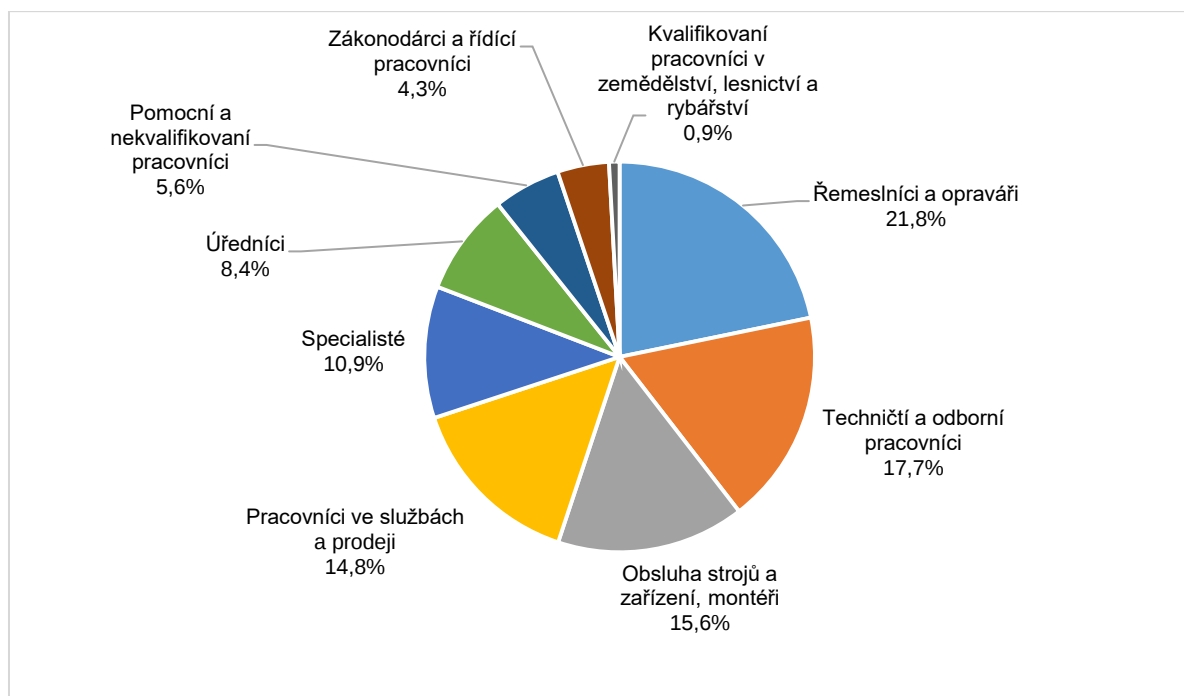
Celková zaměstnanost ve Zlínském kraji v roce 2017 činila 281,7 tis. Osob. Největší podíl zaměstnanců, firem i OSVČ byl registrován v okrese Zlín (podíl na všech kategoriích více než 35 %), okresy Uherské Hradiště a Vsetín měly shodně podíly na uvedených kategoriích okolo 23 %. Nejméně se na zaměstnanosti podílel okres Kroměříž.

Graf 13 - Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti CZ-NACE v roce 2017 ve Zlínském kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 14 - Zaměstnaní podle tříd klasifikace zaměstnání ve Zlínském kraji v roce 2017 (výběrové šetření pracovních sil)

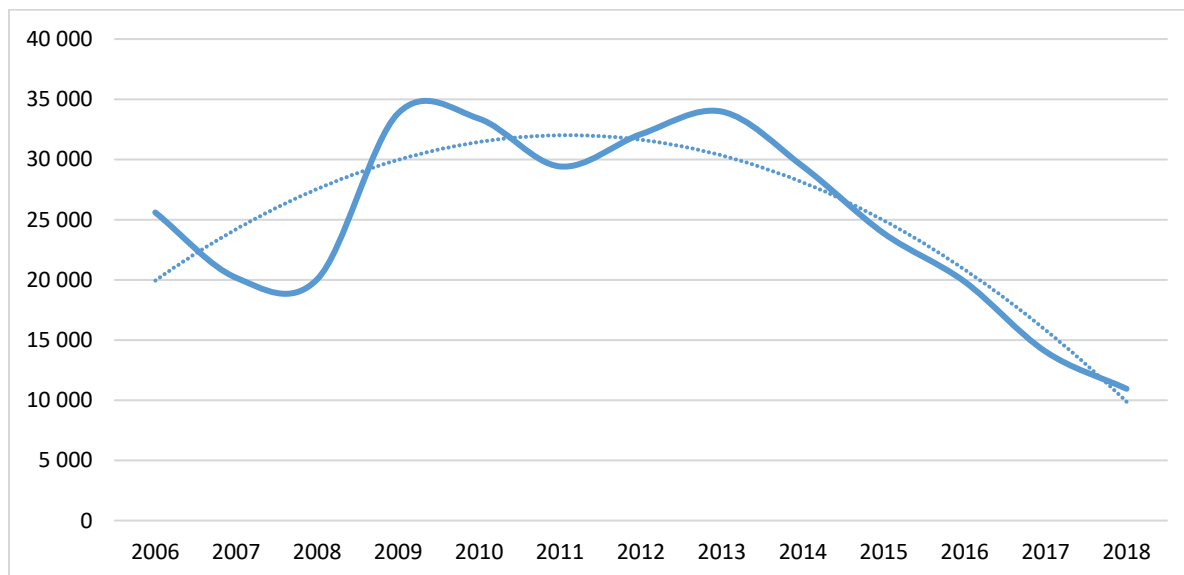

Zdroj: ČSÚ

2.4.1.2 Struktura nezaměstnanosti v kraji

Úřady práce evidovaly k 31. 12. 2018 v kraji celkem 10 954 uchazečů o zaměstnání. Můžeme konstatovat, že oproti předešlým letům se úroveň nezaměstnanosti výrazně snížila a dosahuje dlouhodobého minima.

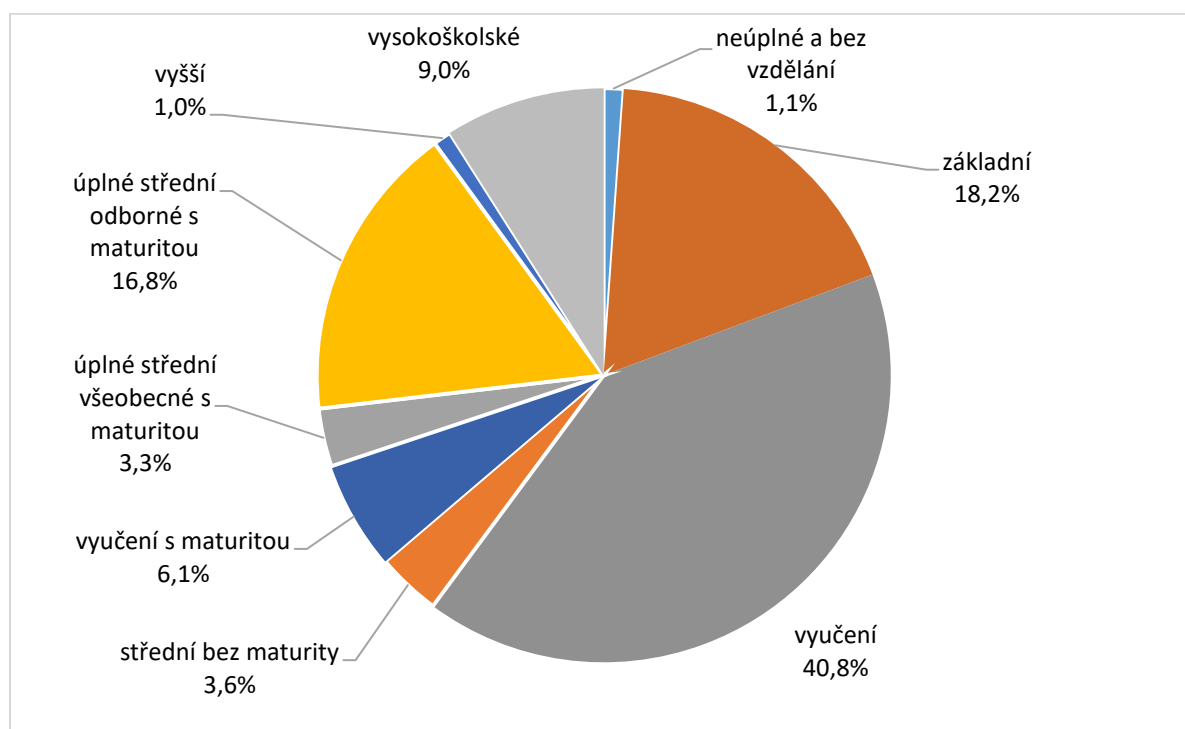
Graf 15 - Počet registrovaných uchazečů o zaměstnání ve Zlínském kraji k 31. 12. daného roku

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska základní struktury uchazečů o zaměstnání téměř polovinu (46,7 %) nezaměstnaných tvoří uchazeči evidovaní méně než 3 měsíce a jednu pětina (20,3 %) jsou uchazeči registrovaní více než 12 měsíců. Ve skupině „Absolventi a mladiství“ bylo k 31. 12. 2018 evidováno 3 733 osob, což tvoří 34,1 % nezaměstnaných. Z hlediska dosažené nejvyšší dosažené úrovně vzdělání popisuje situaci na konci roku 2018 graf č. 16.

Graf 16 - Struktura nezaměstnaných registrovaných na úřadech práce ve Zlínském kraji k 31. 12. 2018 podle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání

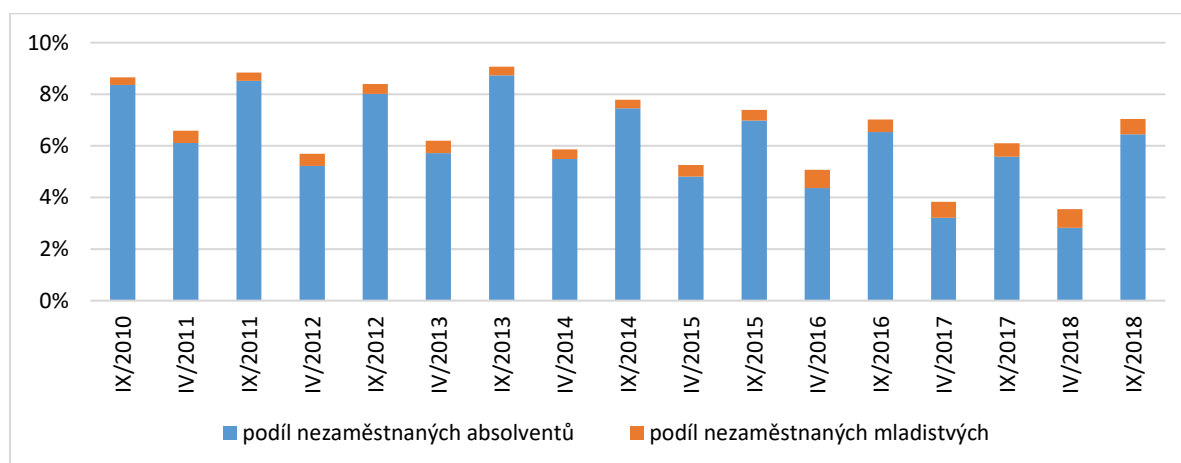

Zdroj: ČSÚ

2.4.2 Absolventi a trh práce

Ve skupině „Absolventi a mladiství“ dochází i vlivem vyšší poptávky po pracovní síle k dlouhodobému poklesu až na úroveň 3,54 % v dubnu 2018, což ukazuje následující graf.

Graf 17 - Podíl nezaměstnaných absolventů a mladistvých na celkovém počtu nezaměstnaných v daném období ve Zlínském kraji

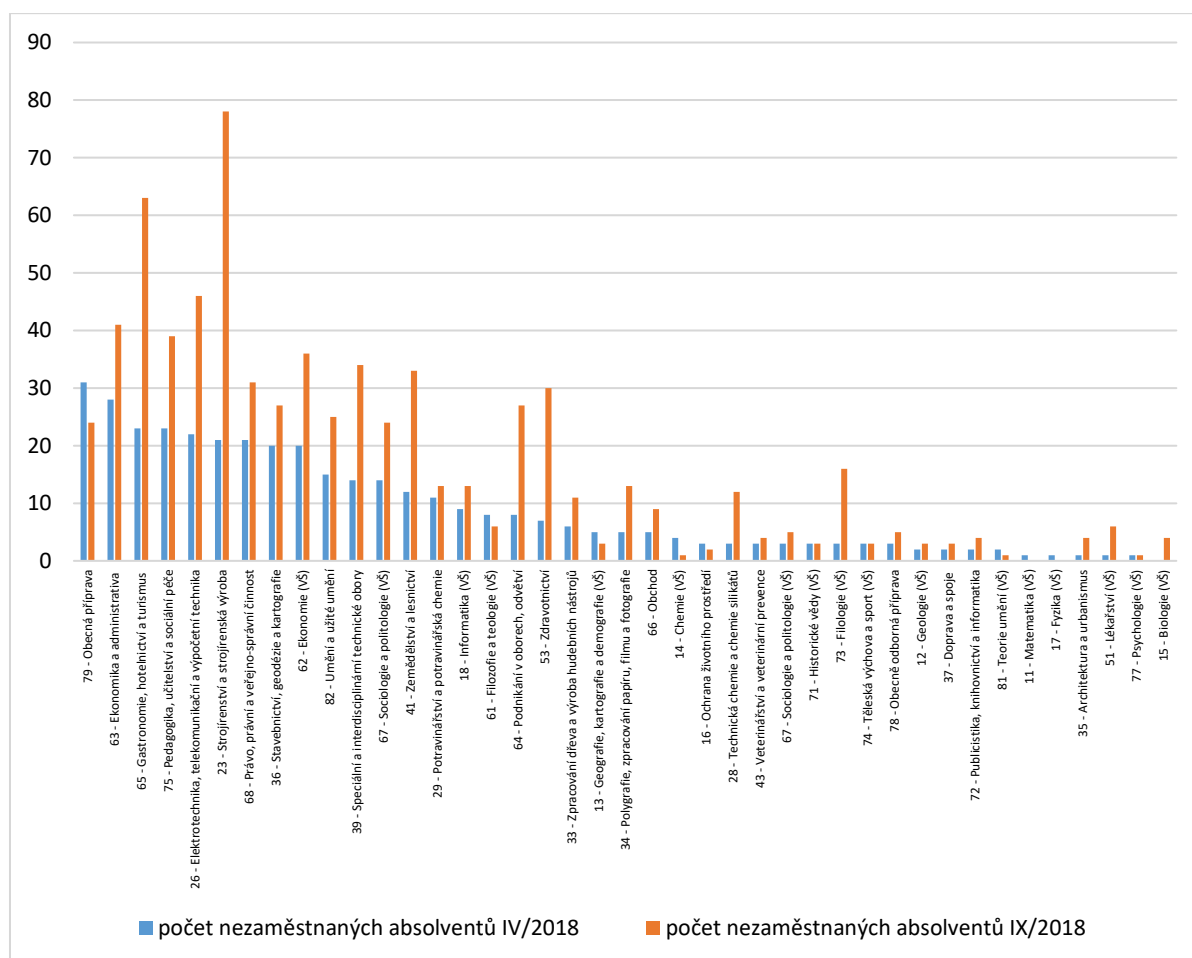

Zdroj: vlastní výpočet z dat uvedených na <https://portal.mpsv.cz/sz/stat>

Dokreslení situace týkající se nezaměstnaných absolventů, může přinést graf 18, který popisuje, jaké skupiny oborů se potýkají s nezaměstnaností absolventů.

Závěrem je však potřeba dodat, že pro přesný rozbor problematiky nezaměstnanosti absolventů by bylo potřebné zkombinovat výstupy dalších podkladových přehledů a propojit vazbu mezi skupinou oborů, úrovní vzdělání a případně konkrétním oborem. Tato data nejsou však k dispozici.

Graf 18 - Struktura absolventů škol registrovaných na úřadech práce ve Zlínském kraji v roce 2018 podle jejich oborů vzdělání

Zdroj: MPSV

3 Kapitola 3: Zhodnocení aktuálních potřeb území na základě klíčových témat KAP ZK

3.1 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě

pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, ZŠ a pro oblast iniciativy a kreativity i pro MŠ

V současném vyspělém světě se stává výchova k podnikavosti nezbytnou součástí ekonomického růstu a kvality života. V souvislosti se zrychlujícím se technologickým pokrokem (rozmach automatizace a robotizace) se mění i trh práce, který vyžaduje stále větší flexibilitu. Je důležité, aby mladí lidé byli schopni na tyto změny včas reagovat.

V Doporučení Evropského parlamentu a Rady Evropy o klíčových schopnostech pro celoživotní učení z roku 2006 a aktualizovaném v roce 2018 je podnikavost označena za jednu z osmi klíčových kompetencí pro celoživotní učení.

Kompetence k podnikavosti je zde chápána jako schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Její podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.

Zlepšení kompetence k podnikavosti na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy je jedním z dlouhodobých úkolů a také jedním ze čtyř cílů strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy ET 2020³.

V Akčním plánu podnikání 2020⁴ z ledna 2013 vyzývá Evropská komise členské státy, aby zajistily, že podnikání bude zakotveno v osnovách základního, středního, odborného a vysokoškolského vzdělávání a ve vzdělávání dospělých jako klíčová kompetence. Předpokládá se, že posílení podnikatelské výchovy ve školách na všech vzdělávacích úrovních bude mít pozitivní dopad na dynamiku ekonomiky.

Výchova k podnikavosti

Chápání výchovy k podnikavosti prošlo mnoha změnami. Především v posledním desetiletí se prosazuje výchova k podnikavosti jako všeobecné vzdělání, které je určeno celé populaci. Krátký vývoj zapříčinil i neustálou terminologii. Výchovu k podnikavosti tedy můžeme chápat jako všeobecnou složku výchovy a současně i jako profesní přípravu na samotné podnikání.

V projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána ve smyslu proaktivního přístupu jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby seberealizace (při využití silných stránek jedince).

Podpora těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem výchova k podnikavosti, používaný i odbornou veřejností.

Tato podpora je definována takto:

„Výchova k podnikavosti zahrnuje všechny výukové nástroje a metody směřující k posílení kompetencí k podnikavosti, které vycházejí z podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností.“

S výchovou k podnikavosti je pak také spojen pojem „podnikavý člověk“.

³ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) [online]. 2010 [cit. 18.2.2016]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/file/34568/>

⁴ EVROPSKÝ PARLAMENT. Akční plán podnikání 2020 [online]. 2013 [cit. 18.2.2016]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0512+0+DOC+XML+V0//CS>

Podnikavý člověk aktivně hledá příležitosti a umí je využít (nikoli však zneužít). To může uplatnit jak v roli podnikatele, tak jako kvalitní zaměstnanec či aktivní občan.

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře, ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě.

Obsahem vzdělávání je oblast světa práce – ekonomické vzdělávání a nauka o podnikání (vč. problematiky etiky v podnikání) a také oblast společenské odpovědnosti (z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví).

Výchova k podnikavosti je však zejména o rozvoji kompetence podnikavosti jako klíčové kompetence, a to rozvojem dílčích kompetencí či schopností (dovedností):

- **kritické myšlení** – tj. schopnost orientovat se v informacích a vyhodnocovat je
- **vidění příležitostí, iniciativa a proaktivita** – tj. schopnost aktivně vyhledávat vhodné příležitosti a využívat je
- **kreativní myšlení a tvořivost** – tj. schopnost přicházet s nápady a dále je rozvíjet
- **strategické myšlení a plánování** – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, schopnost předvídat a dlouhodobě plánovat
- **leadership a týmová práce** – tj. vedení lidí a schopnost práce v týmu
- **seberealizace a sebehodnocení s důrazem na rozvíjení silných stránek** – tj. identifikace silných (a slabých) stránek jedince a práce s nimi
- **flexibilita** – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám
- **vytrvalost a smysl pro zodpovědnost**
- **přijímání rizika** – tj. schopnost vyhodnocovat a akceptovat přiměřené riziko
- **finanční a ekonomická gramotnost** – tj. schopnost vidět věci ve finančních souvislostech

Podnikavost, jako klíčová kompetence, dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů na středních a odborných školách. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „poroste“ do celé kultury školy, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Už během primárního a sekundárního vzdělávání by žáci měli být seznamováni s podnikáním jako plnohodnotnou alternativou kariéry zaměstnance. Kromě teoretických znalostí ohledně založení živnosti či firmy a jejího řízení, by měli mít možnost prakticky si podnikání vyzkoušet buď ve vlastní reálné či virtuální firmě, nebo při jiných aktivitách, které budou mít podobnou charakteristiku jako podnikání (např. realizace školního projektu, organizace školní akce apod.).

3.1.1 Zhodnocení současného stavu

Rozvíjení a propagování výchovy k podnikavosti je již mnoho let jedním z hlavních politických cílů institucí a členských států EU.

Podnikavost, jako průřezová dovednost, je důležitá nejen pro utváření způsobu myšlení mladých lidí, ale také proto, aby mladí lidé byli vybaveni dovednostmi, znalostmi a postoji, které jsou nezbytné pro rozvíjení podnikatelské kultury v Evropě.

V některých zemích Evropy se výchova k podnikavosti rozvíjí již déle než deset let, jiné země teprve začínají.

V České republice probíhá spíše nekoordinovaně, její koncepčnější pojetí se teprve vytváří a školy postupně získávají zkušenosti s realizací aktivit zaměřených na podporu podnikavosti u žáků i učitelů.

Zatím existuje pouze minimální podpora v rozvoji podnikavosti a výchova k podnikavosti zde nemá dlouhou tradici. Její provádění je mnohdy roztržité a nekoordinované. Výchova k podnikavosti není v českých školách samostatným vyučovacím předmětem, a proto vyžaduje specifické výukové metody (např. projektové), kdy učitelé nedávají svým žákům odpovědi, ale pomáhají jim vyhledávat správné otázky a na ně pak nacházet správné odpovědi. Aby učitelé mohli u svých žáků rozvíjet podnikatelské dovednosti, potřebují sami široké spektrum kompetencí, které se vztahují k tvořivosti a podnikavosti.

Téma výchovy k podnikavosti je v České republice začleněno do rámcových vzdělávacích programů pro střední školství: „kompetence k podnikavosti“ je jednou z definovaných klíčových kompetencí rámcových vzdělávacích programů pro gymnázia a v rámcových vzdělávacích programech pro střední odborné vzdělávání najdeme klíčovou kompetenci „kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám“.

V případě Rámcových vzdělávacích programů pro základní a předškolní vzdělávání však s kompetencemi k podnikavosti či podnikání samostatně počítáno není a nejsou pro tuto oblast specifikovány samostatné výchovné cíle. Některé z kompetencí lze nalézt v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí – např. komunikativní kompetence v rámci vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a společnost – výchova k občanství či výstupy v průřezových tématech Etická výchova, Osobnostní a sociální výchova, Člověk a svět práce.

3.1.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategie Evropa 2020

(cíl: Zaměstnanost)

Akční plán podnikání 2020

(kapitola I.: Podnikatelský duch a vzdělávání a odborná příprava podnikatelů)

Doporučení Evropského parlamentu a Rady o klíčových schopnostech pro celoživotní učení

(kapitola 7: Smysl pro iniciativu a podnikavost)

Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě

(strategický cíl 4: Zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy)

Strategie celoživotního učení ČR

(opatření A: Podporovat kurikulární reformu s důrazem na zvýšení funkční gramotnosti žáků)

Národní inovační strategie ČR 2012-2020

(cíl: Zlepšit kvalitu vzdělávání a vzdělávacího systému, prioritní osa 6.3 Změny obsahu vzdělávání: kreativita, podnikavost a klíčové kompetence)

Nová opatření na podporu odborného vzdělávání

(doporučení II.: Úpravami vzdělávacích programů a procesu ukončování vzdělávání v oborech středního vzdělání dosáhnout úplnou propustnost vzdělávací soustavy mezi jednotlivými stupni středního vzdělání a vytvořit podmínky pro další zkvalitnění úrovně středního vzdělávání)

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 – 2020

(klíčová iniciativa 5.23: Změny obsahu vzdělávání)

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (Národní RIS3 strategie)
(specifický cíl A.2.3.: Zvýšit zájem o podnikání ve společnosti, D.1.2. Zvýšit úroveň podnikavosti a dalších měkkých kompetencí)

(specifický cíl C.1.1.: Zvýšit zájem a povědomí o podnikání)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(opatření: Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů v podnikavosti, iniciativě a kreativitě)

3.1.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Žáci a studenti ZŠ, SŠ, VOŠ, děti MŠ,
- Pedagogičtí pracovníci,
- Pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání,
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství,
- Zástupci firem, zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest),
- Rodiče dětí a žáků.

3.1.4 Realizované aktivity a projekty

3.1.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění:

Povinnou intervencí podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě na první místo mezi intervencemi zařadilo 10 % škol, do čtvrtého místa ji zařadilo 67% škol.

Školy aktivně uplatňují a považují za důležitou výchovu k podnikavosti v rámci odborného (65%) i všeobecného vzdělávání (54 %), učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (62 %) a začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (58%).

Konzultace, debaty a exkurze k problematice pro žáky i učitele, návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce jako další využívané formy výuky uvedlo 45% škol a projektové dny zaměřené na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity realizuje 46% škol.

Naopak méně často se jako další využívané formy výuky uplatňuje jedna z podmínek úspěšného kreativního vyučování - aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy (33%) nebo zapojení žáků do práce v reálné školní firmě (26%).

Za zásadní překážku dalšího rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě považuje vedení škol nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (58%) a malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (54%). Na malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti naráží 41% škol a 39% škol se potýká s nedostatkem výukových materiálů, pomůcek a metodik.

Nejčastěji uváděným opatřením (74% škol), které by školám pomohlo v rozvoji této intervence, je účast mladého podnikatele či jiného odborníka z praxe ve výuce. O metodickou podporu k rozvoji podnikavosti a kreativity ve formě materiálů a kurzů by mělo zájem 65% škol. Na třetím místě jsou pak opatření kvalitativní či kvantitativní - zlepšení ICT vybavení školy a podpora školních projektů typu dnů otevřených dveří, sportovních dnů, výstav či školních plesů (obojí 62%).

3.1.4.2 Příklady dobré praxe

Studentský minipodnik jako podpora praktické výuky a podnikavosti

Žáci ve škole **MESIT střední škola, o.p.s., v Uherském Hradišti** studují převážně technické obory a v nástavbovém studiu také obor Podnikání. Rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě je při výuce akcentován jako podmínka pro jejich budoucí pracovní uplatnění. Vzhledem k praktické náplni učebních oborů se jako velmi vhodné ukázalo zařazení volitelného předmětu Studentský minipodnik, v rámci něhož se žáci seznámili s fungováním podniku a současně vyvíjeli reálné produkty. Cílem zařazení tohoto předmětu do výuky bylo přiblížit žákům provozování podnikatelské činnosti a seznámit je se základními principy chodu podniku.

Odborným vzděláním ke kritickému myšlení

Víš, co jíš? Nevíš? U nás se to naučíš. Tak zní motto **VOŠ potravinářské a SPŠ mlékárenské Kroměříž**. Vědecky podložené informace, s nimiž se žáci a studenti v odborných předmětech setkávají, jim pomáhají zaujmout vlastní postoj k řadě stravovacích mýtů. Učí se zároveň aplikovat metody kritického myšlení i v dalších oblastech.

Praktická zkušenost s podnikáním

Důležitou součástí výchovy k podnikavosti je možnost prakticky si vyzkoušet podnikání ve vlastní virtuální či reálné firmě. Školám se nabízejí dvě organizace s celostátní působností: Junior Achievement (JACzech) a Centrum fiktivních firem (CEFIF). „Podnikavé kompetence“ mohou žáci rozvíjet i při realizaci školního projektu, organizaci školní akce (jarmark, ples aj.), v rámci mimoškolních aktivit, např. v akceleračních programech.

Studentská firma SmartHolder bodovala v soutěži

Studenti Obchodní akademie, Vyšší odborné školy a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky Uherské Hradiště založili v předmětu Aplikovaná ekonomie studentskou firmu SmartHolder. V národní soutěži „Studentská firma roku 2019“ v konkurenci celkem 43 studentských firem obsadila 3. místo v jedné ze 4 hlavních kategorií soutěže – Finančním řízení. Porota z řad manažerů úspěšných firem hodnotila především výroční zprávu, finanční výsledky firmy, společenskou odpovědnost a celkovou finanční gramotnost studentů. Firma prezentovala své podnikání před publikem a po celý den také na svém stánku. O produkt firmy, chytrý držák na brýle, byl velký zájem jak ze strany porotců, tak také ze strany veřejnosti.

Název projektu: Rozvoj podnikatelských dovedností na ZŠ ve Zlínském kraji

Realizace projektu: 2010-2012

Realizátor a partneři projektu: Základní škola Zlín, Komenského 78, příspěvková organizace, Centrum pro začínající podnikatele při JVM-RPIC, spol. s.r.o.

Cílová skupina: Žáci 4. - 6. tříd ZŠ, učitelé základních škol

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Cílem projektu bylo vytvoření vzdělávacího programu zaměřeného na posilování podnikatelských dovedností u žáků 4. - 6. tříd, vytvoření metodiky, proškolení pedagogů a přenesení výsledků projektu na další základní školy ve Zlínském kraji. Mezi aktivity projektu patřila analýza stávajících učebních plánů, tvorba přednášek, pomůcek, cvičení, realizace výuky u partnerské školy, vyhodnocení systému a vytvoření uživatelské metodiky, přenos výsledků projektu na další základní školy Zlínského kraje. Výstupem projektu bylo vytvoření vzdělávacího programu pro žáky 4. - 6. tříd základní školy zaměřeného na rozvoj tvořivosti, kreativní přístupy, řešení problémů, emoční inteligenci, týmovou práci, vůdcovství, rozhodování, přesvědčování, komunikační dovednosti, základní principy fungování trhu. Přínosem bylo rozšíření výuky znalostí na ZŠ o rozvoj specifických dovedností, které ovlivňují proaktivní a tvořivé postoje žáků s dopadem na jejich chování v dospělosti a jejich ekonomickou roli ve společnosti.

Název projektu: Teacher 2020 – on the road to entrepreneurial fluency in teacher education

Realizace projektu: 2014–2016

Realizátor a partneři projektu: Univerzita v Gironě (vedoucí partner, Španělsko), Střední průmyslová škola Otrokovice (Česká republika), La Draga School (Španělsko), Univerzita v Glasgow (Skotsko), Univerzita v Pitesti (Rumunsko), Asociația Centrul European pentru Integrare Socioprofesionala ACTA (Itálie), Associazione Centro Studi Città di Foligno (Itálie), Istituto Tecnico Economico Scarpellini (Itálie), Global School Support (Dánsko)

Cílová skupina: žáci SŠ, pedagogové škol

Program: Erasmus+

Charakteristika: Cílem projektu bylo podporovat podnikavost a podnikavé myšlení v evropském školství, vytvářet takové podpůrné prostředky, které budou atraktivní a snadno dostupné pedagogům v Evropské unii. Součástí projektu byla příprava znalostní aliance pro rozvoj podnikavosti ve školách, vytváření potřebné zkušenosti a platformy pro sdílení iniciativ zapojených škol, propojení sil s podobnými aktivitami na evropské úrovni. Výstupem projektu je platforma pro rozvoj podnikatelských kompetencí u pedagogů i žáků ve školství, vytvoření znalostní aliance a formulace doporučení pro Evropskou komisi.

3.1.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Níže jsou zachycena opatření podporující předemtné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Zvyšování základních kompetencí žáků a studentů.

Opatření: Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů v podnikavosti, iniciativě a kreativě.

Podnikavost, iniciativa a kreativita je motorem hospodářského rozvoje. Je potřebné podporovat projekty a aktivity vedoucí k rozvoji těchto měkkých dovedností u žáků a studentů ve Zlínském kraji. Vhodnými nástroji jsou DVPP, projekty, workshopy a tematická setkávání na úrovni platform pro spolupráci. Vhodné je též zařadit prvky vzdělávání k těmto kompetencím do ŠVP základních, středních i vyšších odborných škol.

3.1.6 SWOT analýza

3.1.6.1 Tabulka

S	W
Existence a fungování Šablon	Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti
Existence TIC	Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti
Existence školních firem a fiktivních firem	Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast
Praxe žáků u zaměstnavatelů	Výchova k podnikavosti není prioritou školy
Vedení žáků k podnikavosti, iniciativě a kreativitě jako průřezové téma většiny předmětů	
Soutěže a přehlídky kreativity žáků	
O	T
Zvýšení spolupráce s firmami	Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast
Pokud škola cokoliv pořádá, je možno zapojit iniciativu a kreativitu	Problém uplatnění absolventů na trhu práce
Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu	Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání
Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků	
Zintenzivnění spolupráce škol s TIC	
Zlepšit metodickou podporu škol v této oblasti	
Zapojit krajský a školní parlamenty do spolupráce v této oblasti	
Využít mezinárodních projektů	

3.1.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení:

Existence a fungování Šablon – Zvýšení spolupráce s firmami, Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu, Zlepšit metodickou podporu škol v této oblasti

Existence TIC – Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu, Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků, Zintenzivnění spolupráce škol s TIC, Zlepšit metodickou podporu škol v této oblasti

Existence školních firem a fiktivních firem – Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků, Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu, Pokud škola cokoliv pořádá, je možno zapojit iniciativu a kreativitu, Zapojit krajský a školní parlamenty do spolupráce v této oblasti, Zintenzivnění spolupráce škol s TIC, Zlepšit metodickou podporu škol v této oblasti

Praxe žáků u zaměstnavatelů – Zvýšení spolupráce s firmami, Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků

Vedení žáků k podnikavosti, iniciativě a kreativitě jako průřezové téma většiny předmětů – Pokud škola cokoliv pořádá, je možno zapojit iniciativu a kreativitu, Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu, Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků, Zapojit krajský a školní parlamenty do spolupráce v této oblasti, Využít mezinárodních projektů

Soutěže a přehlídky kreativity žáků – Zvýšení spolupráce s firmami, Pokud škola cokoliv pořádá, je možno zapojit iniciativu a kreativitu, Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu, Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků, Využít mezinárodních projektů

W-O hodnocení:

Zvýšení spolupráce s firmami – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

Pokud škola cokoliv pořádá, je možno zapojit iniciativu a kreativitu – Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

Zlepšení využívání ICT ve výuce s důrazem na podnikavost, iniciativu a kreativitu – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

Zlepšit povědomí v oblasti etika v podnikání u žáků – Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

Zintenzivnění spolupráce škol s TIC – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast

Zlepšit metodickou podporu škol v této oblasti - Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

Zapojit krajský a školní parlamenty do spolupráce v této oblast – Výchova k podnikavosti není prioritou školy, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast

Využít mezinárodních projektů – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

S-T hodnocení:

Existence a fungování Šablon – Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast, Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání

Existence TIC – Problém uplatnění absolventů na trhu práce, Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání

Existence školních firem a fiktivních firem – Problém uplatnění absolventů na trhu práce, Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání

Praxe žáků u zaměstnavatelů - Problém uplatnění absolventů na trhu práce

Vedení žáků k podnikavosti, iniciativě a kreativitě jako průřezové téma většiny předmětů – Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání, Problém uplatnění absolventů na trhu práce

Soutěže a přehlídky kreativity žáků - Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast, Problém uplatnění absolventů na trhu práce, Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání

W-T hodnocení:

Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, prioritou, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti

Problém uplatnění absolventů na trhu práce – Výchova k podnikavosti není prioritou školy, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti

Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání – Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti, Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast, Výchova k podnikavosti není prioritou školy

3.1.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast, Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti

Společenské/motivační: Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti, Výchova k podnikavosti není prioritou školy, Problém uplatnění absolventů na trhu práce, Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání

Materiální: Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast

3.2 Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)

pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, ZŠ a MŠ

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání, které v sobě spojuje přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání a vytváří tak komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi. Předponou „poly“ je zdůrazňována skutečnost, že tato podoba technického vzdělávání zahrnuje více oborů techniky do jednoho integrovaného celku, mnohdy navíc s uplatněním širších souvislostí, zejm. přírodovědných a společenských. S polytechnickým vzděláváním by se mělo začít již v předškolním věku, kdy se dá využít přirozené hravosti a zvědavosti dětí, dochází k upevňování správných pracovních návyků a postupně nabyté zkušenosti se mohou prohlubovat a využívat po celý život.

3.2.1 Zhodnocení současného stavu

Polytechnické vzdělávání v MŠ

Koncepce předškolního vzdělávání je založena na zásadách, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a získávalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání, umožňující mu se snáze a spolehlivěji uplatnit ve společnosti. U dětí předškolního věku se jedná o vzdělávání přirozenou cestou jako je pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů. Vzděláváním je zde také myšleno užívání technických přístrojů, hraček a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává a samozřejmě seznamování se s místem a prostředím, ve kterém dítě žije.

Všichni víme, že s formováním osobnosti se má začít již v raném věku. S projekty a aktivitami, které přímo souvisí s polytechnickým vzděláváním, jsme se v mateřských školách ve Zlínském kraji setkávali pouze ojediněle. Situace se změnila s projektem Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání na území Zlínského kraje. Jednou z jeho klíčových aktivit je Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechnických disciplín pro lektorskou činnost v MŠ. Dále se také 17 partnerských škol projektu IKAP podílí na realizaci aktivity Polytechnické aktivity pro děti v MŠ.

I nadále však platí, že je vhodné využívat zkušeností, poznatků a příkladů dobré praxe včetně metodických materiálů a pracovních listů z jiných již uskutečněných projektů směřujících k podpoře polytechnického vzdělávání. Využití i potenciálu vzdělávacích a neziskových organizací, možností a zdrojů firem v regionu a podporovat jejich zapojení pro získání nových vědomostí u dětí v oblasti technických oborů a řemesel vyskytujících se v kraji a tím přispívat k rozvoji dětí v této oblasti.

Polytechnické vzdělávání na ZŠ

Polytechnické vzdělávání na základní škole lze rozdělit do dvou skupin. Tu první tvoří výuka předmětů, které jsou součástí povinné výuky a druhou skupinu tvoří volitelná výuka pro ty, kteří se chtějí polytechnickým oborům věnovat hlouběji. V rámci povinné výuky (například v hodinách fyziky, chemie, přírodopisu, pěstitelských či technických prací) by měly být žákům poskytnuty základní odborné znalosti a současně by se měla rozvíjet další odborná témata, která se mohou promítat do několika vzdělávacích oblastí: Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví a Člověk a svět práce. Vzájemné propojení mezi jednotlivými předměty, spolupráce učitelů i žáků dává příležitost pro individuální uplatnění a pomáhá rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Tím přispívá ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňuje proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Výuka by měla žákům ukázat atraktivitu vědy a měla by být většinou realizována v odborných učebnách a laboratořích. Bohužel na většině základních škol ve Zlínském kraji došlo k útlumu praktické technické výchovy a především na druhém stupni základních škol je tato výuka často nahrazována pouze teorií nebo prací na PC. Často se setkáváme také se skutečností, že základním školám chybí jak prostorové, tak materiální vybavení. V tomto ohledu se jeví jako velmi prospěšná spolupráce základních a středních škol, kdy dochází ke sdílení odborných učeben, laboratoří, dílen a středisek praktického vyučování a jsou realizovány nejrůznější společné volnočasové aktivity. Na několika středních školách v kraji funguje tato forma spolupráce již více let, jinde byla nastavena až díky projektu Centra přírodovědného a technického vzdělávání pro moderní výuku žáků středních a

základních škol ve Zlínském kraji. Ten probíhal v letech 2013 – 2015 a jeho prostřednictvím byly pořízeny pomůcky a vybavení pro moderní výuku v oblasti polytechnického vzdělávání.

Na tento projekt aktuálně navazuje projekt Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání na území Zlínského kraje, v jehož rámci 17 partnerských středních škol realizuje klíčovou aktivitu Aktivita polytechnického vzdělávání středních škol. Pro žáky základních škol, které navázaly s partnerskými středními školami spolupráci, jsou pak konkrétně určeny aktivity Sdílení dílen a Volnočasové aktivity pro žáky ZŠ.

Kromě technického vzdělávání je na místě podporovat zájem o ekologizaci škol, tj. o praktickou a realizovatelnou ekologickou výchovu, s čímž často souvisí snaha o efektivní využití školních pozemků a zahrad. Environmentální výchova byla zařazena jako samostatné průřezové téma do Rámcových vzdělávacích programů. Často bývá realizována formou projektové či tematické výuky, pobytových programů a exkurzí. V této souvislosti školy postupně začínají využívat nabídek a metodického vedení některých neziskových organizací.

Polytechnické vzdělávání na SŠ

Polytechnické vzdělávání na středních školách poskytujících odborné vzdělávání je více diferencováno v závislosti na oboru vzdělání a jeho zaměření. Podle Rámcových vzdělávacích programů je také součástí všeobecně zaměřeného vzdělávání. U netechnických oborů Zlínský kraj usiluje o podporu polytechnického a přírodovědného vzdělávání u technických oborů jde o podporu kvality.

Výuka se realizuje v odborných učebnách a laboratořích. Součástí výuky je také odborný výcvik, který se uskutečňuje buď ve škole nebo školském zařízení, nebo na pracovištích zaměstnavatelů.

V rámci projektu Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání na území Zlínského kraje se 17 partnerských středních škol podílí na realizaci aktivit Volnočasové aktivity pro žáky SŠ (probíhá celkem 50 volnočasových aktivit) a Polytechnické aktivity pro žáky oborů všeobecného vzdělávání – gymnázia (probíhá celkem 17 aktivit). Žáci partnerských středních škol se formou vzájemného učení podílí na všech pěti aktivitách klíčové aktivity Aktivita polytechnického vzdělávání středních škol (Sdílení dílen, Volnočasové aktivity pro žáky ZŠ, Volnočasové aktivity pro žáky SŠ, Polytechnické aktivity pro děti v MŠ a Polytechnické aktivity pro žáky oborů všeobecného vzdělávání – gymnázia).

Kromě technických a přírodovědných oborů jsou ve Zlínském kraji podporovány také obory, které jsou zařazeny do systému „Podpory řemesel v odborném školství“, obory vzdělání s ohledem na aktuální požadavky trhu práce a některé řemeslné obory s dlouholetou tradicí typické pro zlínský region. Tento krok rovněž vychází z dlouhodobého záměru vzdělávání v kraji, v němž je uvedeno, že oborová struktura středních škol musí vycházet z uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

Polytechnické vzdělávání na VOŠ

V současné době se s polytechnickým vzděláváním na vyšších odborných školách ve Zlínském kraji nesetkáváme. Studium se realizuje celkem na 10 vyšších odborných školách a jedná se především o zaměření na ekonomiku a zdravotnictví. Přesto je Zlínský kraj připraven podporovat případné obory technického a přírodovědného zaměření s provázaností na potřeby zaměstnavatelů v regionu, popř. vzdělávací programy, jejichž koncepce budou vycházet ze specifík regionu a nebudou v rozporu s požadavky trhu práce.

3.2.2 Přehled koncepčních dokumentů

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2014-2020 (Národní RIS3 strategie ČR 2014-2020)

(specifický cíl D.1.1.: Vytvořit funkční vztah mezi školami a zaměstnavateli)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(opatření: Podporovat prvky polytechnické výchovy ve vzdělávání v mateřských školách,

opatření: Zajistit optimální strukturu vzdělávací nabídky středních škol pro absolventy základních škol,

opatření: V oblasti oborové nabídky vyššího odborného vzdělávání reagovat na požadavky praxe s přihlédnutím k celkovému vývoji v terciárním vzdělávání,
opatření: Podporovat atraktivnost výuky technických a přírodovědných oborů na základních a středních školách,
opatření: Podpora kvality programů EVVO, prezentace příkladů dobré praxe...)

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 -2020

(opatření: Zvyšování účasti na vzdělávání s důrazem na terciární a další vzdělávání, zvyšování kvality vzdělávání ve všech jeho dílčích složkách a zvyšování souladu nabídky vzdělávání na jedné straně a požadavků trhu práce na straně druhé)

Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013-2020

(specifický cíl A.1.1.: Zvyšovat zájem o studium technických a přírodovědeckých oborů, A.1.2. Sblížovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol)

Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje pro období 2014 – 2022

(opatření: Snaha vybudovat komplexní fungující systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Zlínském kraji, který se pozitivně projeví v šetrnějším přístupu společnosti k životnímu prostředí, a v důsledku toho také snížením nutných nákladů na životní prostředí a zapojení veřejnosti do řešení a odstraňování problémů životního prostředí)

3.2.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Žáci/studenti MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ,
- Pedagogičtí pracovníci,
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže,
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství,
- Pracovníci popularizující vědu a kurikulární reformu,
- Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- Rodiče dětí a žáků,
- Studenti VŠ (budoucí pedagogičtí pracovníci),
- Zástupci firem, zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest).

3.2.4 Realizované aktivity a projekty

3.2.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

Podpora polytechnického vzdělávání se ve srovnání s ostatními oblastmi intervencí nachází v celkovém hodnocení na třetím místě.

Ve Zlínském kraji zahrnuje většina škol (84 %) do výuky polytechnických předmětů laboratorní cvičení, pokusy, exkurze a projektovou výuku. O něco méně škol (75 %) zapojuje žáky do soutěží a olympiád a 58 % škol organizuje motivační akce pro žáky ZŠ.

Nejčastěji se školy potýkají s nedostatečnými znalostmi žáků základních škol a s nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (obojí 61 %). Problémem je také nedostatečná motivace žáků ke studiu v této oblasti (55 %).

Nejvíce požadovaným opatřením k rozvoji polytechnického vzdělávání je nákup softwarového vybavení pro podporu rozvoje polytechnického vzdělávání (80 %), dále je to zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole (77 %) a zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (74 %).

3.2.4.2 Příklady dobré praxe

Název projektu: Centra přírodovědného a technického vzdělávání pro moderní výuku žáků středních a základních škol ve Zlínském kraji

Realizace projektu: 2013 - 2015

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 16 partnerských středních škol v kraji

Cílová skupina: žáci ZŠ, žáci SŠ, pedagogové ZŠ i SŠ

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Projekt byl zaměřen na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání v přírodovědné a technické oblasti na středních a základních školách ve Zlínském kraji a to především aktivní spoluprací škol a metodickou podporou pedagogů. Cílem bylo také zvýšení zájmu o studium těchto oborů a zvýšení manuální zručnosti žáků základních škol. Spolupráce byla zaměřena především na společné sdílení odborných dílen a realizaci společných volnočasových aktivit. Na projektu spolupracovalo celkem 16 středních škol a bylo zapojeno 71 základních škol.

Ve Střední průmyslové škole Otrokovice vzniklo jako centrum přírodovědného a technického vzdělávání tzv. *Experimentárium*. Jde o vědeckotechnický park vybavený unikátními učebními pomůckami (např. elektronovým mikroskopem, 3D tiskárnou, 3D kinem, běžeckou dráhou, plavební komorou). Dále zde byl postaven model inteligentního domu vybaveného moderními přístroji a zařízeními. V rámci Experimentária jsou nabízeny odborné výukové programy pro základní a střední školy a rovněž jsou realizovány nové volnočasové aktivity jako například chemické, technické a přírodovědné kroužky.

Název projektu: Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2018

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 18 partnerských středních škol v kraji, UTB ve Zlíně, KHK ZK

Cílová skupina: děti z mateřských škol, žáci základních a středních škol, pedagogičtí pracovníci těchto škol

Charakteristika: Projekt je zaměřen na intervence naplánované v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje vedoucí ke zkvalitnění poskytovaného vzdělávání ve školách na území Zlínského kraje, a to zejména v oblastech polytechnického vzdělávání, čtenářské a matematické gramotnosti a vytvoření systému kariérového poradenství. V oblasti polytechnického vzdělávání projekt navazuje na Centra přírodovědného a technického vzdělávání pro moderní výuku žáků středních a základních škol ve Zlínském kraji a je zaměřen na vzdělávání pedagogů MŠ v oblasti polytechnického vzdělávání a vzdělávání pedagogů ZŠ a SŠ prostřednictvím Pedagogického kabinetu fyzika, Pedagogického kabinetu chemie a Pedagogického kabinetu biologie/přírodopis. Nové kompetence následně pedagogové uplatňují v aktivitách sdílení dílen, volnočasové aktivity pro žáky ZŠ a SŠ, polytechnické aktivity pro děti v MŠ a pro žáky gymnázií.

Další klíčovou aktivitou tohoto projektu je Syntéza a zhodnocení prvků polytechnického vzdělávání, kdy v rámci této aktivity vznikla pracovní skupina, která má za úkol zhodnotit možnosti využití výstupů projektů realizovaných v OP VK v prioritních osách 1 a 3.2 v navazujících aktivitách OP VVV v oblasti polytechnického vzdělávání. Práce vytvořené pracovní skupiny je zaměřena především na využití výstupů pro potřeby popularizace polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji a vědeckotechnického parku Experimentárium.

Název projektu: LÍSKA - regionální sdružení osobností a organizací zaměřených na ekologickou/environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu na území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2007

Realizátor a partneři projektu: LÍSKA, z.s.

Cílová skupina: členové Lísky, rodiny s dětmi, žáci škol a školských zařízení, pedagogové a zaměstnanci škol a školských zařízení, pracovníci a dobrovolníci neziskových organizací, pracovníci veřejné správy, pracovníci vzdělávacích institucí, dospělá veřejnost

Charakteristika: Líska poskytuje školám, organizacím, obcím, rodinám s dětmi i veřejnosti informace, vzdělávací, výukové a osvětové programy, metodickou pomoc a poradenství. Vydává informační a osvětové materiály, koordinuje a propaguje aktivity a rozvíjí užitečné místní a regionální partnerství. Zpracovává a realizuje řadu projektů regionálního významu na podporu EVVO ve Zlínském kraji v úzké spolupráci s členskými středisky a partnery ze státní, podnikatelské i neziskové sféry.

Líska je servisní organizací pro své členy, zastupuje společné zájmy, informuje o vývoji a změnách v oblasti ekologické výchovy, zajišťuje společnou propagaci a podporuje rozvoj a kvalitu ekologické výchovy. Mezi členy Lísky patří střediska ekologické výchovy, ekoporadny, vzdělávací instituce, muzea, školy i učitelé, pracovníci neziskových organizací, veřejné správy a další osobnosti.

3.2.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Niže jsou zachycena opatření podporující předemtné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Ve spolupráci se zřizovateli mateřských škol a vzdělávacími institucemi v kraji zaměřenými na vzdělávání pedagogických pracovníků zvyšovat dostupnost a kvalitu předškolního vzdělávání

Opatření: Podporovat prvky polytechnické výchovy ve vzdělávání v mateřských školách

Je potřeba ve spolupráci se vzdělávacími institucemi v kraji zajistit mateřským školám dostatečné vybavení a pedagogickým pracovníkům takové vzdělání, aby se polytechnických témat neobávali a zařazovali je do vzdělávacího programu mateřských škol ve větší míře než doposud. Dále je vhodné využívat zkušeností, poznatků příkladů dobré praxe, využít potenciálu vzdělávacích a neziskových organizací a možností a zdrojů firem v regionu.

Cíl: Soulad struktury oborového portfolia středních škol s možnostmi uplatnění jejich absolventů v praxi

Opatření: Zajistit optimální strukturu vzdělávací nabídky středních škol pro absolventy základních škol

Zlínský kraj bude nadále usilovat o optimální strukturu v podílech přijímaných žáků ke střednímu vzdělávání, včetně základního poměru žáků přijímaných k maturitnímu vzdělávání (bez nástavbového studia) a k nematuritnímu střednímu vzdělávání. V budoucnu je proto nutné udržet dostatečnou kvalitu přijímacího řízení, především do oborů vzdělání ukončených maturitní zkouškou, a zajistit dostatečnou podporu řemeslných oborů vzdělání ukončených výučním listem.

Opatření: Podporovat provázanost oborové nabídky s potřebami zaměstnavatelů v kontextu uplatnitelnosti absolventů středních škol

V rámci tohoto opatření bude Zlínský kraj pokračovat v podpoře oborů s technickým zaměřením, v oborové struktuře středních škol bude i nadále vycházet z uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a změny v oborové struktuře projedná se zástupci sociálních partnerů. Dále při výběru volitelných předmětů na gymnáziích se zaměří

na oblasti chemie, fyziky a dalších přírodních věd. Dalším cílem je nezvyšovat kapacity oborů, které mají dlouhodobě nezaměstnanost vyšší než průměr nezaměstnaných absolventů v rámci kraje.

Opatření: Nadále usilovat o udržení kvality středního vzdělávání a efektivní partnerskou spolupráci středních škol se zaměstnavateli

K realizaci opatření bude Zlínský kraj zejména podporovat spolupráci středních odborných škol, základních škol a firem v aktivitách popularizujících technické, přírodovědné a řemeslné obory. V souvislosti s tím bude usilovat o další zkvalitnění výuky technických a přírodovědných oborů prostřednictvím modernizace technického vybavení, výukových materiálů, učebních pomůcek a využití ICT. Nedílnou součástí bude rovněž podpora mezinárodní i regionální mobility, projektových aktivit žáků a pedagogů.

Cíl: Soulad vyššího odborného vzdělávání s požadavky na uplatnění jejich absolventů v praxi

Opatření: V oblasti oborové nabídky vyššího odborného vzdělávání reagovat na požadavky praxe s přihlédnutím k celkovému vývoji v terciárním vzdělávání

V souvislosti s postupujícím demografickým propadem lze předpokládat spíše redukce vyšších odborných škol. Výjimku mohou tvořit obory technického a přírodovědného zaměření s provázaností na potřeby zaměstnavatelů v regionu. V souvislosti s tímto se doporučuje nadále akcentovat deklarovanou výhodu praktického zaměření vyššího odborného vzdělávání a uplatňovat co nejúžší spolupráci škol a zaměstnavatelské praxe.

Cíl: Zvyšovat šance na uplatnění absolventů středních škol na trhu práce

Opatření: Podporovat atraktivnost výuky technických a přírodovědných oborů na základních a středních školách

V důsledku neuspokojené potřeby zaměstnavatelů po absolventech technických a přírodovědných profesí bude kraj podporovat zejména aktivity napomáhající rozvoji technického a přírodovědného zaměření následného studia žáků základních a středních škol. Jedná se především o sdílení odborných učeben a laboratoří na středních školách pro žáky základních škol, podporu volnočasových aktivit technického a přírodovědného zaměření, rozvoj center technického a přírodovědného vzdělávání a úzké propojení škol a firem při praktické přípravě žáků.

Cíl: Rozvoj znalostí a dovedností žáků ve vzdělávání pro udržitelný rozvoj s důrazem na environmentální oblast.

Opatření: Podpora kvality programů EVVO, prezentace příkladů dobré praxe, spolupráce a setkávání subjektů zabývajících se environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou, vzděláváním pedagogů a lektorů v oblasti EVVO

Cílem je podporovat odpovědné chování vůči životnímu prostředí a jednání a rozhodování v souladu s principy udržitelného rozvoje. Podkladem pro podporu a rozvoj funkčního systému EVVO ve Zlínském kraji budou i nadále koncepční dokumenty: Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje a Akční plán EVVO.

3.2.6 SWOT Analýza

3.2.6.1 Tabulka

S	W
Fungování Experimentária	Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ
Zapojení škol do projektu IKAP	Nedostatečná propagace a marketing Experimentária
Rozvoj polytechnického vzdělávání ve všech druzích škol (MŠ, ZŠ, SŠ)	Malý zájem učitelů o tuto oblast
Fungující spolupráce s firmami na středních odborných školách	Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti
Dobré materiálně technické vybavení středních odborných škol	Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“
Medializace polytechnického vzdělávání – prezentace škol a oborů	Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol
	Nedostatek financí na zkvalitnění výuky (nepovinné předměty, dělení hodin)
O	T
Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol	Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti
Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.)	Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb
Vznik dalších krajských center polytechnického vzdělávání	Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB
Vytvoření koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji (IKAP)	Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitostí k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti
Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání	Postupná zastarávání materiálně technického vybavení škol
Dobrá uplatnitelnost na trhu práce	
Možnost zapojení škol do OP VVV – podpora polytechnického vzdělávání ze strany MŠMT	
Materiální a finanční podpora ze strany zřizovatelů	

3.2.6.2 Vzájemné interakce

S–O hodnocení

Fungování Experimentária – Vznik dalších krajských center polytechnického vzdělávání, Vytvoření koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji (IKAP), Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol, dívky, Dobrá uplatnitelnost na trhu práce

Zapojení škol do projektu IKAP – Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol, Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.), Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání, Možnost zapojení škol do OP VVV – podpora polytechnického vzdělávání ze strany MŠMT

Rozvoj polytechnického vzdělávání ve všech druzích škol (MŠ, ZŠ, SŠ) – Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol, Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání, Dobrá uplatnitelnost na trhu práce

Fungující spolupráce s firmami na středních odborných školách – Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.), Vytvoření koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji (IKAP), Dobrá uplatnitelnost na trhu práce, Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání, Vznik dalších krajských center polytechnického vzdělávání

Dobré materiálně technické vybavení středních odborných škol – Dobrá uplatnitelnost na trhu práce, Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání, Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol, Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.)

Medializace polytechnického vzdělávání – prezentace škol a oborů – Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol, Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání, Vytvoření koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji (IKAP), Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.), Materiální a finanční podpora ze strany zřizovatelů

W–O hodnocení

Zkvalitnění a navázání užší spolupráce mezi jednotlivými druhy škol – Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti, Malý zájem učitelů o tuto oblast

Spolupracovat nejen s firmami, ale i s institucemi (např. UTB, různé výzkumné ústavy atd.) – Nedostatečná propagace a marketing Experimentária, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Malý zájem učitelů o tuto oblast, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti

Vznik dalších krajských center polytechnického vzdělávání – Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ, Nedostatečná propagace a marketing Experimentária, Malý zájem učitelů o tuto oblast, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“

Vyvážit zapojení dívek a chlapců do polytechnického vzdělávání – Nedostatečná propagace a marketing Experimentária, Malý zájem učitelů o tuto oblast, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“

Dobrá uplatnitelnost na trhu práce – Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Malý zájem učitelů o tuto oblast

Možnost zapojení škol do OP VVV – podpora polytechnického vzdělávání ze strany MŠMT – Nedostatek financí na zkvalitnění výuky (nepovinné předměty, dělení hodin), Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti, Malý zájem učitelů o tuto oblast

Materiální a finanční podpora ze strany zřizovatelů – Nedostatek financí na zkvalitnění výuky (nepovinné předměty, dělení hodin), Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol, Nedostatečná propagace a marketing Experimentária

S–T hodnocení

Fungování Experimentária – Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti, Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti

Zapojení škol do projektu IKAP – Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti, Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti, Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB, zastarávání

Rozvoj polytechnického vzdělávání ve všech druhích škol (MŠ, ZŠ, SŠ) – Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti

Fungující spolupráce s firmami na středních odborných školách – Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti, Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti

Dobré materiálně technické vybavení středních odborných škol – Postupná zastarávání materiálně technického vybavení škol, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti

Medializace polytechnického vzdělávání – Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti, Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb

W-T hodnocení

Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti – Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ, Malý zájem učitelů o tuto oblast, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti

Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb – Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Malý zájem učitelů o tuto oblast

Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB – Malý zájem učitelů o tuto oblast, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti

Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti – Malý zájem učitelů o tuto oblast, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti

Postupná zastarávání materiálně technického vybavení škol – Nedostatek financí na zkvalitnění výuky (nepovinné předměty, dělení hodin), Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol, Malý zájem učitelů o tuto oblast

3.2.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ, Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti, Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb

Společenské/motivační: Nedostatečná propagace a marketing Experimentária, Malý zájem učitelů o tuto oblast, Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“, Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti, Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB, Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti

Materiální: Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol, Nedostatek financí na zkvalitnění výuky (nepovinné předměty, dělení hodin), Postupná zastarávání materiálně technického vybavení škol

3.3 Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů

Odborné vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a účelná oboustranně prospěšná spolupráce se zainteresovanými partnery v hospodářské oblasti jsou dva hlavní rysy tohoto klíčového tématu. Projevují se prakticky ve všech stupních učebních a studijních oborů i v nastavbovém studiu. Ovlivňují tak žádanou spojitost odborného vzdělávání s potřebami zaměstnavatelů a požadavky trhu práce.

3.3.1 Zhodnocení současného stavu

Ve Zlínském kraji je žákům středních škol poskytována nabídka oborů odborného vzdělávání na celkem 47 středních školách, 36 zřizovaných Zlínským krajem a 19 jiným subjektem. Tyto školy nabízejí odborné vzdělání ve 23 skupinách oborů, tj. 74 % z celkového počtu 31 skupin. Nejčastěji jsou využívány Strojírenství a strojírenská výroba, Gastronomie, hotelnictví a turismus a Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, na opačném pólu jsou Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů spolu s Textilní výrobou a oděvnictvím. Dostupné příležitosti k získání kvalitního odborného vzdělání jsou tak v územním obvodu kraje docela četné a jejich nabídka je přitom dlouhodobě stabilní.

Zásadní podíl vzdělávání se uskutečňuje v denní formě vzdělávání, v ostatních formách počet žáků trvale osciluje kolem pěti procent, jak je zřejmé z tabulky:

Tabulka 11 - Vývoj počtů žáků ve středních školách všech zřizovatelů ve Zlínském kraji (bez oborů K – gymnázium a C – Praktická škola jednoletá nebo dvouletá)

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Celkem	17 942	17 104	17 046	16 969	16 874	16 909
v tom:						
denní forma vzdělávání	16 988	15 395	16 269	16 198	16 125	16 135
ostatní formy vzdělávání	954	874	777	771	749	774

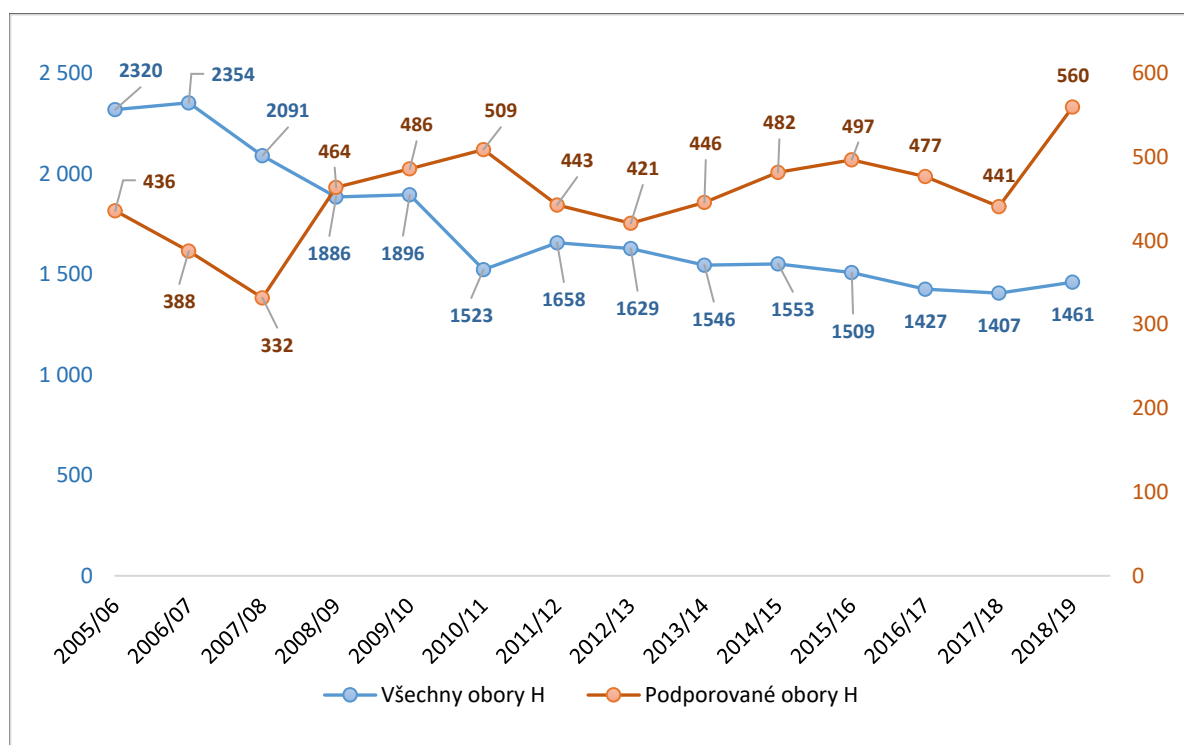
Zdroj: Statistika MŠMT k 30. 9. příslušného školního roku

Zlínský kraj dlouhodobě cílevědomě podporuje odborné vzdělávání na žádoucí úrovni kvalitní teoretické i praktické výuky. Široká podpora zahrnuje nejen zajištění učebních pomůcek a výukového materiálu, nýbrž také průběžnou modernizaci technického a ICT vybavení, a v rámci dostupných finančních zdrojů rovněž rozvoj infrastruktury škol. Kromě materiální stránky je kladen důraz také na další vzdělávání pedagogických pracovníků s využitím všech vhodných forem včetně stáží a případné aktivní účasti v souvisejících projektech.

V širším pojetí se rozvíjení odborného vzdělávání pojetí slučuje s přírodovědným vzděláváním zaměřeným na oblast chemie, fyziky a nachází výraz v optimálním spojení ve fungování center technického a přírodovědného vzdělávání. Nezanedbatelným segmentem podpory odborného vzdělávání jsou extrakurikulární aktivity, přehlídky či soutěže, pro žáky a studenty, které přirozeným způsobem vyvolávají zájem a prohlubují jejich vlastní odbornou přípravu.

Podle dlouhodobých zkušeností se zavedení stipendijního programu jeví jako účinná podpora oborů vzdělání trvale požadovaných na trhu práce a oborů tradičních ve Zlínském kraji. Úspěšně vyrovnává nepříznivý vliv demografického vývoje na počet přijímaných žáků do těchto oborů. Aktuálně je v něm zařazeno 16 oborů v sedmi skupinách oborů. Rovněž veřejnost a zejména zaměstnavatelé tuto iniciativu kraje značně oceňují. Finanční příspěvek je poskytován z rozpočtu Zlínského kraje (více viz kap. 3.3.4.2 Příklady dobré praxe).

Graf 19 - Vývoj počtu žáků ve vybraných podporovaných oborech

Zdroj: OŠMS, KÚ Zlínského kraje

Neodlučitelnou a současně důležitou součástí působení středních škol je navazování a udržování účelných kontaktů se sociálními partnery, především se zaměstnavateli, ale také s úřady práce, profesními organizacemi, vysokými školami, případně dalšími. Přeměna kontaktů v účelnou, vzájemně prospěšnou spolupráci, podloženou smluvními vztahy je podstatným a trvalým faktorem v podpoře odborného vzdělávání.

Firmy prostřednictvím svých odborných pracovníků přijímají aktivní účast na řadě činností v odborném vzdělání. K nejvíce využívaným patří jejich zapojení do různých forem výuky odborných předmětů a do odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Rostoucí trend má uplatnění stáží pedagogů na pracovištích a v moderních provozech firem (podrobněji viz 3.3.4.1 Aktivita realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření). Zlínský kraj považuje takovou spolupráci za potřebnou a přínosnou pro kvalitu odborného vzdělávání na školách a tím pro zdárný vstup jejich absolventů na pracovní trh.

Od roku 2005 funguje informační a vzdělávací portál školství ve Zlínském kraji ZKOLA (www.zkola.cz). Ve vztahu k odbornému vzdělávání zveřejňuje každoročně aktualizovanou nabídku vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách. Jeho působení dále doplňují navazující portály. V první řadě je to Burza škol (www.burzaskol.cz), virtuální nástroj k vyhledávání a získávání informací o všech středních a vyšších odborných školách v kraji a vyučovaných oborech. Další portál Sofia (www.zkola.cz/sofia) je zaměřený na další vzdělávání dospělých a pedagogických pracovníků ve Zlínském kraji. Jeho součástí je sekce kabinety tvořící prostor pro sdílení profesních zkušeností. Další součástí rodiny portálu ZKOLA bude připravovaná informační platforma pro kariérové poradce, ve které nebude chybět propojení na trh práce.

Vyšší odborné vzdělávání ve Zlínském kraji probíhá aktuálně na devíti školách všech zřizovatelů, když za Vyšší policejní školu a Střední policejní školu MV v Holešově nejsou k dispozici údaje. Studenti se vzdělávají ve stávajících osmi skupinách oborů vzdělání. Většina, 65 % z celkového počtu studujících se soustřeďuje ve třech skupinách oborů Zdravotnictví, Ekonomika administrativa, Pedagogika, učitelství a sociální péče. Zbývající třetina pak ve skupinách Právo, právní a veřejnosprávní činnost, Potravinářství a potravinářská chemie, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Umění a užité umění, Gastronomie, hotelnictví a turismus.

Ve vyšších odborných školách nadále dochází k poklesu zájemců o studium, viz dále v tabulce. Jedním z možných důvodů je vyšší uplatnitelnost absolventů bakalářských studijních programů vysokých škol na trhu práce. Školy se snaží zmírnit tento úbytek spoluprací s vysokými školami, když spoluprací s vhodnou vysokou školou již navázaly téměř všechny vyšší odborné školy zřizované Zlínským krajem. Dalším opatřením směřujícím proti úbytku studentů je již třetím rokem pokračující systém stipendií. Ve dvou vyšších odborných školách zdravotnických zřizovaných Zlínským krajem je nástrojem k motivaci zájemců o studium oboru Diplomovaná všeobecná sestra, jehož absolventi jsou připraveni přímo nastoupit do nemocniční praxe. Zlínský kraj je nadále připraven podporovat takové obory vyššího odborného studia, které jsou v souladu s potřebami zaměstnavatelů v regionu, případně vzdělávací programy, jejichž koncepce budou vycházet ze specifík regionu a nebudou v rozporu s požadavky trhu práce.

Tabulka 12 - Vývoj počtů studentů ve vyšších odborných školách ve Zlínském kraji (všichni zřizovatelé)

	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Celkem	1 258	1 137	1 030	858	559	510
v tom:						
denní forma vzdělávání	924	843	709	611	461	416
ostatní formy vzdělávání	344	294	321	247	98	94

Zdroj: Statistika MŠMT k 30. 9. příslušného školního roku

Logickým pokračováním počátečního odborného vzdělávání jsou aktivity škol v oblasti dalšího profesního vzdělávání, v níž působí ve třech segmentech. V prvním realizují ostatní formy výuky v oborech, o které je ze strany veřejnosti zájem. Jsou to středoškolské obory zakončené maturitou a obory vyššího odborného studia. Ve druhé linii přímo navazují na obory počátečního vzdělávání nabídkou akcí neformálního vzdělávání. Ty jsou s adresnou spoluprací se zaměstnavateli zaměřeny zejména na přípravu a uznání profesních kvalifikací, případně také firemní jazykové a ICT kurzy. V současné době je ve Zlínském kraji 18 škol autorizovanými osobami pro 59 profesních kvalifikací v rámci Národní soustavy kvalifikací. V malé míře se pak školy podílí na zajišťování rekvalifikačních kurzů v součinnosti s úřady práce. Je však třeba uvést, že počet účastníků a absolventů ve všech uvedených případech v posledních letech trvale klesá.

3.3.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020)

(strategický cíl 2: Zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy. Pokračovat v podpoře studia jazyků, profesního rozvoje učitelů a školitelů a dále podporovat oblast řízení a financování. Rozvíjet spolupráci v základních dovednostech jako je čtení, matematika a přírodní vědy. Zajistit, aby v rámci plánování, které se bude týkat vzdělávání a odborné přípravy, bylo náležitě zohledňováno posouzení budoucích požadavků na dovednosti a přizpůsobení potřebám trhu práce,

strategický cíl 4: Zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy. Rozvíjet spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání a podniky, výzkumnými institucemi, kulturními subjekty a podporovat kreativitu a inovace rozvojem specifických metod výuky a učení (včetně využívání nových nástrojů informačních a komunikačních technologií a vzdělávání učitelů)

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (Národní RIS3 strategie)

(strategický cíl D.1: Zvýšit kvalitu absolventů škol, specifický cíl D.1.1.: Vytvořit funkční vztah mezi školami a zaměstnavateli)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(cíle: Soulad struktury oborového portfolia středních škol s možnostmi uplatnění jejich absolventů v praxi,

cíl: Soulad vyššího odborného vzdělávání s požadavky na uplatnění jejich absolventů v praxi,

cíl: Zvyšovat šance na uplatnění absolventů středních škol na trhu práce)

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 - 2020

(cíle: 2.1. Zvýšit konkurenceschopnost pracovní síly v prostředí ekonomiky založené na znalostech,

cíl: 2.2. Podpořit růst zaměstnanosti)

(specifický cíl A.1.1.: Zvyšovat zájem o studium technických a přírodovědeckých oborů,
specifický cíl A.1.2. Sbližovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol,
specifický cíl A.1.3. Rozvíjet nadané a talentované jedince v oblasti technické a přírodovědecké)

3.3.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Žáci a studenti základních, středních škol a vyšších odborných škol,
- Pedagogičtí pracovníci,
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství,
- Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- Zástupci firem a zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest).

3.3.4 Realizované aktivity a projekty

3.3.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem roku 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

Význam přikládáný tomuto klíčovému tématu potvrzuje první pozice, na kterou ji zařadilo 36 % škol. S výjimkou rozvoje infrastruktury školy tak na průměrné pozici 2,70 jednoznačně předstihuje ostatní klíčová témata.

Největší podíl středních a vyšších odborných škol využívá různé formy účasti odborníků z praxe ve výuce (81 %) a zajišťuje odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (74 %). Nadpoloviční většina škol (59 %) spolupracuje se základními školami během pracovní výchovy a prezentuje v nich aktivity daného oboru a uplatňuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (54 %). Školy současně převážně označily tyto za velmi důležité. V protikladu k tomu školy považují za nejméně důležité a zároveň nejméně využívané zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (29 %) a účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (26 %).

Nejčteněji uváděnými překážkami jsou finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele (42 %), nemožnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků (35 %) a nedostačující podmínky firem pro organizovanou spolupráci se školami (30 %). Následují je shodně s podílem 29 % nedostatečná disciplinovanost a motivace žáků pro práci v reálném prostředí a příliš vysoký standard práce, zručnost, dovednosti požadované firmami po žácích, které ještě na škole nedosahují. Naopak 13 % škol deklarovalo, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Mezi žádoucími opatřeními dominují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech nejen v České republice, ale i v zahraničí (67 %). Vysoké zastoupení mají finanční aspekty - zajištění prostředků pro praxi žáků (62 %) a na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odbornou výuku (61 %). Více než polovina škol (54 až 59 %) dále uvádí těchto pět opatření prospěšných pro jejich činnost - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku, Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti, Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků), Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, Podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli. Ve všech případech uváděná míra důležitosti překračuje 50 %. Na opačném konci se nachází pro školy nejméně důležitá opatření - navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (19 %) a příprava dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech/odborném výcviku na bázi kompetencí (13 %).

Ze závěrečného celkového náhledu na údaje z obou dotazníkových šetření je zřejmá přímá vzájemná příčinná souvislost mezi většinou položek jednotlivých okruhů. Jejich vývoj a změny ve sledovaném období odráží úsilí škol

o potlačení nežádoucích vlivů souběžně s posilováním kladných postupů. Jsou tak dokladem odpovědného přístupu škol ke svému působení v tomto klíčovém tématu.

3.3.4.2 Příklady dobré praxe

Podpora řemesel v odborném školství

Žákům vybraných oborů vzdělání je od školního roku 2017-2018 během jejich profesní přípravy, za splnění stanovených podmínek, poskytována finanční podpora z rozpočtu Zlínského kraje. Počet oborů není neměnný, reaguje na požadavky trhu práce s ohledem na tradiční řemesla v regionu. V rámci projektu je v současné době zařazeno 16 oborů, převážně ze skupin strojírenství a stavebnictví. Vývoj počtu žáků ve vybraných podporovaných oborech je patrný z grafu 30. Do projektu je zapojeno celkem 16 středních škol zřizovaných Zlínským krajem a čtyři střední školy zřizované soukromým subjektem.

Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Projekt Zlínského kraje realizovaný v letech 2018-2020 je zaměřen na intervence naplánované v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje (2016) vedoucí ke zkvalitnění poskytovaného vzdělávání ve školách na území Zlínského kraje, a to zejména v oblastech polytechnického vzdělávání, čtenářské, matematické gramotnosti a vytvoření systému kariérového poradenství.

Oblast odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli je v projektu zařazena do mnoha aktivit SŠ. Jedná se zejména o modernizaci nebo zkvalitnění vzdělávacích pomůcek, realizaci volnočasových aktivit pro žáky SŠ, realizaci aktivit zaměřených na odborná témata pro žáky všeobecných vzdělávacích oborů (gymnázia) a spolupráci se zaměstnavateli především formou exkurzí a odborných přednášek.

3.3.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Níže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Soulad struktury oborového portfolia středních škol s možnostmi uplatnění jejich absolventů v praxi.

Opatření: Zajistit optimální strukturu vzdělávací nabídky středních škol pro absolventy základních škol

Zlínský kraj bude nadále usilovat o optimální strukturu v podílech přijímaných žáků ke střednímu vzdělávání, včetně základního poměru žáků přijímaných k maturitnímu vzdělávání (bez nástavbového studia) a k nematuritnímu střednímu vzdělávání. V budoucnu je proto nutné udržet dostatečnou kvalitu přijímacího řízení, především do oborů vzdělání ukončených maturitní zkouškou, a zajistit dostatečnou podporu řemeslných oborů vzdělání ukončených výučním listem.

Opatření: Podporovat provázanost oborové nabídky s potřebami zaměstnavatelů v kontextu uplatnitelnosti absolventů středních škol.

V rámci tohoto opatření bude Zlínský kraj pokračovat v podpoře oborů s technickým zaměřením, v oborové struktuře středních škol bude i nadále vycházet z uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a změny v oborové struktuře projedná se zástupci sociálních partnerů. Dále při výběru volitelných předmětů na gymnáziích se zaměří na oblasti chemie, fyziky a dalších přírodních věd. Dalším cílem je nezvyšovat kapacity oborů, které mají dlouhodobě nezaměstnanost vyšší než průměr nezaměstnaných absolventů v rámci kraje.

Opatření: Nadále usilovat o udržení kvality středního vzdělávání a efektivní partnerskou spolupráci středních škol se zaměstnavateli.

K realizaci opatření bude Zlínský kraj zejména podporovat spolupráci středních odborných škol, základních škol a firem v aktivitách popularizujících technické, přírodovědné a řemeslné obory. V souvislosti s tím bude usilovat o další zkvalitnění výuky technických a přírodovědných oborů prostřednictvím modernizace technického vybavení, výukových materiálů, učebních pomůcek a využití ICT. Nedílnou součástí bude rovněž podpora mezinárodní i regionální mobility, projektových aktivit žáků a pedagogů.

Cíl: Soulad vyššího odborného vzdělávání s požadavky na uplatnění jejich absolventů v praxi.

Opatření: V oblasti oborové nabídky vyššího odborného vzdělávání reagovat na požadavky praxe s přihlédnutím k celkovému vývoji v terciárním vzdělávání.

V souvislosti s postupujícím demografickým propadem lze předpokládat spíše redukce vyšších odborných škol. Výjimku mohou tvořit případně obory technického a přírodovědného zaměření s provázaností na potřeby zaměstnavatelů v regionu. V souvislosti s tímto se doporučuje nadále akcentovat deklarovanou výhodu praktického zaměření vyššího odborného vzdělávání a uplatňovat co nejuzší spolupráci škol a zaměstnavatelské praxe.

Cíl: Zvyšovat šance na uplatnění absolventů středních škol na trhu práce.

Opatření: Reagovat nabídkou struktury a obsahu oborů vzdělávání na požadavky trhu práce ve Zlínském kraji.

Vzdělávací nabídka středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji je víceméně stabilní a na velmi dobré úrovni. Přesto je Zlínský kraj připraven využívat zjištění z analýz trhu práce zpracovávaných pro kraj a predikce zpracovávané úřady práce, hospodářskými komorami, Svazem průmyslu a dopravy ČR a dalšími. Dále bude podporovat aktivity jako zavedení tzv. mistrovských zkoušek, účast žáků v rámci praktického vyučování na pracovištích firem a bude aktivní v oblasti podpory zavádění prvků duálního systému vzdělávání do výukových programů středních škol.

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 - 2020

Cíl: 2.1. Zvýšit konkurenceschopnost pracovní síly v prostředí ekonomiky založené na znalostech

Úkol 2.1.1. Zajistit větší spolupráci firemního a vzdělávacího sektoru

Opatření 2.1.1a. Zvyšování mobility pracovníků mezi vzdělávacím a podnikatelským sektorem

Opatření 2.1.1b. Zapojení regionálních podnikatelských partnerů do tvorby vzdělávacích programů

Úkol 2.1.3. Zvýšit podíl populace zapojené do systému celoživotního vzdělávání

Opatření 2.1.3a. Využít kapacity a možnosti škol pro účely dalšího vzdělávání

Úkol 2.1.4. Optimalizovat a zkvalitňovat primární a sekundární vzdělávací stupeň

Opatření 2.1.4a. Optimalizace nabídky škol na základě poptávky s důrazem na řemesla a technicky orientované obory

Cíl: 2.2. Podpořit růst zaměstnanosti

Úkol 2.2.1. Zvýšit zaměstnatelnost absolventů škol

Opatření 2.2.1a. Zapojení regionálních podnikatelských partnerů do tvorby vzdělávacích programů

Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013 - 2020

Specifický cíl A.1.1. Zvyšovat zájem o studium technických a přírodovědeckých oborů

Očekávané výstupy:

- spolupráce ZŠ a SŠ v regionu na výuce technických dovedností
- nabídka kvalitních volnočasových aktivit zaměřených na technické a přírodovědecké profese či obory (kroužky, letní školy či tábory), zvyšující se zájem dětí o tyto volnočasové aktivity

Specifický cíl A.1.2. Sbližovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol**Očekávané výstupy:**

- regionální platforma spolupráce zaměstnavatelů, škol a jejich zřizovatelů a dalších partnerů ovlivňujících fungování trhu práce (např. formou Paktu zaměstnanosti), včetně fungování regionální observatoře trhu práce a konkurenceschopnosti,
- realizace konferencí / kulatých stolů / diskusních panelů a obdobných aktivit mezi konkrétními školami (středními i vysokými) a zainteresovanými firmami,
- funkční nástroje komunikace mezi firmami a vysokými i středními školami pro odborné praxe, stáže (žáků, studentů i pedagogů), podílení se odborníků z firem na výuce a sladování kompetenčních modelů absolventů SŠ a VŠ s potřebami firem,
- zvyšující se počet nabízených praxí a stáží a zvyšující se počet absolvovaných praxí a stáží žáků a studentů ve firmách ve Zlínském kraji.

Specifický cíl A.1.3. Rozvíjet nadané a talentované jedince v oblasti technické a přírodovědecké**Očekávané výstupy:**

- připravené a implementované nástroje pro vytipování a práci s nadanými a talentovanými dětmi, žáky a studenty v oblasti technické a přírodovědecké
- studentské soutěže podporující technickou a přírodovědeckou kreativitu ve spolupráci s firmami v regionu a ocenění kreativních studentských prací,

3.3.6 SWOT analýza**3.3.6.1 Tabulka**

S	W
Fungující spolupráce s firmami	Nedostatečný zájem učitelů odborných předmětů a odborného výcviku doplňovat své odborné i pedagogické vzdělání
Nábor nových žáků probíhá ve spolupráci se zaměstnavateli	Chybějící zdroje na posílení infrastruktury
Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku	Nízká míra zapojení rodičů a absolventů do dění ve škole
Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím	
Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství	
Jsou využívány Šablony pro SŠ a VOŠ zaměřené na toto klíčové téma	
Navázána spolupráce mezi SŠ a ZŠ v pracovní výchově	

O	T
Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a rodiči	Finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků při praxi žáků na pracovišti
Vznik center odborného vzdělávání	Neexistence legislativy upravující duální vzdělávání
Optimalizace oborové nabídky	Nízká míra samostatnosti a motivace žáků k práci v reálném pracovním prostředí
Zvyšování manuální zručnosti žáků	Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů)
Větší zapojení odborníků z praxe do výuky odborných předmětů	Nevhodné nastavení kritérií přijímacího řízení
Stáž pedagogů na pracovištích a v moderních provozech firem	Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování
Využít rostoucí ochoty zaměstnavatelů a firem spolupracovat se školami k vytvoření strategie spolupráce mezi firmou a školou	Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku
Navázat užší spolupráci škola x rodina	Žáci nedosahují firmami očekávaný standard dovedností
Zvýšit počet žáků vykonávajících praxi na pracovištích firem	Omezené možnosti (ochota) zaměstnavatelů uvolňovat své odborníky pro výuku – interní i externí
Posílení podmínek pro zavádění prvků duálního vzdělávání	

3.3.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a rodiči – Fungující spolupráce s firmami, Nábor nových žáků probíhá ve spolupráci se zaměstnavateli, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství

Vznik center odborného vzdělávání – Fungující spolupráce s firmami, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Nábor nových žáků probíhá ve spolupráci se zaměstnavateli, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

Optimalizace oborové nabídky – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku

Zvyšování manuální zručnosti žáků – Navázána spolupráce mezi SŠ a ZŠ v pracovní výchově, Fungující spolupráce s firmami, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

Větší zapojení odborníků z praxe do výuky odborných předmětů – Fungující spolupráce s firmami, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Jsou využívány Šablony pro SŠ a VOŠ zaměřené na toto klíčové téma

Stáže pedagogů na pracovištích a v moderních provozech firem – Fungující spolupráce s firmami, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Jsou využívány Šablony pro SŠ a VOŠ zaměřené na toto klíčové téma

Využit rostoucí ochoty zaměstnavatelů a firme spolupracovat se školami k vytvoření strategie spolupráce mezi firmou a školou – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Fungující spolupráce s firmami

Navázat užší spolupráci škola x rodina – Nábor nových žáků probíhá ve spolupráci se zaměstnavateli, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

Zvýšit počet žáků vykonávajících praxi na pracovištích firem – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Fungující spolupráce s firmami, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

Posílení podmínek pro zavádění prvků duálního vzdělávání – Fungující spolupráce s firmami, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

W-O hodnocení

Nedostatečný zájem učitelů odborných předmětů a odborného výcviku doplňovat své odborné i pedagogické vzdělání – Vznik center odborného vzdělávání, Optimalizace oborové nabídky, Větší zapojení odborníků z praxe do výuky odborných předmětů, Stáže pedagogů na pracovištích a v moderních provozech firem, Využit rostoucí ochoty zaměstnavatelů a firme spolupracovat se školami k vytvoření strategie spolupráce mezi firmou a školou, Posílení podmínek pro zavádění prvků duálního vzdělávání

Chybějící zdroje na posílení infrastruktury – Vznik center odborného vzdělávání, Optimalizace oborové nabídky, Využit rostoucí ochoty zaměstnavatelů a firme spolupracovat se školami k vytvoření strategie spolupráce mezi firmou a školou

Nízká míra zapojení rodičů a absolventů do dění ve škole – Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a rodiči, Navázat užší spolupráci škola x rodina

S-T hodnocení

Finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků při praxi žáků na pracovišti – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Fungující spolupráce s firmami

Neexistence legislativy upravující duální vzdělávání – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Fungující spolupráce s firmami

Nízká míra samostatnosti a motivace žáků k práci v reálném pracovním prostředí – Fungující spolupráce s firmami, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Navázána spolupráce mezi SŠ a ZŠ v pracovní výchově

Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů) – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Fungující spolupráce s firmami

Nevhodné nastavení kritérií přijímacího řízení – Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství, Nábor nových žáků probíhá ve spolupráci se zaměstnavateli, Navázána spolupráce mezi SŠ a ZŠ v pracovní výchově

Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování – Fungující spolupráce s firmami, Jde o prioritní téma pro kraj v rámci regionálního školství

Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku – Fungující spolupráce s firmami

Žáci nedosahují firmami očekávaný standard dovedností – Fungující spolupráce s firmami, Školy dokáží provázat teoretickou a praktickou výuku, Dochází k posilování kontaktů s pracovním prostředím

Omezené možnosti (ochota) zaměstnavatelů uvolňovat své odborníky pro výuku – interní i externí – Fungující spolupráce s firmami, Jsou využívány Šablony pro SŠ a VOŠ zaměřené na toto klíčové téma

W-T hodnocení

Nedostatečný zájem učitelů odborných předmětů a odborného výcviku doplňovat své odborné i pedagogické vzdělání – Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů), Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku, Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování

Chybějící zdroje na posílení infrastruktury – Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů), Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování

Nízká míra zapojení rodičů a absolventů do dění ve škole – Nízká míra samostatnosti a motivace žáků k práci v reálném pracovním prostředí, Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování, Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku, Žáci nedosahují firmami očekávaný standard dovedností, Omezené možnosti (ochota) zaměstnavatelů uvolňovat své odborníky pro výuku – interní i externí

3.3.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Neexistence legislativy upravující duální vzdělávání, Nevhodné nastavení kritérií přijímacího řízení, Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů), Omezené možnosti (ochota) zaměstnavatelů uvolňovat své odborníky pro výuku – interní i externí

Společenské/motivační: Nedostatečný zájem učitelů odborných předmětů a odborného výcviku doplňovat své odborné i pedagogické vzdělání, Nízká míra zapojení rodičů a absolventů do dění ve škole, Nízká míra samostatnosti a motivace žáků k práci v reálném pracovním prostředí, Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku, Žáci nedosahují firmami očekávaný standard dovedností

Materiální: Chybějící zdroje na posílení infrastruktury, Finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků při praxi žáků na pracovišti, Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování

3.4 Rozvoj kariérového poradenství

pozn. téma je průřezové pro VOŠ, SŠ a ZŠ

Úlohou kariérového poradenství ve školách je dovést žáky a rodiče k reálnému náhledu na schopnosti a studijní předpoklady dětí a studentů a toto poradenství pak co nejvíce individualizovat tak, aby se zmírnily možnosti dalšího výukového nebo pracovního selhání v dalším studijním a pracovním životě.

Škola jako první systematický poskytovatel kariérového poradenství by měla pomoci žákům orientovat se v informacích, správně je vyhodnocovat a třídit, umět se správně ptát, naučit se řešit obtížné situace a konflikty, umět se správně rozhodnout, domluvit se. Pomoci žákům a studentům identifikovat, v čem jsou dobří a orientovat se v možnostech, které život mimo školu nabízí.

3.4.1 Zhodnocení současného stavu

Praxe v oblasti kariérového poradenství je různorodá. Služby kariérového poradenství nejsou kontrolovány z hlediska věcného a odborného. Není nastavena podpora školních kariérových poradců, převážně kariérové poradenství vykonávají výchovní poradci. Chybí finanční prostředky na tuto oblast i lidské zdroje. Služby školních psychologů a speciálních pedagogů nejsou poskytovány v odpovídající míře a většinou bez adekvátního ohodnocení.

Pro všechny typy škol regionu Zlínského kraje bylo otevřeno Centrum kariérového poradenství pro. Toto centrum realizuje akreditované vzdělávání kariérových pracovníků, poskytuje individuální konzultace pedagogům, vytváří metodiku pro školní kariérové poradce, databázi škol a poradců včetně informační platformy zaměřené na klíčové témata kariérového poradenství. Pedagogům škol poskytuje informace, vzdělává je, zprostředkuje nabídku diagnostiky pro žáky a studenty a komplexní poradenství.

3.4.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategie Evropa 2020

2. Inteligentní růst – (hospodářství založené na znalostech a inovacích, udržitelný růst, růst podporující začlenění)
(opatření: Provázání kariérového poradenství s potřebami trhu práce)

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

(cíl 3.1.7: Individualizovat nabídku poradenských služeb)

Nová opatření na podporu odborného vzdělávání

(opatření: 1 až 5 v rámci cíle I - Motivovat žáky základních škol k výběru oborů středního vzdělání na základě jejich zájmu a schopností a žáky středních a vyšších odborných škol k pozitivnímu vztahu ke zvolenému oboru v procesu přípravy na povolání i k dalšímu vzdělávání)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(opatření: Rozšíření a zkvalitnění kariérového poradenství ve Zlínském kraji)

Pakt zaměstnanosti Zlínského kraje

(priorita 1: Struktura a kvalita technického vzdělávání odpovídající potřebám Zlínského kraje)

Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji

(opatření B. 3.: Podpora vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů)

Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013-2020

(specifický cíl A.1.1.: Zvyšovat zájem o studium technických a přírodovědeckých oborů, A.1.2. Sbližovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol)

Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství 2013

Akční plán práce 4.0

(podpora kariérového poradenství ve školách, spolupráce podniků a škol, příprava na změny)

3.4.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Žáci a studenti ZŠ, SŠ, VOŠ,
- Školní poradenská pracoviště,
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Poradenská pracoviště řízená krajem – (Krajská pedagogicko-psychologická poradna, Speciálně pedagogická centra, Centrum kariérového poradenství),
- Rodičovská veřejnost.

Spolupráce s externími subjekty.

- Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- Pracovníci popularizující vědu a kurikulární reformu,
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství,
- Poradenská pracoviště (ÚP, NNO, soukromé organizace),
- Úřady práce, zástupci firem, zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest).

3.4.4 Aktivita realizovaná ve školách dle výsledků dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění:

Organizování besed, exkurzí realizovalo 90% škol, následují individuální konzultace, podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, spolupráce se zaměstnavateli, zapojení odborníků do výuky, informace, realizace odborného výcviku, prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, spolupráce s rodiči v 66% škol. Školní poradenská pracoviště v 77% spolupracují s výchovným (kariérovým) poradcem. S externími subjekty spolupracuje 46 % škol. Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství využilo 43 % škol a 42 % škol si připravuje materiály pro kariérové poradenství ve své škole. Při srovnání s jinými kraji Zlínský kraj více spolupracuje s externími subjekty včetně realizace odborného výcviku.

3.4.4.1 Příklady dobré praxe

Název projektu: VIP Kariéra II-KP, RAMPS – VIP III

Realizace projektu: 2010-2015

Realizátor projektu: Národní ústav pro vzdělávání

Cílová skupina: žáci škol zejména pak žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, pedagogové zapojených škol, včetně jejich vedení, pracovníci školských poradenských zařízení, pracovníci středisek výchovné péče, pracovníci KÚ, kteří mají v kompetenci poradenství

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Projekty přispěly k dalšímu rozšíření a zkvalitnění kariérového poradenství ve školách a k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání. Cílem bylo dosáhnout lepší provázanosti mezi různými poradenskými subjekty a vytvořit takový systém poradenských služeb, který pomáhá jednotlivcům ve všech uzlových bodech vzdělávání a kariérového rozhodování. I když se jednalo o projekty celostátní, významný je i jejich dopad do Zlínského kraje. Byly vytvořeny sítě školních poradenských pracovišť, které se staly součástí dobré praxe škol a mají pozitivní dopad na klima školy. Současně jsou i odrazovým můstkem kariérového poradenství. Do projektu RAMPS – VIP III bylo ve Zlínském kraji zapojeno celkem 19 škol. Z toho byly tři střední školy a 16 základních škol. Ve všech školách mimo jednu, pracuje na částečný úvazek školní psycholog nebo školní pedagog.

Název projektu: Rozvoj kariérového poradenství, rozšíření nabídky psychologických a speciálně pedagogických služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadané – „Tvoje budoucnost“

Realizace projektu: 2010-2013

Realizátor projektu: KPPP a ZDVPP Zlín

Cílová skupina: žáci se specifickými poruchami učení a chování, žáci mimořádně nadaní, sociálně znevýhodnění

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Projekt byl doporučením pro pracovníky v poradenských zařízeních, třídní učitele a kariérové poradce ve školách, jak pomoci žákům při volbě práce. Výstupem byla metodika k modulům osobnosti a sebepoznání, včetně mapování vlastních učebních stylů.

Název projektu: Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2018

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 18 partnerských středních škol v kraji, UTB ve Zlíně, KHK ZK

Cílová skupina: děti z mateřských škol, žáci základních a středních škol, pedagogičtí pracovníci těchto škol

Charakteristika: V rámci projektu IKAP byla zahájena v roce 2018 činnost Centra kariérového poradenství Zlínského kraje (viz. Zhodnocení současného stavu). Centrum poskytuje akreditované vzdělávání 68 pedagogům ZŠ a SŠ. Realizuje i další aktivity, které se významnou měrou podílejí na rozvoji kariérového poradenství ve školách kraje. Projekt přispěje ke zvýšení úrovně kariérového poradenství ve školách kraje a v mnoha ohledech naplňuje cíle Krajského akčního plánu v oblasti kariérového poradenství.

3.4.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Niže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Rozvoj školských poradenských služeb

Opatření: Nadále rozvíjet a zkvalitňovat služby školských poradenských zařízení

V oblasti poskytování poradenských služeb bude kladen důraz na přechod od zjišťování konkrétních diagnóz k diagnostice zaměřené na zjišťování míry podpory potřebné při vzdělávání a navrhování konkrétních podpůrných opatření. K tomu je třeba zejména:

- využívat diagnostických postupů zaměřených na vyhodnocení potřebnosti a efektivity konkrétních podpůrných opatření,
- metodické vedení a proškolení pracovníků škol v navrhovaných postupech,
- vytvořit podmínky odpovídající standardům kvality školského poradenského zařízení včetně odpovídajících diagnostických nástrojů, k jejichž financování je možno využít rozvojové programy MŠMT,
- dále rozvíjet metodickou podporu vedení výchovných poradců, metodiků prevence ve školách, školních psychologů a speciálních pedagogů.

Opatření: Rozšíření a zkvalitnění kariérového poradenství

Kariérové poradenství je poskytováno na úrovni školských poradenských zařízení, výchovných poradců ve školách a úřadu práce. Nadále bude rozvíjen informační systém na podporu kvalifikovaného rozhodování o volbě profese a posilována spolupráce mezi poskytovateli kariérového poradenství z různých sektorů. Budou také podporovány další aktivity, které budou v oblasti kariérového poradenství vznikat.

Podporované nástroje a aktivity:

- zveřejňování informací o charakteru a zaměření škol, podmínkách přijímacího řízení a dnech otevřených dveří na portále ZKOLA,
- semináře pro ředitele a výchovné poradce škol,
- vydávání elektronické publikace Kam na školu ve Zlínském kraji,
- uplatňování a rozvíjení informačního systému Burza škol a jeho doplnění o Burzu firem,
- zvyšování kompetencí výchovných poradců v oblasti kariérového poradenství dalším vzděláváním v akreditovaných vzdělávacích programech,
- spolupráce se sociálními partnery při organizaci akcí podporujících interaktivní formy prezentace škol a firem s cílem zvyšovat informovanost rodičů a žáků pro volbu optimální vzdělávací cesty a zajišťujících informovanost kariérních poradců o reálném pracovním prostředí ve firmách.

Regionální inovační strategie Zlínského kraje 2013 - 2020

Specifický cíl A.1.1. Zvyšovat zájem o studium technických a přírodovědeckých oborů

Očekávané výstupy:

- spolupráce ZŠ a SŠ v regionu na výuce technických dovedností
- nabídka kvalitních volnočasových aktivit zaměřených na technické a přírodovědecké profese či obory (kroužky, letní školy či tábory), zvyšující se zájem dětí o tyto volnočasové aktivity

Specifický cíl A.1.2. Sbližovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol

Očekávané výstupy:

- regionální platforma spolupráce zaměstnavatelů, škol a jejich zřizovatelů a dalších partnerů ovlivňujících fungování trhu práce (např. formou Paktu zaměstnanosti), včetně fungování regionální observatoře trhu práce a konkurenceschopnosti,
- realizace konferencí / kulatých stolů / diskusních panelů a obdobných aktivit mezi konkrétními školami (středními i vysokými) a zainteresovanými firmami,
- funkční nástroje komunikace mezi firmami a vysokými i středními školami pro odborné praxe, stáže (žáků, studentů i pedagogů), podílení se odborníků z firem na výuce a sladování kompetenčních modelů absolventů SŠ a VŠ s potřebami firem,
- zvyšující se počet nabízených praxí a stáží a zvyšující se počet absolvovaných praxí a stáží žáků a studentů ve firmách ve Zlínském kraji.

Pakt zaměstnanosti Zlínského kraje

Priorita 1: Struktura a kvalita technického vzdělávání odpovídající potřebám Zlínského kraje

Ekonomika Zlínského kraje je charakteristická velkým podílem zpracovatelského průmyslu, jehož konkurenceschopnost je úzce spojena s dostupností a kvalitou pracovníků z technických oborů. Proto bude Pakt podporovat aktivity zaměřené na přibližování struktury, počtu a kvality absolventů technických oborů středního odborného vzdělávání požadavkům regionálního trhu práce. Zvláštní pozornost bude Pakt věnovat opatřením směřujícím k optimalizaci vzdělávací nabídky středních odborných škol v souladu se situací a trendy regionálního trhu práce, dále pak podpoře spolupráce zaměstnavatelů a škol při inovaci obsahu a zlepšování kvality odborného vzdělávání a přípravy, včetně externí podpory této spolupráce poskytováním poradenských služeb a podporou síťování škol a firem. Pakt zaměstnanosti Zlínského kraje přispěje ke zlepšení image technického vzdělávání a zvyšování zájmu nejmladší generace o technické vzdělávání v kraji. Rozvoj polytechnického vzdělávání bude podpořen identifikací a maximalizací využití dostupných prostředků na podporu aktivit pro rozvoj technického myšlení v mateřských školách a na základních školách (např. renesance školních dílen, technické kluby,

soutěže). Pakt podpoří kariérové poradenství prostřednictvím zvýšení dostupnosti informací o požadavcích trhu práce pro kariérové a výchovné poradce, žáky a rodiče.

Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji

Opatření B.3 Podpora vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů

Zlínský kraj bude přímo řešit rozvoj trhu práce primárně v oblasti svých kompetencí (zejména školství, sociální záležitosti, činnost příspěvkových organizací kraje, iniciace případných legislativních změn na úrovni státu atd.) ve vazbě na rozdělení rolí danou paktem zaměstnanosti. Koordinace aktivit kraje ve vztahu k trhu práce bude v kompetenci Odboru strategického rozvoje.

3.4.6 SWOT analýza

3.4.6.1 Tabulka

S	W
Centrum kariérového poradenství ZK	Samostatná pozice kariérového poradce ve škole
Informační platforma KP	Snaha dětí a studentů o co nejméně náročnou práci bez vzdělávání se
Škola má znalosti o potřebách a možnostech žák	Nízká informovanost o výhodách kariérového poradenství mezi rodiči, žáky a pedagogy
Školy realizují řadu akcí a aktivit v KP	Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání
Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění	Dětem mimořádně nadaným není věnována dostatečná péče
O	T
Rozšíření Centra kariérového poradenství	Chybějící legislativní ukotvení
Vytvoření jednotné metodiky	Chybějící standard kvality profese školního kariérového poradce
Užší spolupráce s Úřady práce	Převažuje poskytování základních informací ne poradenství
Vytvoření jednotné koncepce kariérového poradenství	Nedostatek kvalifikovaných odborníků
Kariérový poradce působící ve škole nemusí být pedagog	Nedostatek financí
Zajistit celoživotní vzdělávání kariérových poradců	
Spolupráce škol a firem, společenská poptávka, vznik nových profesí	

3.4.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Rozšíření Centra kariérového poradenství – Centrum kariérového poradenství ZK

Vytvoření jednotné metodiky - Centrum kariérového poradenství

Užší spolupráce s Úřady práce – Centrum kariérového poradenství, Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění, Informační platforma KP

Vytvoření jednotné koncepce kariérového poradenství – Vytvoření jednotné metodiky

Kariérový poradce působící ve škole nemusí být pedagog - Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění

Zajistit celoživotní vzdělávání kariérových poradců - Školy realizují řadu akcí a aktivit v KP, Informační platforma, CKP

Spolupráce škol a firem, společenská poptávka, vznik nových profesí - Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění, Spolupráce škol a firem, společenská poptávka, vznik nových profesí

W-O hodnocení

Samostatná pozice kariérového poradce ve škole - Vytvoření jednotné koncepce kariérového poradenství, Kariérový poradce působící ve škole nemusí být pedagog

Snaha dětí a studentů o co nejméně náročnou práci bez vzdělávání se - Spolupráce škol a firem, společenská poptávka, vznik nových profesí

Nízká informovanost o výhodách kariérového poradenství mezi rodiči, žáky a pedagogy - Rozšíření Centra kariérového poradenství,

Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání - Zajistit celoživotní vzdělávání kariérových poradců

Dětem mimořádně nadaným není věnována dostatečná péče - Rozšíření Centra kariérového poradenství

S-T hodnocení

Chybějící legislativní ukotvení - Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění

Chybějící standard kvality profese školního kariérového poradce - Centrum kariérového poradenství ZK

Převažuje poskytování základních informací ne poradenství - Škola má znalosti o potřebách a možnostech žáků

Nedostatek kvalifikovaných odborníků - Zájem o téma kariérového poradenství – příprava na další pracovní, studijní uplatnění

Nedostatek financí - Centrum kariérového poradenství ZK

W-T hodnocení

Chybějící legislativní ukotvení - Samostatná pozice kariérového poradce ve škole

Chybějící standard kvality profese školního kariérového poradce - Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání

Převažuje poskytování základních informací ne poradenství - Snaha dětí a studentů o co nejméně náročnou práci bez vzdělávání se, Nízká informovanost o výhodách kariérového poradenství mezi rodiči, žáky a pedagogy

Nedostatek kvalifikovaných odborníků - Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání, Dětem mimořádně nadaným není věnována dostatečná péče

Nedostatek financí - Samostatná pozice kariérového poradce ve škole

3.4.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Samostatná pozice kariérového poradce ve škole, Nízká informovanost o výhodách kariérového poradenství mezi rodiči, žáky a pedagogy, Dětem mimořádně nadaným není věnována dostatečná péče, Chybějící legislativní ukotvení, Chybějící standard kvality profese školního kariérového poradce, Převažuje poskytování základních informací ne poradenství, Nedostatek kvalifikovaných odborníků

Společenské/motivační: Snaha dětí a studentů o co nejméně náročnou práci bez vzdělávání se, Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání

Materiální: Nedostatek financí

3.5 Rozvoj škol jako center dalšího profesního rozvoje

Potřeba transformovat školy do center celoživotního učení nastala v souvislosti se společenskými změnami po roce 1989. Výrazné snížení počtu žáků, restrukturalizace národního hospodářství a měnící se podmínky na trhu práce způsobily na jedné straně uvolnění kapacit ve školách a na druhé straně nutnost průběžně doplňovat případně zcela změnit kvalifikaci u značného počtu osob na trhu práce. Podmínek pro to, aby se ze škol stala plnohodnotná centra celoživotního učení je několik. Zejména je potřeba, aby:

- vedení škol a pedagogové chápali nutnost rozvíjet školu jako centrum dalšího vzdělávání,
- pedagogové získali dovednosti pro realizaci dalšího vzdělávání,
- byla rozvíjena spolupráce škol, zaměstnavatelů a dalších sociálních partnerů,
- školy flexibilně reagovaly na požadavky krajské a národní vzdělávací a zaměstnanecké politiky.

Celoživotní učení

Koncept celoživotního učení byl poprvé vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí, které umožňují jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak i jeho profesní, občanské a zájmové uplatnění.

Základními kategoriemi celoživotního učení jsou formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení:

Formální vzdělávání chápeme jako vzdělávání v rámci školské soustavy, je oficiálně certifikované; učení je plánované, cílené a systematické, vzdělavatelem (učitelem) řízený proces; jsou stanoveny očekávané výsledky učení.

Neformální vzdělávání je rovněž plánované, cílené, systematické, vzdělavatelem (lektorem) řízený proces učení, ale může se realizovat v institucích nespádajících do školské soustavy, certifikát nebývá právně závazný a celostátně uznávaný; nemusí být přijat standard očekávaných výsledků učení.

Informální učení se realizuje mimo vzdělávací instituce (vlastní studium, učení v rodině či výkonem činnosti), nemusí být cílevědomé ani uvědomované, vede k získání znalostí i dovedností.

Škola jako centrum celoživotního učení má být schopna poskytovat další vzdělávání různého charakteru: formální vzdělávání – zahrnuje kombinované studium, večerní studium, dálkové studium, distanční studium; neformální vzdělávání – například firemní vzdělávání, výsledkem je aktualizace, prohloubení znalostí. Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora.

3.5.1 Zhodnocení současného stavu

Podpora celoživotního vzdělávání je zájem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Zlínského kraje i dalších aktérů. Podle *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020* je potřeba, aby vzdělávací systém vytvářel rovné vzdělávací příležitosti a motivující prostředí pro všechny společenské skupiny. Vzdělávací systém má vytvářet takové podmínky, aby si každý jedinec mohl v průběhu života své vzdělání doplnit, zvýšit či rozšířit tak, aby mohl naplnit svůj vzdělávací potenciál.

Jedním z opatření výše uvedené strategie je také podpora rozvíjení práce škol a školských zařízení jako center celoživotního učení, které poskytují širokou vzdělávací nabídku zaměřenou na dospělou populaci a podílejí se na systému uznávání založeném na *Národní soustavě kvalifikací* = proces ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů – způsob ověřování a uznávání výsledků učení získaných v neformálním vzdělávání a informálním učením, v ČR cestou prokazování prostřednictvím zkoušky podle hodnotících standardů pro jednotlivé profesní kvalifikace Národní soustavy kvalifikací (NSK).

Zlínský kraj dlouhodobě řeší oblast dalšího vzdělávání ve svých strategických dokumentech a podporuje školy v přeměně na centra celoživotního učení.

Další vzdělávání probíhá ve školách Zlínského kraje ve dvou hlavních směrech: *formální vzdělávání*, kdy jde o ostatní formy vzdělávání ve středním a vyšším odborném školství a *vzdělávací akce* náležející do neformálního vzdělávání. Následující tabulka srovnává počty studujících v ostatních formách vzdělávání ve školních rocích 2012-2013 až 2017-2018 dle skupin oborů:

Tabulka 13 - Počty osob vzdělávajících se v ostatních formách vzdělávání ve školních rocích 2012-2013 až 2017-2018

Skupina oborů	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
H (SŠ vzděl. s výučním listem)	72	63	63	75	119	126
L + M (SŠ vzdělání s maturitou)	975	891	811	702	558	364
N (vyšší odborné vzdělání)	344	294	294	124	107	98

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2017-2018

Ve druhém směru školy nabízejí kurzy neformálního vzdělávání, jež vesměs navazovaly na obory počátečního vzdělávání a byly realizovány v souvislosti s využíváním kapacit středních a vyšších odborných škol pro další profesní vzdělávání. Od zapojení převážné většiny škol do projektu UNIV II KRAJE a UNIV III v letech 2009-2015 nebo do Globálního grantu v oblasti podpory 3.2 – Podpora nabídky dalšího vzdělávání v letech 2009 - 2013, přetrvává snaha vytvářet, nabízet a ověřovat kurzy dalšího vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli. Školy také organizují vzdělávání pro podniky (tzv. firemní vzdělávání), kde kromě odborných a technických dovedností školí v oblasti práce s ICT a realizují jazykové kurzy. Celkem 18 škol zřizovaných Zlínským krajem je autorizovanými osobami pro 59 profesí dle Národní soustavy kvalifikací.

VOŠ *potravinářská* a SPŠ *mlékárenská Kroměříž* je dlouhodobě významným centrem celoživotního vzdělávání v potravinářských oborech, v posledních letech především ve formě profesního vzdělávání. Škola realizuje rekvalifikační programy „Sýrař“ a „Mlékař“, aktuálně usiluje o akreditaci dalších rekvalifikačních programů např. Technolog v mlékárenské a sýrařské výrobě. Kromě realizace výuky v rámci profesních kvalifikací škola zajišťuje také kurzy a školení „šité na míru“ pro potravinářské firmy z celé České republiky, semináře senzorické analýzy potravin a také kurzy pro menší firemní zpracovatele mléka.

VOŠ *potravinářská* a SPŠ *mlékárenská Kroměříž* je od roku 2014 držitelem certifikátu „Trvalá vzdělávací základna MZe“ a od roku 2016 je také „Centrem odborné přípravy MZe“ a při uskutečňování výše uvedených vzdělávacích aktivit spolupracuje s více než stovkou firem a sociálních partnerů na trhu práce.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) je významnou součástí další vzdělávací činnosti škol. Podle databáze poskytovatelů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vedené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR nabízí vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení ve Zlínském kraji celkem 67 subjektů, přičemž 16 z nich jsou příspěvkové organizace zřizované Zlínským krajem.

Významnými poskytovateli DVPP zřizovanými Zlínským krajem jsou Zařízení pro DVPP při Vyšší odborné škole pedagogické a sociální a Střední pedagogické škole Kroměříž a Zařízení pro DVPP při Střední průmyslové škole Otrokovice.

Vyšší odborná škola pedagogická a sociální a Střední pedagogická škola Kroměříž reflektuje druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vymezené v § 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů: „a) studium ke splnění kvalifikačních předpokladů, b) studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů, c) studium k prohlubování odborné kvalifikace.“

V rámci studia k prohlubování odborné kvalifikace realizuje škola DVPP semináře orientované na výuku výtvarné, hudební, dramatické a tělesné výchovy, dále kurzy v oblasti společného vzdělávání, primární logopedické prevence a práce s dětmi méně než tříletými v mateřských školách.

Setrvalý zájem je o studium pedagogiky, specializace: pedagog volného času (120 hod.) a asistent pedagoga (80 hod.), případně o jednotlivou zkoušku z pedagogiky, kterou si mohou absolventi oboru vychovatelství doplnit kvalifikaci učitele v MŠ nebo naopak absolventi oboru Předškolní pedagogika rozšířit kvalifikaci o vychovatelství.

Střední průmyslová škola Otrokovice jakožto Regionální vzdělávací centrum Zlínského kraje v rámci programu Pil (Partners in Learning) dlouhodobě realizuje školení v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků v ICT.

3.5.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

(opatření: rozvíjet na všech úrovních vzdělávací soustavy mechanismy transparentního uznávání předchozího formálního i neformálního vzdělávání včetně zahraničního a informálního učení pro účely dalšího studia, a to na základě práce s výstupy z učení,

opatření: vytvářet podmínky pro rozvoj dostatečně pestré nabídky dalšího vzdělávání vytvářet informované prostředí stimulující poptávku po dalším vzdělávání především s ohledem na nízko kvalifikované a sociálně znevýhodněné občany,

opatření: podporovat a rozvíjet práci škol, školských zařízení a knihoven jako center celoživotního učení, která poskytují nejen počáteční vzdělávání pro žáky a studenty, ale i širokou nabídku dalšího vzdělávání (profesního, zájmového, občanského, rekvalifikací) zaměřeného na dospělou populaci včetně seniorů, a podílejí se na systému uznávání založeném na Národní soustavě kvalifikací pro nejrůznější skupiny dospělých,

opatření: prostřednictvím Národní soustavy kvalifikací usměrňovat rozvoj nabídky dalšího vzdělávání úzce provázaného s potřebami trhu práce a umožňovat její propojování s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti např. rekvalifikace,

opatření: zavedením mistrovské zkoušky vytvořit formální předpoklady pro přístup absolventů oborů vzdělání s výučním listem k terciárnímu vzdělávání, zejména profesně zaměřenému)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020

(opatření L.1.1: Podporovat implementaci a udržitelný rozvoj systému uznávání, založený na Národní soustavě kvalifikací, a dále ho propojovat s dalšími kvalifikačními systémy a rámcovými vzdělávacími programy tak, aby se rozšiřovala jeho univerzální uplatnitelnost,

opatření L.2.1: Podpora rozvoje občanského vzdělávání a rozvoje klíčových kompetencí dospělých...,

opatření L.2.2: Podpora kvality dalšího vzdělávání například formou implementace hodnocení vzdělávacích institucí...,

opatření L.2.3: Podpora informovaného prostředí stimulující poptávku po dalším vzdělávání a propagace dalšího vzdělávání,

opatření L.3.1: Podpora a rozvoj škol a knihoven jako center celoživotního učení)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016

(opatření: Využít kapacity a možnosti center vzdělávání pro účely dalšího vzdělávání.

opatření: Podporovat aktivity vedoucí ke zvyšování kvality dalšího vzdělávání.

opatření: Podporovat optimální vzdělávací nabídku v rámci DVPP v návaznosti na aktuální potřeby pedagogických pracovníků a připravované změny v oblasti vzdělávání.)

Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji

(opatření B.3.2: Podpora systematické spolupráce škol a firem)

Pakt zaměstnanosti

(priorita 3: Adekvátní, dostupná a dospělou populací využívaná nabídka dalšího vzdělávání)

Sektorové dohody

Regionální sektorová dohoda pro Zlínský kraj v oblasti gumárenské a plastikářské výroby

Sektorová dohoda pro textilní, oděvní, kožedělný a obuvnický průmysl

Sektorová dohoda pro chemii – Dorost pro chemický průmysl

Regionální inovační strategie ZK 2013-2020

(cíl A.1.2.: Sbližovat potřeby firem v oblasti lidských zdrojů s nabídkou škol)

3.5.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Pedagogičtí pracovníci
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství
- Pracovníci popularizující vědu a kurikulární reformu
- Rodiče dětí a žáků
- Studenti VŠ (budoucí pedagogičtí pracovníci)
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení
- Veřejnost / Veřejnost - ekonomicky aktivní
- Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice, zaměstnanci v podnikatelském sektoru, personalisté,
- Zástupci firem, zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest).

Na aktivitách dalšího vzdělávání se podílejí základní, střední a vyšší odborné školy ze Zlínského kraje, dále Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně a další soukromé vzdělávací subjekty. Mezi zainteresované aktéry patří centra celoživotního učení, která vznikla v rámci projektu UNIV 2 KRAJE, Krajské centrum dalšího profesního vzdělávání a Centrum uznávání a celoživotního učení ZK, o. p. s., zaměstnavatelé, úřady práce, hospodářské komory a další vzdělávací či profesní subjekty ve Zlínském kraji.

3.5.4 Realizované aktivity a projekty

3.5.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

Školy se v rámci své role center celoživotního učení aktivně podílejí na řadě činností pro pedagogy i širokou veřejnost. Téměř polovina škol uvedla, že poskytuje zájmové vzdělávání pro veřejnost (49 %) a další vzdělávání pro pedagogy (45 %). Více než třetina škol (32 %) nabízí vzdělávání v oblasti ICT dovedností, odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (38 %) či rekvalifikace (26 %). Oproti předchozímu šetření z roku 2015 je patrný zejména pokles v počtu rekvalifikací, a to o 10%. Příčinou může být zjevná časová i administrativní náročnost zpracování přihlášek do výběrových řízení na realizaci rekvalifikací pro úřady práce. V porovnání s ostatními školami v České republice školy ve Zlínském kraji častěji uváděly, že realizují zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod. – 49 % škol v kraji oproti průměru ČR - 32 %) a firemní vzdělávání (38 % škol v kraji oproti průměru ČR – 29 %).

Mezi nejčastějšími překážkami realizace celoživotního učení na školách byl zmiňován nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání ve škole (62 %) a hned za tím malý zájem dospělých o další vzdělávání (61%). Skoro polovina škol (46%) zmiňuje administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací nebo náročné zpracování dokumentace nutné k účasti ve výběrových řízeních či (41 %). Ve 35 % škol vykazují pedagogové malý zájem o zapojení do realizace programů vzdělávání dospělých.

V otázce zaměřené na opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti vlastního rozvoje jako centra celoživotního učení, uvedla většina škol (59%) zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce.

Obecně by školy uvítaly více financí na kvalitní materiál (58%) nebo na aktualizované výukové materiály pro lektory (48%). Velký počet škol (54%) si uvědomuje nutnost přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání.

3.5.4.2 Příklady dobré praxe

Regionální vzdělávací centra

Ve Zlínském kraji byla vybudována tři regionální centra vzdělávání, jejichž vznik byl financován z prostředků evropských fondů v rámci několika projektů. Tyto projekty byly realizovány jednotlivými školami, při kterých centra vznikala. Jedná se o:

Vzdělávací a inovační centrum při Střední průmyslové škole a Obchodní akademii v Uherském Brodě;

Regionální centrum odborného vzdělávání ve strojírenství a automobilovém průmyslu při Střední odborné škole Josefa Sousedíka Vsetín;

Regionální centrum pro strojírenství při Střední škole – COPT Kroměříž.

Kromě toho byl vybudován vědeckotechnický park Experimentárium při Střední průmyslové škole Otrokovice.

Centra mají přispět ke zkvalitnění výuky žáků uvedených škol, jejich dalším cílem je propojit vzdělávací sféru s požadavky zaměstnavatelů, využití moderních technologií ve vzdělávání a využití kapacit středních škol pro vzdělávání dospělých.

Centra pro uznávání kvalifikací

Prostřednictvím celostátního projektu UNIV financovaného z prostředků OP VK vzniklo ve Zlínském kraji 24 místních center pro uznávání kvalifikací. Činnost center zajišťují školy. Tyto školy poskytují další vzdělávání s různou mírou intenzity a četnosti programů, jež se přirozeně mění v čase. Tyto výkyvy odrážejí úroveň komunikace a vzájemné spolupráce se sociálními partnery, efektivnost marketingu škol v dalším vzdělávání. Nabízené programy jsou zaměřeny na rekvalifikace, na firemní vzdělávání a či na další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Část z těchto místních center pro uznávání kvalifikací je autorizovanou osobou, která může na základě zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), uznávat dílčí či úplnou kvalifikaci dle Národní soustavy kvalifikací.

3.5.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 je základním strategickým dokumentem kraje pro celou oblast vzdělávání. Níže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Podpora dalšího vzdělávání pro dospělé obyvatele Zlínského kraje ve stávajících centrech vzdělávání.

Opatření: Podporovat aktivity vedoucí ke zvyšování kvality dalšího vzdělávání.

Bude potřebné pokračovat v podpoře nabídky programů dalšího vzdělávání pro dospělé a efektivně je soustředit do vybudovaných a moderně vybavených center vzdělávání. Na základě úzkého dialogu se zaměstnavateli rozvíjet a inovovat nabízené vzdělávací programy a hledat možnosti ke zvýšení zájmu o účast v dalším vzdělávání. Zlínský kraj hodlá nadále podporovat školy a školská zařízení v zavádění systému uznávání a rozšiřování jejich aktivit v oblasti dalšího vzdělávání, přípravy a realizace vzdělávacích programů vedoucích k získání profesních kvalifikací v systému Národní soustavy kvalifikací.

Opatření: Využít kapacity a možnosti center vzdělávání pro účely dalšího vzdělávání.

Zlínský kraj bude podporovat aktivity zaměřené na zvýšení kvality poskytovaného dalšího vzdělávání a zvyšování kvality lektorů. Tato podpora bude zahrnovat i podporu systémových kroků vedoucích k naplnění tohoto opatření, jak na krajské, tak na národní úrovni.

3.5.6 SWOT Analýza

3.5.6.1 Tabulka

S	W
Připravenost škol k poskytování DV (materiální a personální kapacity)	Neochota pedagogů realizovat vzdělávání dospělých
Zkušenosti s rekvalifikací, s UNIV, s uznáváním profesních kvalifikací	Nezájem vedení škol realizovat vzdělávání dospělých
Kvalita škol a pedagogů pro kvalitní DV	Nedostatečná motivace k DVPP (chybí kariérní řád)
Široká škála nabídky DV na SŠ a VOŠ	Malá informovanost veřejnosti o možnosti vzdělávání dospělých - slabý marketing
Zkušenosti škol s DVPP ve ZK	Chybějící finance pro přípravu vzdělávacích programů
Spolupráce s firmami	Na školách chybí koordinátor vzdělávání dospělých
	Nedostatek financí na DVPP
O	T
Další rozvoj pedagogů jako lektorů	Nezájem občanů o sebevzdělávání
Vytížení volných kapacit	V současné situaci na trhu práce nezájem občanů o DV
Spolupráce se zaměstnavateli	Demografický vývoj - stárnutí populace
Přiblížení praxe pedagogům jakožto lektorům	Neobnovení udělené autorizace k profesní kvalifikaci
Spolupráce s ÚP (v oblasti zadávacích řízení i bez výběrového řízení)	Velká konkurence v podobě soukromých vzdělavatelů
Poptávka firem po rekvalifikovaných pracovnících	Administrativní náročnost přípravy DV
Možnost využití dotačních programů na realizaci dalšího vzdělávání (EU)	Chybí finance
Další finance pro školu z realizace vzdělávání dospělých	Učitel na SŠ nemá kompetence lektora DV
Nové metody a formy, e-learning	
Vzdělávání seniorů	
Rozvoj pedagogů prostřednictvím DVPP	
Spolupráce s UTB při tvorbě a realizaci programů dalšího vzdělávání	

3.5.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Připravenost škol k poskytování DV (materiální a personální kapacity) - Poptávka firem po rekvalifikovaných pracovnících, Vzdělávání seniorů

Zkušenosti s rekvalifikací, s UNIV, s uznáváním profesních kvalifikací - Spolupráce se zaměstnavateli, Spolupráce s ÚP (v oblasti zadávacích řízení i bez výběrového řízení), Poptávka firem po rekvalifikovaných pracovnících

Zkušenosti škol s DVPP ve ZK - Rozvoj pedagogů prostřednictvím DVPP

Kvalita škol a pedagogů pro kvalitní DV - Nové metody a formy, e-learning

W-O hodnocení

Neochota pedagogů realizovat vzdělávání dospělých - Další rozvoj pedagogů jako lektorů, Vytížení volných kapacit

Nezájem vedení škol realizovat vzdělávání dospělých - Další rozvoj pedagogů jako lektorů, Vytížení volných kapacit

Chybějící finance pro přípravu vzdělávacích programů - Možnost využití dotačních programů na realizaci dalšího vzdělávání (EU)

Malá informovanost veřejnosti o možnosti vzdělávání dospělých - slabý marketing - Možnost využití dotačních programů na realizaci dalšího vzdělávání (EU)

Na školách chybí koordinátor vzdělávání dospělých - Další finance pro školu z realizace vzdělávání dospělých, Možnost využití dotačních programů na realizaci dalšího vzdělávání (EU)

Nedostatečná motivace k DVPP (chybí kariérní řád) - Možnost využití dotačních programů na realizaci dalšího vzdělávání (EU), Další rozvoj pedagogů jako lektorů

S-T hodnocení

Nezájem občanů o sebevzdělávání - Kvalita škol a pedagogů pro kvalitní DV, Široká škála nabídky DV na SŠ a VOŠ

V současné situaci na trhu práce nezájem občanů o DV - Kvalita škol a pedagogů pro kvalitní DV, Široká škála nabídky DV na SŠ a VOŠ

Demografický vývoj - stárnutí populace - Široká škála nabídky DV na SŠ a VOŠ

Velká konkurence v podobě soukromých vzdělávatelů - Připravenost škol k poskytování DV (materiální a personální kapacity), Zkušenosti s rekvalifikací, s UNIV, s uznáváním profesních kvalifikací

Chybí finance - Připravenost škol k poskytování DV (materiální a personální kapacity)

Učitel na SŠ nemá kompetence lektora DV - Připravenost škol k poskytování DV (materiální a personální kapacity)

Neobnovení udělené autorizace k profesní kvalifikaci - Zkušenosti s rekvalifikací, s UNIV, s uznáváním profesních kvalifikací

W-T hodnocení

Neochota pedagogů realizovat vzdělávání dospělých - Administrativní náročnost přípravy DV, Učitel na SŠ nemá kompetence lektora DV

Na školách chybí koordinátor vzdělávání dospělých - Neobnovení udělené autorizace k profesní kvalifikaci

Malá informovanost veřejnosti o možnosti vzdělávání dospělých - slabý marketing - Nezájem občanů o sebevzdělávání

3.5.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Nedostatečná motivace k DVPP (chybí kariérní řád), Malá informovanost veřejnosti o možnosti vzdělávání dospělých - slabý marketing, Na školách chybí koordinátor vzdělávání dospělých, Neobnovení udělené autorizace k profesní kvalifikaci, Velká konkurence v podobě soukromých vzdělávatelů, Administrativní náročnost přípravy DV, Učitel na SŠ nemá kompetence lektora DV.

Společenské/motivační: Neochota pedagogů realizovat vzdělávání dospělých, Nezájem vedení škol realizovat vzdělávání dospělých, Nezájem občanů o sebevzdělávání, V současné situaci na trhu práce nezájem občanů o DV, Demografický vývoj - stárnutí populace.

Materiální: Chybějící finance pro přípravu vzdělávacích programů, Nedostatek financí na DVPP.

3.6 Podpora inkluzivního vzdělávání

téma je průřezové pro VOŠ, SŠ, přechody žáků ze ZŠ na SŠ, na VOŠ/VŠ, trh práce

Začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu je základním prvkem pro omezení nerovností ve vzdělávání. Těmto žákům má být poskytnuta taková míra podpory, aby výuku v běžných třídách zvládli a následně úspěšně absolvovali další vzdělávání nebo se bez problémů začlenili do pracovního procesu. K zajištění tohoto cíle je mimo podpůrná opatření ještě nezbytné vzdělávání pedagogů, spolupráce s rodiči, finanční dotace, metodická podpora, individuální vzdělávací plány pro tyto žáky a další podpůrná opatření podle typu a podmínek škol.

3.6.1 Zhodnocení současného stavu

Podpoře inkluzivního vzdělávání se věnuje Krajský akční plán od začátku realizace. Je realizátorem řady akcí. V roce 2017 to byla konference Společné vzdělávání – mýty a fakta o inkluzi. V lednu tohoto roku to bylo diskusní fórum pro pedagogickou veřejnost, odbornou veřejnost i rodiče s názvem Rovné příležitosti ve vzdělávání. Řeší se problematika sociálního znevýhodnění, předčasných odchodů ze vzdělávání, zdravotního postižení a znevýhodnění nejen v minitýmu pro inkluzi, ale i ve školách kraje. V souvislosti se zahájením prací na školské inkluzivní koncepci byla ustavena Pracovní skupina pro rovné příležitosti (dle metodiky MŠMT). Jsou navrženy datové vstupy a struktury dokumentů školské inkluzivní koncepce kraje. Tato oblast je projednávána a sledována i pracovníky Místních akčních plánů. Zlínský kraj se zapojil do sítě inkluzivních škol v Moravskoslezském a Zlínském kraji a v rámci Center kolegiální podpory nabízí speciální školy pro pedagogy základních škol pomoc při výchově a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

3.6.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategie Evropa 2020

(kapitola Růst podporující začlenění – ekonomika s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat hospodářskou, sociální a územní soudržností)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(opatření: Podporovat vytváření rovných podmínek pro vzdělávání všech žáků.

opatření: Zaměřit se na udržení kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami)

Akční plán inkluzivního vzdělávání 2019-2020

3.6.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- děti a mládež žijící v dětských domovech a v ústavech ochranné péče,
- děti a mládež se speciálními vzdělávacími potřebami,
- děti a mládež z řad romské menšiny,
- děti a mládež z rodin s nízkým socioekonomickým zázemím
- cizí státní příslušníci,
- žáci mateřských škol - posledního ročníku před povinou školní docházkou,
- žáci mimořádně nadaní,
- pedagogové, třídní učitelé,
- pracovníci školních poradenských pracovišť,
- rodiče žáků,
- vedoucí pracovníci škol a školských zařízení.

Zainteresovaní aktéři:

- Pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže,
- Zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- Pracovníci organizací působících ve vzdělávání, výzkumu a poradenství,

- Poradenská pracoviště (ÚP, NNO, soukromé organizace),
- Úřady práce, zástupci zaměstnavatelů (hospodářské komory, profesní sdružení), podpůrné organizace v oblasti podnikání (inovační centra, Czechinvest),
- Obecní a městské úřady, Krajský úřad ZK.

Uvedené cílové skupiny jsou buď příjemci inkluzivního vzdělávání nebo se na něm přímo (školství) nebo nepřímo (další pracoviště a úřady) podílejí.

3.6.4 Realizované aktivity a projekty

3.6.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

96% škol eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, 52% využívá asistenta pedagoga, 61 škol spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a zpracovává a vyhodnocuje individuální vzdělávací plány, 59 škol volí formy, metody a styl výuky v souladu se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, 55 škol zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončení studia, 54 volí vhodné metody pro zjišťování výsledků, 51 škol uvádí spolupráci pedagogů školy při naplňování vzdělávacích potřeb žáků. Z výsledků je patrné, že školy věnují značnou pozornost inkluzivnímu vzdělávání a snaží se využít všech prostředků k tomu, aby bylo v jejich škole kvalitně realizováno, přesto inkluzivní vzdělávání nepatří mezi jejich priority.

Pro mimořádně nadané zpracovává 39 % škol individuální vzdělávací plán a 20 % škol podporuje skupinovou výuku mimořádně nadaných.

3.6.4.2 Příklady dobré praxe

Název projektu: Multikulturní škola

Realizace projektu: 2009-2012

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, Liga lidských práv

Cílová skupina: žáci ZŠ a studenti SŠ, pedagogové, vedoucí pracovníci škol, pracovníci a vedoucí pracovníci NNO

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Do projektu bylo zapojeno 11 škol ze Zlínského kraje, 10 z nich získalo titul Multikulturní škola. Cílem projektu bylo zlepšení rovných příležitostí dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s důrazem na sociokulturní znevýhodnění. Zvyšování znalostí a kompetencí zavádění prvků multikulturní výchovy do škol, prevence rasismu a xenofobie. V projektu byly realizovány semináře pro žáky, semináře pro pedagogy a pracovníky nestátních organizací.

Metodiku, která byla v rámci tohoto projektu vytvořena, zvláště praktické aktivity využívají i nadále pedagogové škol.

Název projektu: CKP – Centra komunitní podpory

Realizace projektu: probíhá

Realizátor projektu: Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Zlín

Cílová skupina: pedagogové, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, rodiče

Operační program: OP VV

Charakteristika: Cílem projektu je zvýšit kompetence pedagogů pro působení ve společném vzdělávání a přispět tak k úspěšnosti reformy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Název projektu: Centra kolegiální podpory

Realizace projektu: 2017 - probíhá

Realizátor projektu: Základní škola, mateřská škola a Praktická škola Vsetín

Cílová skupina: pedagogové, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Charakteristika: Od září 2017 se uvedená škola stala Centrem kolegiální podpory. Nabízí pedagogům z běžných základních a mateřských škol účast na cyklu měsíčních setkávání, která jsou věnována odborné teoretické i praktické přípravě na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Speciální pedagogové školy nabízí kolegům své know-how.

Název projektu: Vytvoření sítě inkluzivních škol v Moravskoslezském a Zlínském kraji

Realizace projektu: 2017 - probíhá

Realizátor projektu: Základní škola Zlín, Malenovice

Operační program: Výzkum, vývoj, vzdělávání

Cílová skupina: pedagogové, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

Charakteristika: Projekt byl vytvořen Ostravskou univerzitou. Projekt je zaměřen na posílení kompetencí učitelů ZŠ pro žáky s různými vzdělávacími potřebami. Jádrem projektu je vytvořit podmínky pro vzájemnou výměnu jejich zkušeností a znalostí v oblasti inkluzivního vzdělávání. Probíhají setkání pedagogů ze síťovaných škol. Dalším cílem je šíření osvěty a vzdělávání v oblasti inkluze a inkluzivního vzdělávání nejen v odborných kruzích, ale také v širším spektru laické veřejnosti.

3.6.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Niže jsou zachycena opatření podporující předemtné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Optimální vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Opatření: Podporovat vytváření rovných podmínek pro vzdělávání všech žáků

V příštím období je třeba zvýšit schopnost škol a školských zařízení vytvářet podmínky pro úspěšnou kompenzaci zdravotních, sociálních, kulturních a jiných osobnostních znevýhodnění tak, aby nepředstavovala významné překážky při dosahování maxima vzdělávacího potenciálu žáka.

Bude vhodné podporovat aktivity vedoucí k dostatečné informovanosti pedagogických pracovníků o změně přístupu k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a o nově vytvořeném systému podpůrných opatření, umožňujících překonání či zmírnění důsledků znevýhodnění. Pedagogičtí pracovníci budou využívat tyto nové informace a možnosti při vzdělávání všech žáků, bez ohledu na jejich výchozí podmínky, čemuž napomůže zpřesnění diagnostiky školských poradenských zařízení a uplatňování intervencí ve formě individuálních podpůrných opatření.

Opatření: Zaměřit se na udržení kvality vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Zlínský kraj bude v následujícím období podporovat vzdělávací aktivity zaměřené na profesní rozvoj ředitelů škol a školských zařízení, jejichž role je pro zabezpečení kvalitního vzdělávání a efektivního řízení školských organizací klíčová.

V návaznosti na opatření DZ ČR, zejména na postupnou implementaci kariérního systému a také uvažované zavedení standardu profese ředitele, budou podporovány vzdělávací aktivity rozvíjející profesní dovednosti ředitelů škol a školských zařízení s důrazem na dovednosti pedagogického vedení a efektivní moderní formy k dosažení potřebných kompetencí (např. mentoring, koučing a další). Tato oblast bude sledována rovněž v rámci motivačního systému pro ředitele krajských školských organizací a při pravidelném hodnocení ředitelů škol a školských zařízení.

3.6.6 SWOT Analýza

3.6.6.1 Tabulka

S	W
Spolupráce se školními poradenskými zařízeními	Málo speciálních pedagogů
Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními	Nepřipravenost pedagogů na inkluzi
Školská inkluzivní koncepce	Přetíženost KPPP a SPC
Schopnost škol vytvořit pro žáky individuální vzdělávací plány	Neochota pedagogů a nezájem o inkluzi a práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
Kariérové poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi
Snaha pedagogů věnovat se žákům se speciálními vzdělávacími potřebami	Velká administrativní zátěž
Dobrá orientace výchovných poradců v oblasti inkluze	Obava z působení asistenta pedagoga
Celospoolečensky vysoká informovanost o inkluzi	Nedostatečná spolupráce pedagogů s výchovnými poradci a školními poradenskými zařízeními
Zkušenosti škol s asistenty pedagoga	Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům
Systém evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	Chybí systematická práce s mimořádně nadanými
O	T
Práce s klimatem třídy	Rodiče nechtějí mít děti s „postiženými“ nebo cizinci
Kvalitní etická výchova už od MŠ	Postoj společnosti k inkluzi
Finanční dotace státu na podpůrná opatření	Nedostatek finančních prostředků na podpůrná opatření
Zkvalitnit vzdělávání asistentů pedagoga	Není klasifikace sociálně znevýhodněných
Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení	Inkludovaní žáci nemusí zažít pocit úspěchu
Spolupráce s odborníky na celostátní úrovni	Neadekvátní příprava pedagogů na vysokých školách
Motivace ředitelů škol	Rozdílná úroveň vzdělání asistentů pedagoga
Zveřejňování pozitivních příkladů	

3.6.6.2 Vzájemná interakce

S-O hodnocení

Práce s klimatem třídy – spolupráce se školními poradenskými zařízeními, spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, ŠIK, snaha pedagogů věnovat se žákům se SVP

Etická výchova už od MŠ – snaha pedagogů věnovat se žákům se SVP

Zkvalitnit vzdělávání asistentů pedagog- ŠIK, spolupráce ze školskými poradenskými zařízeními, zkušenosti škol s asistenty pedagoga

Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení – spolupráce se školskými poradenskými zařízení, ŠIK a snaha pedagogů věnovat se žákům se SVP

Spolupráce s odborníky na celostátní úrovni – ŠIK

Motivace ředitelů škol- ŠIK, celospolečensky vysoká informovanost o inkluzi, zkušenosti škol s asistenty pedagoga

Zveřejňování pozitivních příkladů – Dobrá orientace výchovných poradců v oblasti inkluze, zkušenosti škol s asistenty pedagoga

W-O hodnocení

Málo speciálních pedagogů – motivace ředitelů škol, spolupráce s odborníky na celostátní úrovni

Nepřipravenost pedagogů na inkluzi - Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení, Spolupráce s odborníky na celostátní úrovni, Motivace ředitelů škol

Přetíženost KPPP a SPC - Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení, Spolupráce s odborníky na celostátní úrovni

Neochota pedagogů a nezáměr o inkluzi a práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami - Práce s klimatem třídy, Zveřejňování pozitivních příkladů

Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi - Zveřejňování pozitivních příkladů

Velká administrativní zátěž - Motivace ředitelů škol

Obava z působení asistenta pedagoga - Zkvalitnit vzdělávání asistentů pedagoga

Nedostatečná spolupráce pedagogů s výchovnými poradci a školními poradenskými zařízeními - Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení

Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům - Supervize, podpora pracovníků poradenských zařízení

Chybí systematická práce s mimořádně nadanými - Motivace ředitelů škol

S-T hodnocení

Rodiče nechtějí mít děti s „postiženými“ nebo cizinci - Školská inkluzivní koncepce, Schopnost škol vytvořit pro žáky individuální vzdělávací plány, Celospolečensky vysoká informovanost o inkluzi

Postoj společnosti k inkluzi - Celospolečensky vysoká informovanost o inkluzi

Nedostatek finančních prostředků na podpůrná opatření - Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

Není klasifikace sociálně znevýhodněných - Systém evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Inkludovaní žáci nemusí zažít pocit úspěchu - Snaha pedagogů věnovat se žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, Dobrá orientace výchovných poradců v oblasti inkluze

Neadekvátní příprava pedagogů na vysokých školách - Celospolečensky vysoká informovanost o inkluzi

Rozdílná úroveň vzdělání asistentů pedagoga - Zkušenosti škol s asistenty pedagoga

W-T hodnocení

Rodiče nechťejí mít děti s „postiženými“ nebo cizinci - Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi, Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům, Chybí systematická práce s mimořádně nadanými

Postoj společnosti k inkluzi - Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi

Nedostatek finančních prostředků na podpůrná opatření - Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi

Není klasifikace sociálně znevýhodněných - Přetíženost KPPP a SPC, Velká administrativní zátěž

Inkludovaní žáci nemusí zažít pocit úspěchu - Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům, Nepřipravenost pedagogů na inkluzi

Neadekvátní příprava pedagogů na vysokých školách - Nepřipravenost pedagogů na inkluzi

Rozdílná úroveň vzdělání asistentů pedagoga - Obava z působení asistenta pedagoga, Málo speciálních pedagogů

3.6.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Málo speciálních pedagogů, Nepřipravenost pedagogů na inkluzi, Přetíženost KPPP a SPC, Velká administrativní zátěž, Nedostatečná spolupráce pedagogů s výchovnými poradci a školními poradenskými zařízeními, Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům, Chybí systematická práce s mimořádně nadanými, Není klasifikace sociálně znevýhodněných, Neadekvátní příprava pedagogů na vysokých školách, Rozdílná úroveň vzdělání asistentů pedagoga

Společenské/motivační: Neochota pedagogů a nezájem o inkluzi a práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi, Obava z působení asistenta pedagoga, Rodiče nechťejí mít děti s „postiženými“ nebo cizinci, Postoj společnosti k inkluzi, Inkludovaní žáci nemusí zažít pocit úspěchu

Materiální: Nedostatek finančních prostředků na podpůrná opatření

3.7 Rozvoj výuky cizích jazyků

Výuka cizích jazyků dlouhodobě reflektuje stále se zvyšující potřebu žáků aktivně využívat cizí jazyk. Jazykové znalosti zvyšují zaměstnatelnost žáků, umožňují vyšší mobilitu, usnadňují práci s cizojazyčnými informacemi. Mezinárodní výměny a spolupráce pak pozitivně ovlivňují orientaci žáků v širším společensko-kulturním kontextu a v rámci výchovně-vzdělávacího procesu vede žáky k lepšímu pochopení a respektování kulturní rozmanitosti.

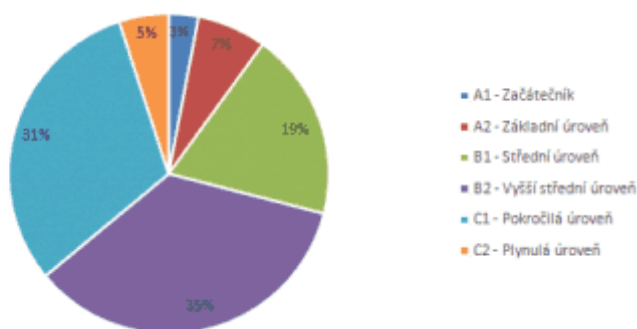
Aktuálně se výuka cizích jazyků soustředí zejména na následující oblasti:

- vyvážený rozvoj všech jazykových dovedností, důraz je kladen na zvyšování komunikativní úrovně
- rozšiřování odborných jazykových znalostí (zejména slovní zásoby) podle aktuálních potřeb zaměstnavatelů
- podpora vícejazyčnosti v souvislosti s procesy globalizace a regionalizace

Výsledky průzkumu personální agentury Grafton Recruitment ve spolupráci se společností Nolama v březnu 2018:

Více než 70 % Čechů ovládá nějaký cizí jazyk na alespoň pokročilé znalosti.

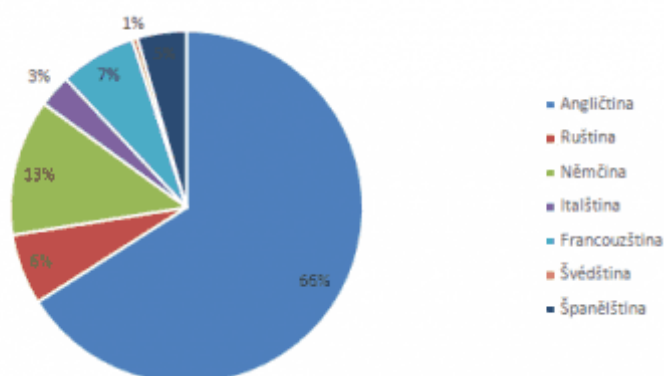
Graf 20 - Úroveň znalosti cizího jazyka u obyvatel ČR

Většina dotázaných (35 %) ovládá cizí jazyk na úrovni B2, tedy vyšší střední úroveň. Dalších 31 % má znalosti C1, které odpovídají velmi pokročilé úrovni a jsou již velmi podobné znalostem rodilých mluvčích a v 5 % případů mají Češi plynulou úroveň znalosti cizího jazyka. V 19 % případů ovládají dotázaní alespoň nižší střední úroveň.

Jazykové znalosti Čechů se navíc meziročně zlepšily. Jazykové vzdělávání patří poslední 3 roky mezi nejoblíbenější benefity, a to jak z pohledu zaměstnanců, tak i zaměstnavatelů. Nejrozšířenějším jazykem je jednoznačně angličtina, kterou ovládá 66 % dotázaných. S velkým odstupem pak následuje němčina a francouzština.

Graf 21 - Podíl rozšířenosti cizích jazyků mezi obyvateli ČR

Následuje ruština, španělština a italština. A 1 % dotázaných ovládá i švédštinu. Znalost anglického jazyka na plynulé úrovni je v současné době považována mnoha zaměstnavateli již za samozřejmost. Pro rostoucí množství

pracovních nabídek zaměstnavatelé požadují i znalost dalšího cizího jazyka, a to ve většině případů alespoň na středně pokročilé úrovni, která odpovídá evropskému referenčnímu rámci úrovni B2.

3.7.1 Zhodnocení současného stavu

Základní východiskem pro pojetí výuky cizích jazyků na národní úrovni jsou tzv. *rámcové vzdělávací programy*, které tvoří závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělávání v předškolním, základním, středním, základním uměleckém i jazykovém vzdělávání. Na úrovni předškolního vzdělávání se jedná o doporučení zahájit výuku cizího jazyka v posledním ročníku mateřské školy, a to formou jazykové propedeutiky. V rámci základního vzdělávání byla ukotvena povinná výuka prvního cizího jazyka od 3. do 9. ročníku, druhého cizího jazyka pak od 7. nebo 8. ročníku do 9. ročníku. Objevuje se podpora vícejazyčnosti a požadavek na zavádění jazykových portfolií. V rámci středoškolského vzdělávání je kladen důraz na zvyšování jazykové úrovně žáků, a to hlavně s podporou mobility.

Dalším materiálem na národní úrovni je *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020*, ve které je zdůrazňována propojenost a souvislosti mezi jednotlivými součástmi vzdělávacího systému. Důraz je kladen na snižování nerovností ve vzdělávání, zvyšování kvality výuky a efektivní řízení vzdělávacího systému. V jednom z cílů strategie se poukazuje na vyšší míru diferenciací českého vzdělávacího systému a to již od počátku povinné školní docházky. Testování a výběry dětí do tříd s rozšířenou výukou jazyků jsou zde uváděny jako příklad této nežádoucí diferenciací a znevýhodnění. Dalším příkladem nevhodné diferenciací jsou podle strategie služby, poskytované v rámci systému veřejného školství za úplaty (např. výuka cizího jazyka v mateřských školách, výuka dalšího cizího jazyka nebo jeho rozšířená výuka). To vše je považováno za znevýhodňující pro žáky z méně vzdělaných a finančně hůře zajištěných rodin.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016 proto za nový hlavní cíl stanovil v oblasti jazykového vzdělávání dosažení tzv. komunikativní kompetence. Cílem počátečního vzdělávání by nemělo být dosažení vysoké úrovně znalosti jednoho cizího jazyka, ale znalost více cizích jazyků na různých stupních osvojení.

Rozložení výuky cizích jazyků ve Zlínském kraji dle stavu k 30. 9. 2018:

Základní školy:

Všech 43 375 žáků se učí jako první cizí jazyk jazyk anglický. Jako druhý jazyk se vyučuje nejčastěji jazyk německý (9 695 žáků), dále jazyk ruský (4 110), španělský (316) a francouzský (226)

Střední školy:

Ve středních školách v denním studiu se učí cizí jazyk celkem 22 564 žáků. Z toho jeden cizí jazyk se učí 11 061 žáků, dva cizí jazyky 11 358 a tři cizí jazyky 145 žáků. Nejčastěji vyučovaným jazykem je jazyk anglický (22 417), dále jazyk německý (7 381), ruský (1 954), španělský (1 280) francouzský (1010), latina (375) a italština (35)

Vyšší odborné školy:

Ve vyšších odborných školách studuje cizí jazyky 416 studentů. Z toho 276 se učí pouze jeden cizí jazyk, 276 se učí dva cizí jazyky. Nejčastěji vyučovaným jazykem je angličtina (416), následuje němčina (140) a latina (22). Jiné jazyky se na těchto školách ve Zlínském kraji nevyučují.

V oblasti mobility žáků a pedagogických pracovníků se jedná jak o mezinárodní mobilitu (společné projekty škol - např. Erasmus+, výměnné pobyty a exkurze, zahraniční odborné stáže, on-line komunikace) tak o mobilitu regionální (odborné stáže a praxe ve firmách, spolupráce s jazykovými instituty, divadelní či filmová představení).

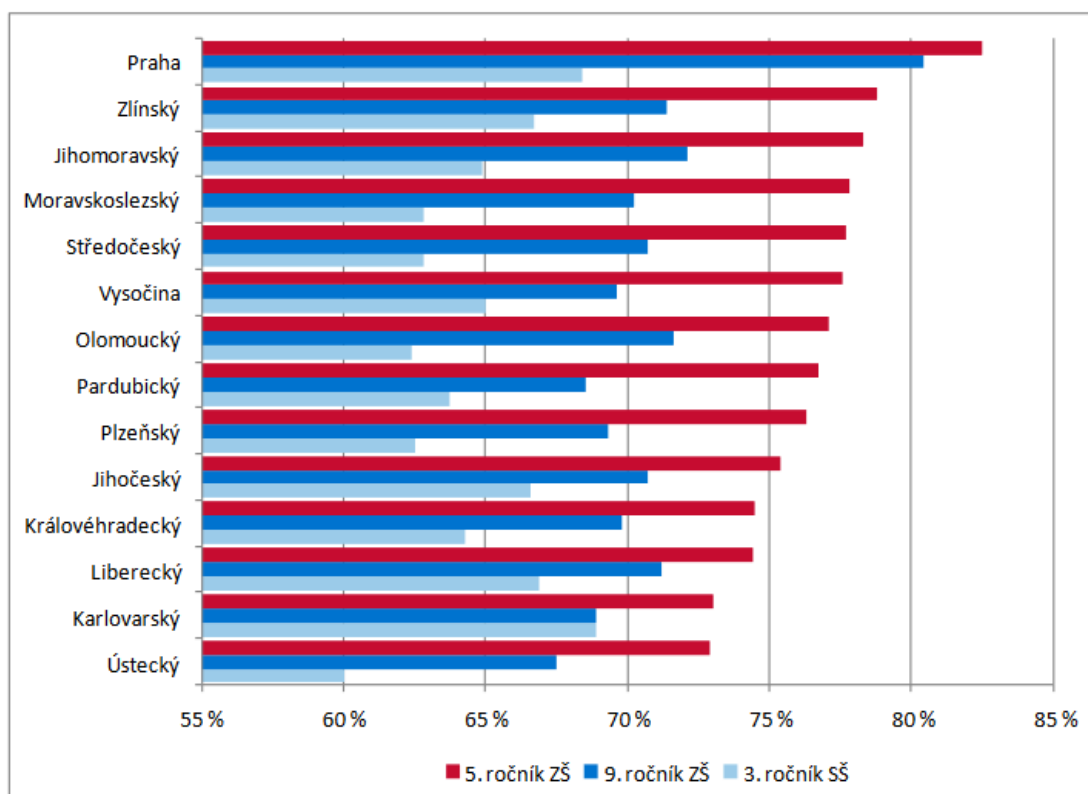
Se stále vyššími nároky na výuku cizích jazyků roste také potřeba dalšího průběžného vzdělávání pedagogických pracovníků. Toto vzdělávání by mělo být především efektivní a systematické s přihlédnutím k potřebám nejen pedagogů, ale také potřebám školy a samozřejmě žáků. Výstupem ze vzdělávání je kromě využívání nových poznatků do výuky i příprava pracovních listů, plánů hodin či další sdílení informací s kolegy. Z metodicko-

didaktického hlediska jsou stále nejaktuálnější témata např. aktivizující metody, aktivity rozvíjející jednotlivé jazykové dovednosti, práce s chybou a hodnocení, využívání didaktických technologií ve výuce, používání metody CLIL – plánování lekcí, příprava materiálů, vedení lekcí, spolupráce s dalšími vyučujícími.

ČŠI zveřejnila zprávu *Rozvoj jazykové gramotnosti v základních a středních školách ve školním roce 2016/2017*, v jejímž závěru jsou následující doporučení:

- Zlepšovat podmínky pro zajištění kvalitních pedagogů se specializací pro výuku daného cizího jazyka a rovněž pro širší působení rodilých mluvčích ve výuce, a to ve vazbě na zajištění kvalitního vzdělávání pedagogů, na finanční možnosti škol a na využití pozitiv mezinárodní spolupráce.
- Podporovat zkvalitňování materiálních a technických podmínek pro rozvoj jazykové gramotnosti, se zohledněním aspektů využití moderních technologií a posilování přímého kontaktu žáků a učitelů s cizojazyčným prostředím (např. jazykové pobyty, autentické cizojazyčné materiály).
- Využívat příležitosti utvářené na bázi posilování vazeb mezi cizími jazyky navzájem, stejně jako mezi cizím jazykem a dalšími předměty (metoda CLIL).
- Podporovat využívání efektivních metod, které budou rozvíjet jednotlivé složky jazykové gramotnosti a usilovat o zvyšování oblíbenosti cizích jazyků mezi žáky.
- Soustředit pozornost na rozvoj jazykové gramotnosti na školách ze strany vedení škol, a to včetně vazby na projektovou činnost školy. Věnovat cílenou pozornost školám s dlouhodobě slabšími výsledky, a to včetně regionální a oborové dimenze problematiky, využít v tomto ohledu rovněž příležitosti rozvoje jazykové gramotnosti prostřednictvím neformálního a informálního vzdělávání.

Graf č. 15 Průměrná úspěšnost podle krajů v 5. a 9. ročníku ZŠ a ve 3. ročníku SŠ; anglický jazyk

O tom, že firmy skutečně potřebují jazykově vybavené zaměstnance, svědčí i následující článek:

„Sehnat zaměstnance, který rozumí svému oboru a ještě k tomu mluví anglicky? To je místy obrovský problém. A najít člověka s aktivní znalostí němčiny je potíž ještě větší. Firmy ale takové lidi nutně potřebují. Domluvit se o věcech, které se vážou k oboru, by měli zvládnout i lidé ve výrobě. „Čím dál více potřebujeme základní znalost jazyka i u manažerů na první úrovni, tedy mistrů,“ upozornil personální ředitel společnosti Continental Barum. Přestože je firma součástí německého koncernu, úřední řečí je angličtina.

Podobné zkušenosti mají i v dalších firmách. Obecně přitom platí, že hůře jsou na tom absolventi technických oborů, právě po nich je ale v poslední době obrovská poptávka.

„Mám zkušenost z Nizozemska, kde se anglicky běžně domluví dělníci ve výrobě i o odborných věcech. Vysvětlí vám, co a jak dělají,“ popsal jednatel zlínské společnosti Geniczech. Firma nejčastěji obchoduje s německy mluvícími zeměmi, na znalosti němčiny ale netrvá. Nepochodila by. O tento jazyk totiž není valný zájem ani mezi středoškoláky. K maturitě z němčiny se letos ve Zlínském kraji přihlásilo jen 64 zájemců, tedy druhý nejnižší počet v celé zemi. Naproti tomu z angličtiny maturovalo 2 954 středoškoláků ve Zlínském kraji. Němčinu předstihla i ruština, kterou volilo 71 mladých. Zdroj: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/cizi-jazyk-v-zamestnani-ve-zlinskem-kraji.A160613_2252938_zlin-zpravy_ras

3.7.2 Přehled koncepčních dokumentů

Současné pojetí jazykového vzdělávání je ukotveno v řadě evropských i národních strategických dokumentů, které vycházejí mimo jiné ze závěrů zasedání Evropské rady – Barcelona 2002. Patří mezi ně například:

ET 2020, Strategie vzdělávací politiky 2020, Národní plán výuky cizích jazyků.

Ze závěrů strategických dokumentů i dat ČŠI jasné vyplývají zvyšující se požadavky na úroveň jazykových dovedností absolventů škol ze strany zaměstnavatelů i vzdělávacích institucí poskytujících další stupně vzdělání. Zvyšují se požadavky na lepší úroveň všech jazykových složek (mluvený projev, čtení, psaní, poslech), a zároveň na znalost odborného jazyka a schopnost jeho využití v praxi.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

(Cíl 3.1.2: Omezovat vnější diferenciaci v základním vzdělávání a efektivně začleňovat žáky do hlavního vzdělávacího proudu)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

(opatření: Rozvíjet schopnost uplatnit znalost cizích jazyků v reálných situacích,

opatření: Rozšiřovat využívání dalších zdrojů podporujících zahraniční spolupráci škol a školských zařízení.)

3.7.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Děti v mateřských školách,
- Žáci v základních školách,
- Žáci ve středních školách – gymnázia,
- Žáci ve středních školách – obory s maturitou,
- Pedagogičtí pracovníci, zejména vyučující cizích jazyků,
- Ředitelé a vedoucí pedagogičtí pracovníci,
- Zahraniční lektori, rodilí mluvčí

3.7.4 Realizované aktivity a projekty

3.7.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

K nejčastěji uváděným činnostem, na kterých se škola aktivně podílí, byla celoškolská koncepce výuky cizích jazyků (včetně práce předmětových týmů a jejich spolupráce (90%), následovala výuka cizího jazyka, dále realizace extrakurikulárních aktivit (kluby, příprava na jazykové zkoušky apod.), mezinárodní a lokální mobilita žáků,

mezinárodní mobilita pedagogických pracovníků, využívání moderních přístupů a metod výuky cizího jazyka. Školy věnovaly pozornost také podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem a podpoře žáků nadaných. Méně často byla uvedena diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků a také výuka cizích jazyků vedená rodilým mluvčím.

Jako překážky byly nejčastěji uváděny: vysoká míra diferenciaci jazykové úrovně žáků v rámci tříd, nízká vstupní úroveň jazykových znalostí žáků, nízká motivovanost žáků a nízká časová dotace pro výuku cizích jazyků. Dále pak to byl nedostatek finančních prostředků, vysoká pravděpodobnost neúspěchu při podávání projektových žádostí, nízká aprobovanou vyučujících cizího jazyka a také absence rodilého mluvčího ve škole.

Mezi nejčastěji volená opatření, která by školám pomohla dosáhnout stanoveného cíle v oblasti jazykového vzdělávání, patřilo zajištění kvalifikovaných vyučujících s aprobační pro výuku příslušného cizího jazyka, zajištění vyučujícího cizího jazyka, který se bude orientovat v oboru, na který se žáci ve škole připravují a který ovládá odbornou terminologii daného oboru, systematické jazykové vzdělávání učitelů, zejména učitelů odborných předmětů včetně zaměření na obor, vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků, zajištění kvalitních výukových materiálů včetně nahrávek s tematickým i odborným zaměřením, zajištění kvalifikovaných rodilých mluvčích, finanční prostředky pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti, pořízení a využívání ICT ve výuce cizích jazyků.

3.7.4.2 Příklady dobré praxe

Ve Zlínském kraji je několik škol, které se zaměřují na výuku cizích jazyků a dosahují ve své práci vynikajících výsledků. Jednou z nich je, **Základní škola UNESCO Uherské Hradiště**, Komenského náměstí 350, příspěvková organizace. Od roku 1967 je škola zařazena do sítě přidružených škol UNESCO. Každým rokem se úspěšně zapojuje do projektů vyhlašovaných touto organizací. Od roku 2018 je škola zařazena po tříleté úspěšné kandidatuře do mezinárodního programu Cambridge English Schools. Dle školního vzdělávacího programu se žáci mohou již od prvního ročníku na 1. stupni intenzivně věnovat prvnímu cizímu jazyku, prioritu má anglický jazyk. Od 6. ročníku na 2. stupni si pak žáci podle svého zájmu zvolí zaměření jazykové, nebo přírodovědné. Jazykové zaměření nabízí dětem studium druhého cizího jazyka – anglického, francouzského, německého, ruského nebo španělského. Výuka je doplněna o konverzace v cizích jazycích a žáci 8. a 9. tříd s nejlepším prospěchem mají možnost navštěvovat dvě hodiny týdně nepovinný předmět Výběrový seminář anglického jazyka vedený rodilým mluvčím z Velké Británie.

Žáci mají možnost navštěvovat mimo dobu vyučování nadstandardní přípravné jazykové kurzy vedoucí k absolvování jazykových zkoušek a následně tyto zkoušky na škole složit: Cambridge Young Learners English Tests; Diplomas de español (DELE); Österreichisches Sprachdiplom (ÖSD); Diplôme d'études en langue française (DELFF).

Škola každoročně pořádá několik zahraničních výjezdů zaměřených na poznání cizích zemí a zdokonalení se v jednotlivých jazycích. Nejčastěji se jezdí do Velké Británie, Francie, Švýcarska, Itálie, Monaka, Německa či Rakouska. Zúčastňuje se rovněž celé řady mezinárodních projektů a programů, např. Erasmus+, které umožňují našim nejlepším žákům cestovat po partnerských školách v celé Evropě.

V kraji vznikla nová vícejazyčná škola - ACADEMIC SCHOOL

ACADEMIC SCHOOL nabízí od září 2017 vícejazyčné vzdělávání žákům jak ve Zlíně, tak v Uherském Hradišti. Využívá moderní prostory, atraktivní vzdělávací metody i profesionální pedagogický tým.

Je to první úplná soukromá základní škola, kde se děti mohou vzdělávat ve více jazycích od první až do deváté třídy. V září 2017 otevřela ACADEMIC SCHOOL nově vybudované třídy také přímo v centru Zlína. Díky spolupráci s Univerzitou Tomáše Bati zde byly otevřeny moderní prostory, jsou používány atraktivní vzdělávací metody a pracuje zde profesionální pedagogický tým. Tento vzdělávací komplex nabízí dětem kontinuální vícejazyčné vzdělávání, a to od školky až po absolvování základní školy.

Ze středních škol stojí za zmínku **Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín**. Škola má k dispozici odborné učebny pro výuku anglického jazyka, německého a ruského jazyka, francouzského jazyka

a španělského jazyka, nově také učebnu čínského jazyka, odborné učebny českého jazyka, základů společenských věd, dějepisu, geografie, matematiky, fyziky, chemie, biologie, laboratoře chemicko-biologickou a fyzikální a učebny výtvarné a hudební výchovy. Studenti se účastní nejrůznějších olympiád, např. v českém jazyce, dějepise, anglickém a německém jazyce, zeměpise, chemii, biologii, fyzice, matematice a dalších. Již několik let je škola organizátorem okresních kol konverzačních soutěží v anglickém a německém jazyce, krajského kola konverzační soutěže ve francouzském jazyce a okresního kola chemické, biologické a matematické olympiády pro žáky základních škol.

Škola je zapojena do řady projektů, např. Erasmus+ **Strategická partnerství pro spolupráci škol**. Partnerskými školami jsou: Lyceé Prieur de la Cote d'Or Auxonne, Francie; Istituto Statale d'Istruzione Superiore „Pitagora“, Itálie; Kelmės Jono Graiciuno gimnazija, Litva. Hlavním cílem projektu je aktivní využití digitálních technologií ve výuce a tvorba výukových materiálů ve spolupráci učitelé - žáci. Výsledky bude škola sdílet s partnerskými školami elektronicky i během společných mezinárodních setkání.

Dalším projektem byl Erasmus+ **Mobilita pracovníků škol**, ve kterém byly partnerskými organizacemi Centre of English Language Studies Limited; Horizonte - Institut für Sprache, Kommunikation und Kultur Regensburg e. V.; Oxford House College Training Limited; Languages a la carte Ltd; The Lake School of English Oxford Limited; Shadows Professional Development Ltd; Escuela Montalban. Hlavním cílem projektu bylo zlepšení jazykových kompetencí vyučujících, tedy rozšíření a upevnění znalostí cizích jazyků a tím motivace převážně učitelů nejazykových předmětů k aktivnější spolupráci v projektech programu ERASMUS+. Dalším cílem byla modernizace vyučovacího procesu zavedením nových metod do výuky, konkrétně metody CLIL a posílení mezipředmětové spolupráce a vztahů mezi pedagogy.

Název projektu: Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2018

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 17 partnerských středních škol v kraji, UTB ve Zlíně, KHK ZK

Cílová skupina: děti z mateřských škol, žáci základních a středních škol, pedagogičtí pracovníci těchto škol

Charakteristika: Projekt je zaměřen na intervence naplánované v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje vedoucí ke zkvalitnění poskytovaného vzdělávání ve školách na území Zlínského kraje. V rámci jedné z jeho aktivit vzniklo 7 platform pro vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky, metodiky, sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe, seznamování s novými metodami a formami výuky. Jejich prostřednictvím jsou přenášeny informace ze systémových projektů, uplatňují se jako podklady pro témata vzdělávání a zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků. Snahou je na každé setkání zajistit odborníka na dané téma či oblast vzdělávání. Jednou z těchto platform je i Pedagogický kabinet cizí jazyky, který je rozdělen na pět dílčích kabinetů dle cizího jazyka (anglický, německý, francouzský, španělský a ruský).

3.7.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Níže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: V oblasti cizích jazyků dosáhnout komunikativní kompetence

Opatření: Rozvíjet schopnost uplatnit znalost cizích jazyků v reálných situacích.

Znalost více cizích jazyků na různých stupních osvojení předpokládá:

- zvýšení jazykové úrovně učitelů (studium cizích jazyků na VŠ, výjezdy do zahraničí),

- podporu osvojování si cizích jazyků již od raného věku dětí,
- rozsáhlejší uplatnění rodilých mluvčích ve výuce, výjezdy žáků do zahraničí,
- rozšíření nabídky výuky vybraných předmětů v cizím jazyce a využívání CLIL7 v ZŠ i SŠ,
- podporu schopnosti odborné komunikace v daném oboru u žáků SŠ a studentů VOŠ,
- zlepšení návaznosti výuky cizích jazyků mezi základním a středním vzděláváním (pozn. v praxi není dořešena).

Cíl: Rozvoj mezinárodní spolupráce ve školách a školských zařízeních.

Opatření: Podpora škol a školských zařízení v rozvíjení mezinárodní spolupráce ve vzdělávání

Aktivity škol a školských zařízení v oblasti mezinárodní spolupráce jsou součástí motivace a hodnocení ředitelek a ředitelů škol a školských zařízení zřizovaných Zlínským krajem. Zaměření projektů bude odpovídat potřebám školy či školského zařízení. Podporovány budou jak mobilní projekty realizované za účelem vzdělávání pedagogických pracovníků nebo odborných stáží žáků a studentů, tak i partnerství škol či školských zařízení vytvořená pro přenos dobré praxe či tvorbu inovačních metod a postupů ve výuce či v jiných oblastech fungování školy. Využíván přitom bude zejména Program Erasmus+.

3.7.6 SWOT analýza

3.7.6.1 Tabulka

S	W
Zapojení škol do mezinárodních projektů	Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ
Ve výuce cizích jazyků působí rodilí mluvčí	Nedostatek kvalifikovaných pedagogů
Uvědomění si důležitosti znalosti cizího jazyka	Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů - nejazykářů
Existuje velké množství výukových materiálů	Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů
Široká nabídka extrakurikulárních aktivit	Finanční náročnost mezinárodní mobility žáků
Fungující Pedagogický kabinet cizích jazyků	
O	T
Využívání mezinárodní mobility a projektů pro žáky i pedagogy	Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka
Poskytovat školám podporu při přípravě projektových žádostí	Příliš velký počet žáků ve skupinách ve výuce cizího jazyka
Zlepšení podmínek pro výuku cizích jazyků na školách (počet žáků, počet hodin)	Komplikovaný proces podávání žádostí o granty
Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka	Nízká časová dotace pro cizí jazyk
Jazykové vzdělávání pedagogů všech typů škol	
Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností obecně	

3.7.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Zapojení škol do mezinárodních projektů – Využívání mezinárodní mobility a projektů pro žáky i pedagogy, Poskytovat školám podporu při přípravě projektových žádostí

Fungující Pedagogický kabinet cizích jazyků – Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností obecně, Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka

Široká nabídka extrakurikulárních aktivit – Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka, Jazykové vzdělávání pedagogů všech typů škol

Existuje velké množství výukových materiálů – Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka, Zlepšení podmínek pro výuku cizích jazyků na školách (počet žáků, počet hodin)

Uvědomění si důležitosti znalosti cizího jazyka – Využívání mezinárodní mobility a projektů pro žáky i pedagogy, Zlepšení podmínek pro výuku cizích jazyků na školách (počet žáků, počet hodin), Intenzivnější a efektivnější

využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka, Jazykové vzdělávání pedagogů všech typů škol, Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností obecně

Ve výuce cizích jazyků působí rodilí mluvčí – Jazykové vzdělávání pedagogů všech typů škol, Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka, Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností obecně

W-O hodnocení

Využívání mezinárodní mobility a projektů pro žáky i pedagogy – Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů - nejazykářů, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Poskytovat školám podporu při přípravě projektových žádostí – Nedostatek kvalifikovaných pedagogů, Finanční náročnost mezinárodní mobility žáků, Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů - nejazykářů

Zlepšení podmínek pro výuku cizích jazyků na školách (počet žáků, počet hodin) – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů, Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ

Intenzivnější a efektivnější využívání moderních metod a forem výuky cizího jazyka – Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Jazykové vzdělávání pedagogů všech typů škol – Nedostatek kvalifikovaných pedagogů, Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů - nejazykářů, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností obecně – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů, Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ

S-T hodnocení

Zapojení škol do mezinárodních projektů – Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka, Komplikovaný proces podávání žádostí o granty

Ve výuce cizích jazyků působí rodilí mluvčí – Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka

Uvědomění si důležitosti znalosti cizího jazyka – Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka

Existuje velké množství výukových materiálů – Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka

Široká nabídka extrakurikulárních aktivit – Nízká časová dotace pro cizí jazyk, Příliš velký počet žáků ve skupinách ve výuce cizího jazyka, Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka

Fungující Pedagogický kabinet cizích jazyků – Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka, Komplikovaný proces podávání žádostí o granty

W-T hodnocení

Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Příliš velký počet žáků ve skupinách ve výuce cizího jazyka – Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Komplikovaný proces podávání žádostí o granty – Finanční náročnost mezinárodní mobility žáků, Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů - nejazykářů, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

Nízká časová dotace pro cizí jazyk – Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů

3.7.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ, Nedostatek kvalifikovaných pedagogů, Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů – nejazykářů, Příliš velký počet žáků ve skupinách ve výuce cizího jazyka, Komplikovaný proces podávání žádostí o granty, Nízká časová dotace pro cizí jazyk

Společenské/motivační: Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů, Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka

Materiální: Finanční náročnost mezinárodní mobility žáků

3.8 ICT kompetence

Kompetence žáků základních a středních škol, studentů vyšších odborných škol a jejich učitelů, tzn. pedagogických pracovníků těchto škol v oblasti informačních a komunikačních technologií se značně odvíjí od využívání těchto prostředků v běžném životě. Nejvíce je tento vliv patrný na základních školách. Ve vyšších stupních vzdělávání pak slábne ve spojení s odborným zaměřením jednotlivých škol.

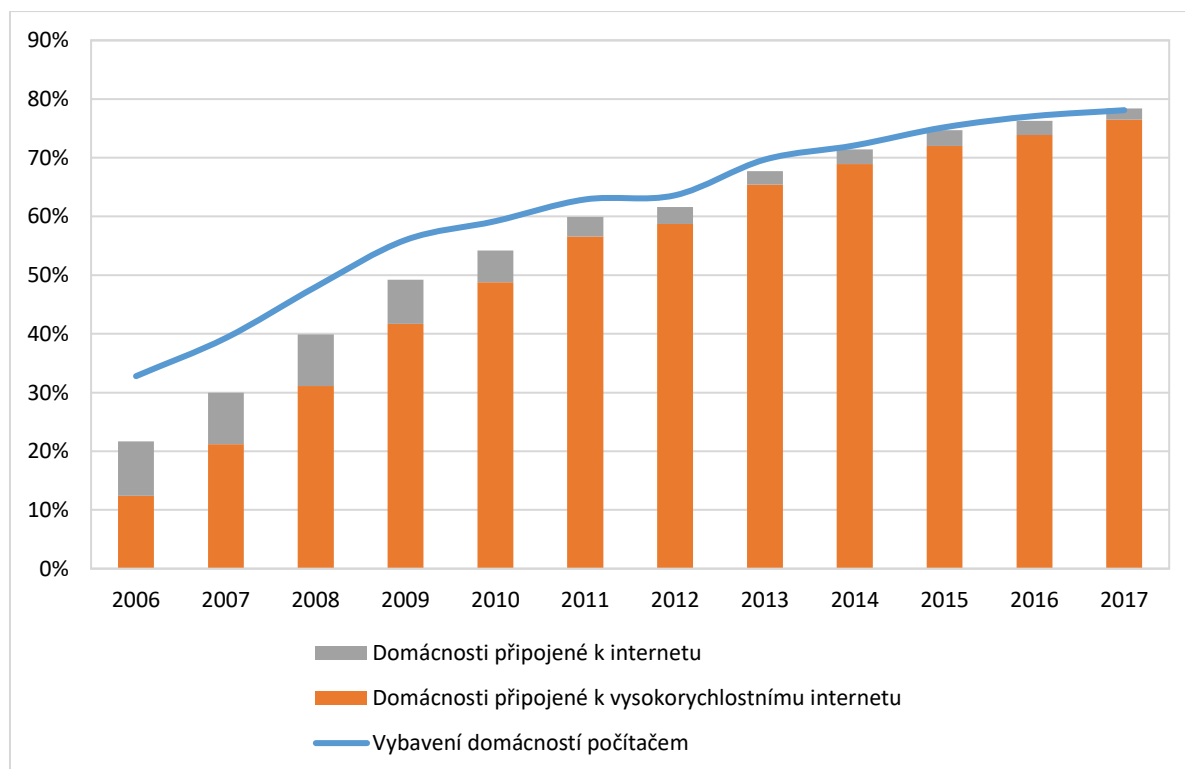
Na vzdělávacím trhu působí celá škála vzdělávacích institucí, organizací a firem. Od několika velkých nadnárodních společností, které se věnují převážně vzdělávání vedoucím ke zvýšení prodeje svých produktů, přes řadu z tohoto pohledu nezávislých komerčních vzdělávacích organizací, jejichž produktové portfolio sahá od firemního vzdělávání k národním vzdělávacím projektům financovaným z ESF, až po velké množství malých vzdělávacích firem obvykle specializovaných na vybranou cílovou skupinu nebo oblast vzdělávání. Silným hráčem v oblasti celoživotního ICT vzdělávání mohou být střední školy, které jsou schopny nabídnout kvalitní vzdělávání na kvalitním vybavení.

3.8.1 Zhodnocení současného stavu

Jednou z charakteristik, které vypovídají o stavu kompetencí v ICT je vybavenost domácností těmito technologiemi. V roce 2017 bylo vybaveno počítačem téměř čtyři pětiny domácností (78,1 %), což oproti roku 2014 znamená nárůst o 6 % a za posledních 10 let pak nárůst o 38,8 % (2007: 39,3 %, 2014: 72,1 %).

Využívání internetu v domácnostech dosáhlo v roce 2017 podílu 78,4 %, což je 0,3 % více než počítačů v domácnostech. Znamená to, připojení k internetu už není výhradně spojováno s využíváním počítačů, ale začínají se objevovat domácnosti, ve které počítač nevlastní a internetové připojení využívají pro mobilní zařízení nebo řízení chytrých domácností. Dle ČSÚ je pak podíl jedinců nad 16 let využívajících internet více než tři čtvrtinový (76,8 %). Ve srovnání s republikovým průměrem však Zlínský kraj zaostává o 1,9 % a řadí se na 9. místo v pořadí krajů, přičemž na prvního v pořadí ztrácí 7,6 % uživatelů.

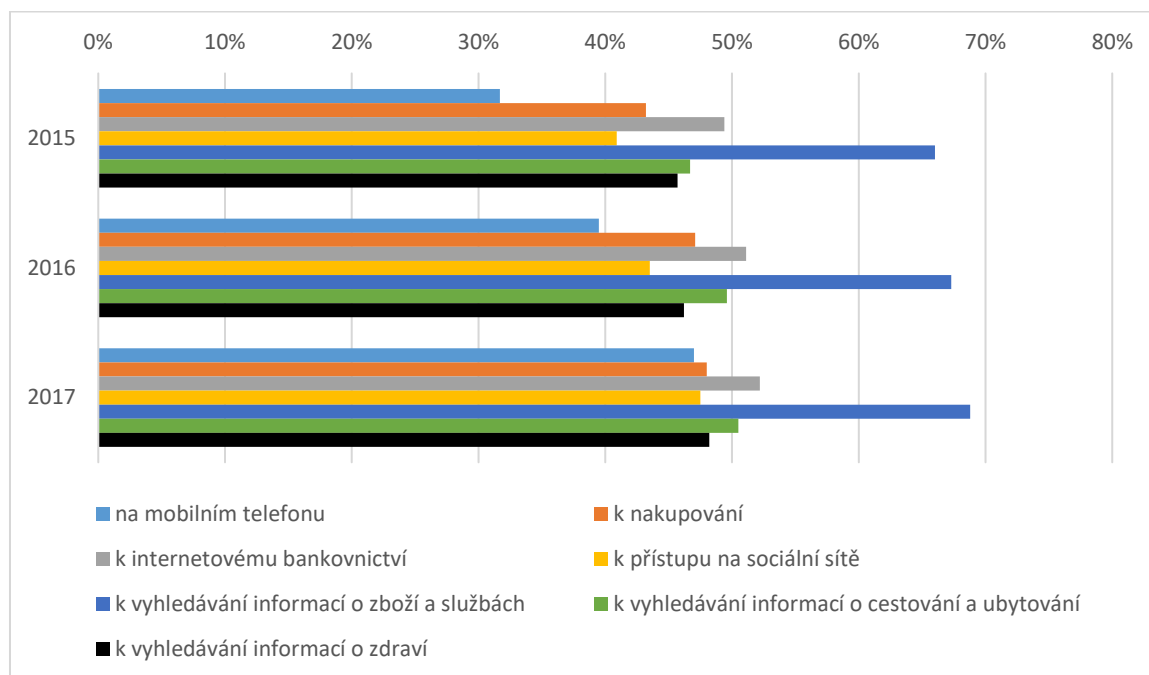
Graf 22 - Využití prostředků ICT domácnostmi

Zdroj: ČSÚ

Do využívání informačních technologií v posledních několika letech významně zasahuje používání tabletů, chytrých mobilních telefonů, chytrých domácích zařízení a osobních aplikací sloužících ke zjednodušení životních situací. Způsob využívání připojení k internetu popisuje následující graf.

Graf 23 - Podíl jednotlivců používajících internet z obyvatel ve věku 16 a více let

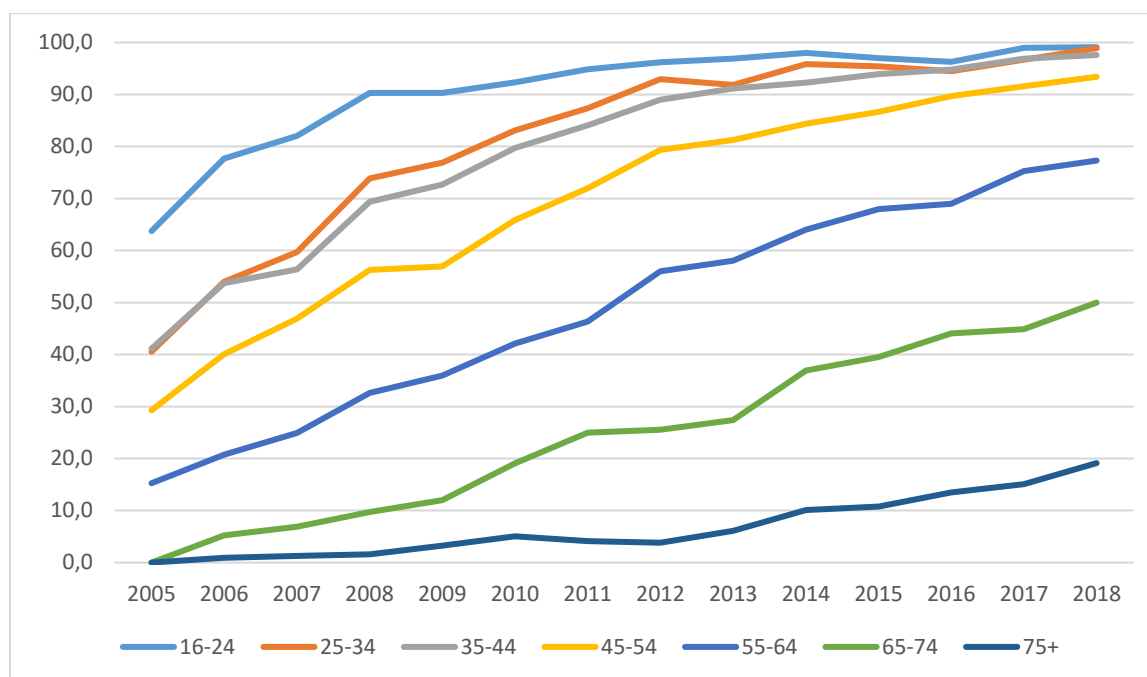

Zdroj: ČSÚ

Rozmach využívání chytrých technologií s sebou přináší také nové nároky na uživatelskou inteligenci, která je více přirozená pro mladší generaci a o to vyšší nároky klade na osoby pozdějšího věku. Touto skutečností je výrazně postižena právě vzdělávací sféra, ve které dochází ke generační interakci posílené faktem, že průměrný věk pedagogů se posunul k hranici 50 let.

Celkový obraz dokresluje i struktura uživatelů internetu, kdy můžeme sledovat, že podíl uživatelů ve věkové skupině 16-24 let dosahoval v České republice v roce 2018 téměř celé populace (99,1 %). Následující graf pak ukazuje rozdíly mezi jednotlivými věkovými skupinami.

Graf 24 - Uživatelé internetu v ČR v roce 2018 podle věkových skupin

Zdroj: ČSÚ

Vysokou dynamiku vývoje oblasti ICT dokladují historicky sledované ukazatele. Zatímco na přelomu tisíciletí bylo sledovanou veličinou počet institucí připojených na internet, tak v současné době je sledován podíl žáků prvního stupně ZŠ, kteří se stávají uživateli ICT. Za rok 2017 je tento podíl ve Zlínském kraji 15,1 % a dá se předpokládat postupný nárůst.

V závěrech ČŠI publikovaných v tematické zprávě Využívání digitálních technologií v mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách můžeme vyčíst další zjištění, která popisují akceschopnost škol posunout úroveň využívání ICT dále. Ve zprávě byla pro hodnocení akceschopnosti škol stanovena podmiňující kritéria:

- Škola má v libovolné formě stanovenou a aktualizovanou strategii rozvoje ICT
- Škola má vlastního správce ICT (jakoukoliv formou pracovního poměru)
- Více než 50 % učitelů má k dispozici vlastní počítač nebo jiné zařízení
- Počítače pro žáky jsou obnovovány nejpozději po 7 letech stáří
- Škola je (alespoň ze 60 % učeben) pokryta pevným či bezdrátovým připojením k internetu

Ze zjištění ČŠI, které je shrnuto v následující tabulce, vyplývá, že Zlínský kraj výrazně převyšuje republikový průměr na úrovni SŠ a VOŠ a naopak nejnižší podíl potřebného vybavení na úrovni malých ZŠ.

Tabulka 14 - Podíl (%) škol naplňujících vybraná kritéria dle tematické zprávy ČŠI - žlutě vyznačená pole jsou nejvyšší dosažené podíly v ČR, červeně označená pole značí nejmenší podíly v ČR

Kraj	ZŠ malá	ZŠ velká	SŠ + VOŠ
ČR celkem	4,8	9,5	21,6
Karlovarský	4,5	1,6	10,5
Královéhradecký	3,8	13,6	21,7
Praha	7,9	12,3	22,1
Zlínský kraj	2,9	10,0	33,3

Zdroj: ČŠI

Ve spojitosti s využíváním prostředků ICT dochází nejen k technickému, technologickému a informačnímu pokroku společnosti, ale také k mnoha negativním vlivům, které mají dopad na interpersonální vztahy a rizika poruch rozvoje osobnosti jedince.

3.8.2 Přehled koncepčních dokumentů a legislativní rámec

Strategie digitálního vzdělávání

(opatření 1: Zajistit nediskriminační přístup k digitálním vzdělávacím zdrojům,
opatření 2: Zajistit podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků,
opatření 3: Zajistit podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení učitelů,
opatření 4: Zajistit budování a obnovu vzdělávací infrastruktury,
opatření 5: Podpořit inovační postupy, sledování, hodnocení a šíření jejich výsledků,
opatření 6: Zajistit systém podporující rozvoj škol v oblasti integrace digitálních technologií do výuky a do života školy,
opatření 7: Zvýšit porozumění veřejnosti cílům a procesům integrace technologií do vzdělávání.)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016

(opatření: Snižovat nerovnosti ve vzdělávání v oblasti ICT,
opatření: Podporovat kvalitní výuku a učitele jako klíčový předpoklad,
opatření: Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.)

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009-2020

(opatření 2.1.4c.: Rozšíření výuky cizích jazyků a ICT,
opatření 2.1.4d.: Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků)

3.8.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Pedagogičtí pracovníci,
- Pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže,
- Studenti VŠ (budoucí pedagogičtí pracovníci),
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Žáci/studenti ZŠ, SŠ, VOŠ.

3.8.4 Realizované aktivity a projekty

3.8.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

V otázce zaměřené na opatření, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT, patřilo mezi nejžádanější vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi, multimediální technikou (75 %), vysokorychlostní připojení školy k internetu – připojení všech budov školy, posílení stávajících parametrů konektivity, zajištění sekundárního připojení atp. (74 %), pořizování licencí a aktualizace aplikací (74 %), podpora při budování školní počítačové sítě – kabelové a bezdrátové rozvody po areálu školy, infrastruktura (66 %), vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou (66 %) a vybavení ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou (65 %). Tato opatření jsou spojena s vysokými investicemi a velmi rychlým úpadkem pořízených technologií. Životní cyklus a s ním spojená obměna těchto zařízení je velmi často kratší než pět let.

Dalšími žádanými opatřeními jsou ta, která se týkají podpory vzdělávání pedagogických pracovníků k práci s moderními prostředky ICT a správu zařízení ICT. Jedná se zejména o vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW (66 %), vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi (63 %), Vzdělávání, metodické

materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků (63 %) a technická podpora – správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audity (63 %).

Z předcházející analýzy a dotazníkového šetření se můžeme domnívat, že platí jedna z následujících variant:

- ICT gramotnost učitelů není ve ZK na dostatečné úrovni
- ICT vybavení na školách ve ZK je tak moderní, že nestačí běžná úroveň ICT gramotnosti
- Požadavky na využívání ICT ve výuce ve ZK převyšují republikový průměr a díky vysoké náročnosti na práci s ní nestačí běžná úroveň ICT gramotnosti

3.8.4.2 Příklady dobré praxe

Název projektu: Centrum pro výuku hi-technologií

Realizace projektu: 2008-2010

Realizátor a partneři projektu: Střední průmyslová škola Uherský Brod, Slovácké strojírny, akciová společnost, FSI VUT Brno

Cílová skupina: žáci SŠ

Operační program: Regionální operační program Střední Morava

a

Název projektu: Centrum pro výuku a prezentaci hi-technologií

Realizace projektu: 2009-2012

Realizátor a partneři projektu: Střední průmyslová škola Uherský Brod

Cílová skupina: žáci ZŠ, SŠ

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Oba na sebe navazující projekty, které byly realizovány Střední průmyslovou školou (a Obchodní akademií) Uherský Brod byly zaměřeny na podporu technického vzdělávání na základních a středních školách ve Zlínském kraji, na prezentaci hi-technologií a na rozvoj a upevňování spolupráce mezi školami a firemní sférou v kraji. Bylo vybudováno vzdělávací centrum s moderním vybavením a do výuky byly zavedeny nové prvky vzdělávání postavené na ICT.

Název projektu: Licenční smlouva pro řešení ve vzdělávání (EES)

Realizace projektu: od r. 2014

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj,

Cílová skupina: pedagogové ZŠ, SŠ, žáci SŠ

Charakteristika: EES (Enrollment for education solutions) je předplatný multilicenční program, který byl vytvořen na základě specifických potřeb vzdělávacích institucí. Program EES umožní organizaci využívat nejnovější technologie a to i s omezeným finančním rozpočtem. Škola platí každý rok pravidelnou splátku za licence podle počtu zaměstnanců. Licence může využívat nejen škola při své činnosti, ale také pedagogové a žáci příslušné školy na svých domácích zařízeních.

Název projektu: Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2018

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 17 partnerských středních škol v kraji, UTB ve Zlíně, KHK ZK

Cílová skupina: děti z mateřských škol, žáci základních a středních škol, pedagogičtí pracovníci těchto škol

Charakteristika: Projekt je zaměřen na intervence naplánované v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje vedoucí ke zkvalitnění poskytovaného vzdělávání ve školách na území Zlínského kraje, a to zejména v oblastech polytechnického vzdělávání, čtenářské a matematické gramotnosti a vytvoření systému kariérového poradenství. V oblasti ICT se aktivity týkají sdílení zkušeností, dobrých praxí a vzdělávání prostřednictvím Pedagogického kabinetu ICT a aktivit škol primárně zaměřených na rozvoj polytechniky, z nichž je mnoho silně spjato s informačními technologiemi.

3.8.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Niže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Aplikace strategie vzdělávací politiky v digitálním světě.

Opatření: Snižovat nerovnosti ve vzdělávání v oblasti ICT.

Je ale třeba vnímat to, že i přes současné trendy rozvoje využívání ICT nemají všichni žáci mimo školu stejný přístup k digitálním technologiím a digitálním zdrojům. Tyto rozdíly je nutné vyrovnávat a nabízet příležitosti k rozvoji digitální gramotnosti, inforatického myšlení a schopnosti využívat digitální technologie k učení všem žákům způsobem odpovídajícím jejich individuálním možnostem a podmínkám.

Opatření: Podporovat kvalitní výuku a učitele jako klíčový předpoklad.

Cílů vytyčených ve Strategii digitálního vzdělávání (ČR) nelze dosáhnout, aniž bude poskytnuta důsledná podpora učitelům. Je třeba je získat na stranu plánovaných změn, poskytnout jim širokou a pestrou nabídku vzdělávání a dostatek metodických materiálů a ocenit adekvátním způsobem jejich aktivity při zavádění kreativních přístupů ke vzdělávání a inovací do výuky a současně s tím rozvíjet také způsoby sledování a hodnocení efektivity těchto procesů.

Opatření: Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.

Školy a další vzdělávací instituce budou schopny využít příležitostí, které jim digitální technologie nabízejí, pouze tehdy, změní-li se podmínky, v nichž výuka probíhá. Prvotní jsou cíle proměny na pedagogické úrovni (obsah a metody výuky), tyto cíle by měly být podporovány změnami na úrovni organizační, ať už jde o formy výuky, nebo o efektivní řízení a správu instituce (školy, systému). Pro uspokojivou realizaci obojího je nutnou podmínkou dostatečné a funkční technické vybavení a jeho správa.

3.8.6 SWOT analýza

3.8.6.1 Tabulka

S	W
Využití ICT ve více oblastech	Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu
Aktuální silné téma	Nedostatek učitelů – odborníků
Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem	Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce
Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů	Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky
O	T
Navázání spolupráce s UTB, odborníky, firmami, ICT experty	Neochota a nízká motivace k dalšímu vzdělávání, zavádění ICT do výuky a přetíženost učitelů
Pedagogické kabinety a pravidelné vzdělávání pracovníků škol v oblasti ICT	Nedostatek finančních zdrojů z národní a evropské úrovně
Využití dostupných prostředků ve výzvách OP VVV (např. šablony)	Nedostatečné prostředky ICT u žáků
Využití dostupných metodických materiálů	
Rozšířit využití již nakoupeného vybavení ICT	
Pořádání soutěží z oblasti ICT	
Bezplatné zapůjčení pomůcek do výuky	
Kvalitní rozvoj žáků v ICT bude považován za přednost školy	

3.8.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Navázání spolupráce s UTB, odborníky, firmami, ICT experty – Aktuální silné téma, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Pedagogické kabinety a pravidelné vzdělávání pracovníků škol v oblasti ICT – Využití ICT ve více oblastech, Aktuální silné téma, Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Využití dostupných prostředků ve výzvách OP VVV (např. šablony) – Využití ICT ve více oblastech, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Využití dostupných metodických materiálů – Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem, Využití ICT ve více oblastech, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Rozšířit využití již nakoupeného vybavení ICT – Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem, Využití ICT ve více oblastech, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Pořádání soutěží z oblasti ICT – Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem, Využití ICT ve více oblastech

Bezplatné zapůjčení pomůcek do výuky – Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem

Kvalitní rozvoj žáků v ICT bude považován za přednost školy – Aktuální silné téma

W-O hodnocení

Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu – Využití dostupných prostředků ve výzvách OP VVV (např. šablony)

Nedostatek učitelů – odborníků – Navázání spolupráce s UTB, odborníky, firmami, ICT experty

Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce – Navázání spolupráce s UTB, odborníky, firmami, ICT experty, Pedagogické kabinety a pravidelné vzdělávání pracovníků škol v oblasti ICT, Využití dostupných metodických materiálů

Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky – Navázání spolupráce s UTB, odborníky, firmami, ICT experty, Pedagogické kabinety a pravidelné vzdělávání pracovníků škol v oblasti ICT, Využití dostupných metodických materiálů

S-T hodnocení

Neochota a nízká motivace k dalšímu vzdělávání, zavádění ICT do výuky a přetíženost učitelů – Aktuální silné téma, Různorodé možnosti ke vzdělávání pedagogů

Nedostatek finančních zdrojů z národní a evropské úrovně – Aktuální silné téma

Nedostatečné prostředky ICT u žáků – Hromadná licence Microsoft a spolupráce s Microsoftem

W-T hodnocení

Neochota a nízká motivace k dalšímu vzdělávání, zavádění ICT do výuky a přetíženost učitelů - Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu, Nedostatek učitelů – odborníků, Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce, Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky

Nedostatek finančních zdrojů z národní a evropské úrovně - Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu, Nedostatek učitelů – odborníků, Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce, Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky

Nedostatečné prostředky ICT u žáků – Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu

3.8.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce, Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky

Společenské/motivační: Nedostatek učitelů – odborníků, Neochota a nízká motivace k dalšímu vzdělávání, zavádění ICT do výuky a přetíženost učitelů

Materiální: Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu, Nedostatek finančních zdrojů z národní a evropské úrovně, Nedostatečné prostředky ICT u žáků

3.9 Matematická a čtenářská gramotnost

Můžeme se držet jedné z mnoha definic čtenářské a matematické gramotnosti:

Čtenářská gramotnost představuje porozumění, využívání, posuzování a angažování se v psaných textech za účelem dosažení cílů jedince, rozšíření jeho znalostí a potenciálu a jeho aktivní účasti ve společnosti.⁵

Matematická gramotnost je schopnost jedince formulovat, používat a interpretovat matematiku v různých kontextech. Zahrnuje matematické myšlení, používání matematických pojmů, postupů, faktů a nástrojů k popisu, vysvětlování a předpovídání jevů. Pomáhá jedinci si uvědomit, jakou roli hraje matematika ve světě, a díky tomu správně usuzovat a rozhodovat se tak, jak to vyžaduje konstruktivní, angažované a reflektivní občanství.⁶

Proč jsou tyto oblasti důležité:

- 1) V oblasti čtenářské gramotnosti mají žáci výrazné problémy s porozuměním psanému textu, zejména naučnému. Špatně chápou informace z grafické podoby psaného textu, neví, jak s informacemi nakládat v kontextu, uplatnit své zkušenosti. Jedná se o zásadní dovednosti specificky pro pracovní trh, a především pro reakce na jeho změny. Díky rozvinuté čtenářské gramotnosti lze rozvíjet další dovednosti.
- 2) V oblasti matematické gramotnosti mají žáci výrazný problém využít svůj získaný matematický aparát k řešení problémů v životě, prostor pro přemýšlení bývá ve výuce upozadován ve prospěch drilování, pracovní trh preferuje jedince, kteří dokáží samostatně řešit problémy. U žáků je potřeba podporovat samostatné hledání vlastního řešení, rozvíjet jejich logické myšlení, vyvozování, hledání souvislostí příčiny a následku, pochopit, k čemu je dobré učit se matematiku.

3.9.1 Zhodnocení současného stavu

Stále platný dokument **Záměr rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti v základním vzdělávání 2012** označuje čtenářskou a matematickou gramotnost jako zcela zásadní cíl pro období základního vzdělávání. Zároveň je však poukazováno na to, že nemohou být považovány za jediné cíle předmětů český jazyk a literatura nebo matematika. Stejně tak z podstaty těchto dovedností vyplývá, že musí být budovány a rozvíjeny v různých kontextech a různých situacích, tedy také v různých oblastech vzdělávání.

ČŠI - Úroveň gramotností žáků na ZŠ a SŠ ve školním roce 2017/2018 – shrnutí hlavních zjištění

Rozvoj žákovských gramotností začala ČŠI sledovat a hodnotit od školního roku 2015/2016. Ve školním roce 2017/2018 se ČŠI zaměřila také na rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti u žáků 9. ročníků ZŠ a u žáků 2. ročníků SŠ (včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií) a porovнала vybraná zjištění z let 2015/2016 a 2017/2018:

MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

- stále převažuje negativní vztah významného podílu žáků k matematice
- stále převažují klasické metody a formy, více aktivizující metody a formy povzbuzující kritické myšlení žáků jsou stále málo časté
- snížil se podíl výskytu prověřování učiva za účelem diagnostiky či hodnocení
- o výraznější změny výuky matematiky usiluje vyšší podíl škol
- změny výuky se méně zaměřují na materiální vybavenost a více na edukační metody a procesy
- zvýšil se podíl škol, v nichž jsou kromě základní výuky realizovány také další aktivity přispívající k rozvoji matematické gramotnosti (matematické kroužky, doučování apod.)

⁵ PISA 2009

⁶ PISA 2012

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

- vyšší podíl žáků ZŠ s nedobrym vztahem ke čtení, srovnatelně nedobry vztah ke čtení v případě žáků ZŠ i SŠ
- v průběhu výuky se stále nejčastěji vyskytují jevy spojené s užíváním čtenářských cílů a s učitelovou podporou žáků
- nejčastější úkoly pro žáky se stále týkají vyhledávání informací, méně časté jsou i nadále náročnější úkoly zdůrazňující aktivitu žáků včetně reflexe čtenářství
- srovnatelný podíl škol s dobře fungující školní knihovnou
- nižší podíl účasti učitelů SŠ na vzdělávacích aktivitách

https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/Shrnuti_gramotnosti.pdf

Mezinárodní šetření PISA 2015

I. Matematická gramotnost

Tabulka 15 - Průměrné výsledky žáků v matematické gramotnosti podle druhu škol (celá ČR)

	2003	2006	2009	2012	2015
Základní školy	495	482	460	476	469
Víceletá gymnázia	631	635	614	602	594
Čtyřletá gymnázia	610	614	583	585	574
SOŠ a SOU s maturitou	541	542	515	514	505
SOŠ a SOU bez maturity	458	440	438	425	418
Speciální školy	369	363	372	310	341
Česká republika	516	510	493	499	492

Zdroj: ČŠI, Hlavní zjištění PISA 2015

V tabulce je vidět, že v oblasti matematické gramotnosti došlo oproti roku 2012 v průměru u všech druhů škol až na školy speciální ke zhoršení výsledků. Zhoršení je přitom u všech druhů uvedených škol zhruba stejné. V matematické gramotnosti dosáhli v roce 2015 nejlepších výsledků žáci víceletých gymnázií následovaní žáky čtyřletých gymnázií a žáky středních škol s maturitou (jejich odstup od žáků víceletých gymnázií činí v průměru 89 bodů).

V testu matematické gramotnosti žáci z České republiky dosáhli výsledku srovnatelného s průměrem zemí OECD. Srovnatelný výsledek měli žáci z Vietnamu, Ruské federace, Švédska, Austrálie, Francie, Velké Británie, Portugalska, Itálie a Islandu.

II. Čtenářská gramotnost

Tabulka 16 - Průměrné výsledky žáků v čtenářské gramotnosti podle druhu škol (celá ČR)

	2000	2003	2006	2009	2012	2015
Základní školy	474	469	457	449	470	462
Víceletá gymnázia	592	593	609	587	593	589
Čtyřletá gymnázia	582	584	603	581	568	582
SOŠ a SOU s maturitou	525	517	522	502	506	506
SOŠ a SOU bez maturity	436	433	386	414	424	397
Speciální školy	268	300	314	338	346	332
Česká republika	492	489	483	478	493	487

Zdroj: ČŠI, Hlavní zjištění PISA 2015

Oproti roku 2012 se v průměru zlepšily výsledky žáků čtyřletých gymnázií, naopak výsledky žáků nematuritních oborů středních škol se opět po zlepšování v letech 2009 a 2012 znatelně zhoršily a v roce 2015 byly za celou historii hodnocení v šetření PISA druhé nejhorší. Žáci středních škol s maturitou dosáhli v roce 2015 stejných výsledků jako v roce 2012. Výsledky žáků základních škol a víceletých gymnázií se oproti roku 2012 v průměru jen mírně zhoršily. Nejlepších výsledků v roce 2015 dosáhli žáci víceletých gymnázií společně s žáky čtyřletých gymnázií, opět následovaní žáky středních škol s maturitou (jejich odstup od žáků gymnázií činí v průměru 83, resp. 76 bodů).

V testu čtenářské gramotnosti byli čeští žáci mírně pod průměrem zemí OECD a dosáhli výsledků srovnatelných se žáky v Ruské federaci, Číně, Švýcarsku, Lotyšsku, Chorvatsku, Vietnamu, Rakousku, Itálii, Islandu, Lucembursku, Izraeli a Argentině. Dívky dosáhly ve čtenářské gramotnosti lepších výsledků než chlapci

3.9.2 Přehled koncepčních dokumentů

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

(opatření: posilovat společný základ v oborech středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou, zaměřený především na rozvoj základních znalostí, dovedností, schopností a postojů, a to v zájmu dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů na pracovním trhu a vyšší úspěšnosti v dalším studiu i v osobním životě,

opatření: modernizovat systém odborného středního vzdělávání tak, aby směřovalo k intenzivnějšímu a efektivnějšímu rozvoji přenositelných znalostí, dovedností a schopností, ale zároveň aby v závěrečných fázích studia zahrnovalo větší podíl praktické výuky v zájmu dostatečného osvojení profesních dovedností,

opatření: do společné části maturitní zkoušky povinně zařadit matematiku, a to nejdříve od roku 2020, v návaznosti na systémové změny ve výuce tohoto předmětu v základním a středním vzdělávání)

S končící účinností *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020* je nutné připravit nový kontinuálně navazující dokument, který bude definovat priority, cíle a opatření vzdělávací politiky a vzdělávacího systému v dalším období. Proto MŠMT na konci roku 2018 zahájilo přípravu nové *Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+* ("Strategie 2030+").

Záměr rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti v základním vzdělávání 2012

(dlouhodobý cíl: Je nutné zvýšit úroveň čtenářské a matematické gramotnosti. Jde především o změnu nepříznivého trendu vývoje čtenářské a matematické gramotnosti žáků ukončujících základní vzdělávání ve dvou základních parametrech: jednak z hlediska snižující se celkové úrovně, jednak z hlediska rostoucích rozdílů mezi různými skupinami žáků. Je nutno dosáhnout naopak toho, aby se zmenšil podíl žáků, kteří nedosahují minimální úrovně čtenářské a matematické gramotnosti, a naopak aby se zvýšil podíl žáků s vysokým stupněm úrovně těchto gramotností.)

dílčí cíle:

- přesnější a konsenzuální vymezení cílů základního vzdělávání v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti prostřednictvím diskuze širokého spektra zainteresovaných aktérů;
- poskytování více informací aktérům o tom, nakolik se žákům daří těchto cílů dosahovat, a lepší využití těchto informací pro vyučování a učení;
- systém podpory směřující tam, kde je z tohoto hlediska situace dlouhodobě nepříznivá.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016

(opatření: Vytvářet a využívat vlastní evaluační systémy jako součást komplexního systému evaluace škol,

opatření: Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů ve čtenářské a matematické gramotnosti).

3.9.3 Relevantní cílové skupiny a zainteresovaní aktéři

- Žáci, studenti ZŠ, SŠ a VOŠ,
- Pedagogičtí pracovníci,
- Rodiče dětí a žáků,
- Studenti VŠ (budoucí pedagogičtí pracovníci),
- Vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- Veřejné knihovny.

3.9.4 Realizované aktivity a projekty

3.9.4.1 Aktivity realizované na školách dle výsledků dotazníkových šetření

Z dotazníkového šetření (realizoval NÚV koncem r. 2018), jehož respondenty byli ředitelé a ředitelky středních a vyšších odborných škol ve Zlínském kraji, vyplynula následující zjištění.

Čtenářská gramotnost (dále jen „ČG“):

V oblasti ČG 90% škol uvádí, že se snaží o zvyšování motivace žáků ke čtení, 86 % škol má vlastní knihovnu. Významná je práce s odbornými (84 %) a beletristickými (78 %) texty ve výuce, dále také práce s různou podobou textu – grafy, tabulky, diagramy, mapy apod. Více než polovina škol uvádí, že se učitelé vzdělávají v rozvoji ČG ve výuce, ale poněkud slabší je spolupráce učitelů na rozvoji ČG žáků napříč předměty. Poměrně málo používají učitelé formativní hodnocení ve výuce i výuku čtenářských strategií (kolem 40 %). Také mimoškolní aktivity na podporu ČG jsou realizovány pouze u 37 % škol.

Za velmi důležité činnosti v rámci rozvoje ČG považují školy zejména práci s texty napříč předměty, výuku čtenářských strategií, práci s odbornými a beletristickými texty ve výuce, zvyšování motivace žáků ke čtení a práci s různou podobou textu.

K nejčastěji uváděným překážkám v oblasti rozvoje ČG patří nedostatečná motivace žáků, nedostatečná úroveň ČG žáků ze základní školy, nízká časová dotace na rozvoj ČG napříč předměty, nedostatek finančních prostředků na realizaci mimotřídních aktivit a velká administrativní zátěž při jejich získávání, chybějící strategie rozvoje ČG na celonárodní úrovni, špatná koordinace problematiky napříč školou a chybějící spolupráce mezi učiteli.

Mezi opatření, která by pomohla škole k dosažení cílů v oblasti ČG, bylo nejčastěji uváděno: dostatek finančních prostředků, personální a materiální zajištění pro práci se žáky, kteří mají zájem o literaturu (tvůrčí psaní, školní časopis apod.), využívání ICT a interaktivních médií, zajištění kvalitního DVPP, systematická spolupráce mezi učiteli.

Matematická gramotnost (dále jen „MG“):

90% škol uvádí, že za velmi důležitou aktivitu v oblasti MG, na které se škola podílí, je rozbor a hodnocení řešení zadaných úloh, dále využívání úloh vycházejících ze situací reálného života, využívání ICT při rozvoji MG,

zapojování žáků do soutěží a olympiád v dané oblasti, žáci se učí pracovat s chybou a jsou jim zadávány úlohy, které umožňují různé postupy při řešení.

K nejčastěji uváděným překážkám v oblasti rozvoje MG patří neochota učitelů vzdělávat se v této oblasti, v důsledku toho pak nedostatek učitelů proškolených v oblasti MG, nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimotřídních aktivit podporujících MG, nízká časová dotace na rozvoj MG ve výuce napříč předměty, dále pak chybějící strategie rozvoje MG na celonárodní úrovni s čímž souvisí problematika, jak vyhodnocovat MG.

Mezi opatření, která by pomohla škole k dosažení cílů v oblasti MG, bylo nejčastěji uváděno: finanční podpora (dělení hodin, konzultační hodiny pro žáky se SVP, nákup pomůcek a literatury), metodická podpora, výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí, nabídka kvalitního DVPP včetně vzdělávání v oblasti IT

3.9.4.2 Příklady dobré praxe

Název projektu: Finanční vzdělávání žáků 2. stupně základních škol ve Zlínském kraji

Realizace projektu: 2012–2014

Realizátor: Základní škola Josefa Bublíka, Bánov

Partner: NNO, která má zkušenosti s finančním vzděláváním a organizací akcí pro skupiny.

Cílová skupina: žáci 2. stupně ZŠ, pedagogové ZŠ

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Cílem dvouletého projektu bylo finanční vzdělávání žáků 2. stupně a pedagogů formou výjezdních akcí a seminářů podle programu „Rozumíme penězům“. Roli finančních expertů a školitelů na seminářích pro pedagogy a výjezdních akcích pro žáky zastali dobrovolníci ze známé české banky. V rámci projektu se uskutečnily čtyři 3denní vzdělávací semináře pro pedagogy a pro každou školu vždy pro 2 třídy výjezdní 3denní akce formou zážitkové školy. Do spolupráce na finančním vzdělávání se zapojilo dalších jedenáct ZŠ ve Zlínském kraji. Součástí projektu byla i tvorba interaktivních výukových prezentací pro žáky 2. stupně, které byly ověřeny v praxi prostřednictvím zapojených škol.

Výuka matematiky na Základní škole Huslenky

Na této neúplné základní škole (1. až 5. ročník) vyučují již 5. rokem matematiku metodou prof. Hejného. Podle zkušeností pedagogů uvedené základní školy metoda velmi výrazně rozvíjí samostatné myšlení u všech skupin žáků, včetně nejslabších. Série úloh a problémů různé náročnosti dovoluje žákovi budovat vlastní řešitelské strategie a dále je rozvíjet. Zdůrazněn je spekulativní přístup, který kultivuje kritické myšlení žáka.

Metoda je založená na netradičních postupech, díky kterým si žáci osvojují všechny potřebné matematické dovednosti. Podstata metody je v tom, že učitel vede žáky k logickému uvažování a hledání řešení. Role učitele je více motivační a organizační, úloha badatelů naopak náleží žákům. Důraz je kladen také na diskuzi, během níž si žáci vzájemně ujasňují názory a odhalují vlastní chybné nebo nepřesné představy a jejich příčiny. Žáci se rovněž zdokonalují v samostatné a kritické práci se zdroji informací. Ovzduší vzájemné důvěry žáků a učitele podporuje radost z práce a jeho tvořivost. Učitel se žáky citově spoluprožívá jejich úspěchy. Chyba není považována za nežádoucí jev. Úkolem učitele je pomoci žákovi, aby dokázal chybu analyzovat a poučit se z ní. Analýza chyby je chápána jako nejučinnější způsob nabývání znalostí.

Název projektu: Moderní knihovnou k efektivní výuce a čtenářské gramotnosti

Realizace projektu: 2009–2012

Realizátor: Základní škola Slavičín – Vlára

Cílová skupina: žáci ZŠ

Operační program: Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Charakteristika: Projekt Moderní knihovnou k efektivní výuce a čtenářské gramotnosti je zaměřen na problematiku zvýšení čtenářské gramotnosti žáků základní školy Slavičín. Návrh realizace projektu vznikl z důvodu eliminovat další trend v poklesu úrovně čtenářské gramotnosti žáků na základních školách. Cílem projektu je prostřednictvím nového školního studijního a informačního centra podpořit u žáků zájem o čtenářství, rozvíjet schopnosti porozumění textu a zvýšit úspěšnost žáků v programech, které se zaměřují na testování čtenářské gramotnosti a práci s textem. Jednou z mnoha akcí informačního centra je odměňování celoročně aktivních čtenářů např. výletem do Zlína na doprovodný program filmového festivalu pro děti.

Název projektu: Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje

Realizace projektu: od roku 2018

Realizátor a partneři projektu: Zlínský kraj, 17 partnerských středních škol v kraji, UTB ve Zlíně, KHK ZK

Cílová skupina: děti z mateřských škol, žáci základních a středních škol, pedagogičtí pracovníci těchto škol

Charakteristika: V rámci projektu IKAP byly zřízeny Pedagogický kabinet ČJ a Pedagogický kabinet matematika, jejichž cílem je vytvoření tzv. platform, míst pro setkávání pedagogů a pedagožek základních, středních a vyšších odborných škol působících ve Zlínském kraji.

V průběhu dvou let členové společně hledají, poznávají a vyměňují si zkušenosti, nacházejí ve svém okolí příklady dobré praxe, naslouchají odborníkům v dané oblasti a společně přemýšlejí o podmínkách a možnostech bezpečného přechodu žáků a studentů mezi jednotlivými stupni vzdělávání. Součástí jejich fungování je i diskuze o příležitostech v oblasti současného vzdělávacího systému, o pohledech na kvalitu výstupů školství, a to nejenom se zástupci České školní inspekce.

Jednou z aktivit tohoto projektu je také Čtenářská a matematická gramotnost, v jejímž rámci jsou realizovány následující klíčové aktivity – Vzdělávání pedagogických pracovníků pro čtenářskou gramotnost, Uplatňování nových přístupů ve čtenářské gramotnosti v praxi, Vzdělávání pedagogických pracovníků pro matematickou gramotnost, Aplikace matematiky v praxi a Interdisciplinární gramotnost.

3.9.5 Priority kraje definované ve strategických dokumentech

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016

Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji 2016 poskytuje základní strategii kraje pro celou oblast vzdělávání. Níže jsou zachycena opatření podporující předmětné prioritní téma. Vzhledem k tomu, že se připravuje aktualizace dlouhodobého záměru s platností od roku 2020, uvádíme tato opatření pouze orientačně. V Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ve Zlínském kraji (2020) se bude promítat návrhová část dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání ve Zlínském kraji (KAP II).

Cíl: Zvyšování základních kompetencí žáků a studentů

Opatření: Vytvářet vhodné podmínky a aktivity vedoucí ke zvyšování kompetencí žáků a studentů ve čtenářské a matematické gramotnosti.

Na základě výběrových šetření čtenářské a matematické gramotnosti a jejich výsledků je nutné vytvořit vhodné podmínky a nástroje pro zlepšování výsledků žáků a studentů v těchto kompetencích. Jako vhodné nástroje mohou být použity DVPP, projekty, workshopy a tematická setkávání na úrovni platform pro spolupráci s jednoznačným cílem zlepšení podmínek a výsledků žáků základních a středních škol a studentů vyšších odborných škol ve čtenářské a matematické gramotnosti.

3.9.6 SWOT analýza

3.9.6.1 Tabulka

S	W
Gramotnosti brány jako základní dovednost pro vzdělávání se a pro život	Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty
Existují motivující a atraktivní pomůcky k rozvoji gramotností	Neprovázanost akcí na podporu gramotností
Fungování školních knihoven	Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků
Vznik a fungování pedagogických kabinetů (matematika i český jazyk)	Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce
	Nedostatečná metodická podpora gramotností
O	T
Používat moderní a inovativní formy výuky	Chybí strategie rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti
Intenzivní spolupráce s rodiči (MŠ a ZŠ)	Chybí jednotný způsob vyhodnocování úrovně gramotností u žáků
Spolupráce s firmami, aby byli žáci vhodně připraveni pro vstup na trh práce	Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků
Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností	Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech
Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti	Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů
Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit	Nedostatek finančních prostředků na zakoupení o obnovování pomůcek pro rozvoj gramotností
Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků	
Navázání spolupráce mezi středními a základními školami	

3.9.6.2 Vzájemné interakce

S-O hodnocení

Gramotnosti brány jako základní dovednost pro vzdělávání se a pro život – Intenzivní spolupráce s rodiči (MŠ a ZŠ), Spolupráce s firmami, aby byli žáci vhodně připraveni pro vstup na trh práce, Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti, Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit, Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků

Existují motivující a atraktivní pomůcky k rozvoji gramotností – Používat moderní a inovativní formy výuky, Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti, Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit, Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků

Fungování školních knihoven – Používat moderní a inovativní formy výuky, Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností, Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti, Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit, Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků

Vznik a fungování pedagogických kabinetů (matematika i český jazyk) - Používat moderní a inovativní formy výuky, Intenzivní spolupráce s rodiči (MŠ a ZŠ), Spolupráce s firmami, aby byli žáci vhodně připraveni pro vstup na trh práce, Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností, Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti, Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit, Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků, Navázání spolupráce mezi středními a základními školami

W-O hodnocení

Používat moderní a inovativní formy výuky – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Nепrovázanost akcí na podporu gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce

Intenzivní spolupráce s rodiči (MŠ a ZŠ) – Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků

Spolupráce s firmami, aby byli žáci vhodně připraveni pro vstup na trh práce – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce

Lepší sdílení příkladů dobré praxe a zkušeností – Nedostatečná metodická podpora gramotností, Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků

Zvýšení motivace žáků k rozvoji čtenářské i matematické gramotnosti – Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce

Zapojení škol do extrakurikulárních aktivit – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Nепrovázanost akcí na podporu gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce

Využití čtenářské a matematické gramotnosti k rozvoji logického a kritického myšlení žáků – Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce, Nепrovázanost akcí na podporu gramotností

Navázání spolupráce mezi středními a základními školami – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Nепrovázanost akcí na podporu gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce, Nedostatečná metodická podpora gramotností

S-T hodnocení

Gramotnosti brány jako základní dovednost pro vzdělávání se a pro život – Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech, Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků, Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů

Existují motivující a atraktivní pomůcky k rozvoji gramotností – Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů, Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech, Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků

Fungování školních knihoven – Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech, Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků, Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů

Vznik a fungování pedagogických kabinetů (matematika i český jazyk) – Chybí strategie rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti, Chybí jednotný způsob vyhodnocování úrovně gramotností u žáků, Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech, Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků, Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů

W-T hodnocení

Chybí strategie rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Nedostatečná metodická podpora gramotností

Chybí jednotný způsob vyhodnocování úrovně gramotností u žáků – Nedostatečná metodická podpora gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků

Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků

Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech – Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce

Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů – Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Neprovázanost akcí na podporu gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků

Nedostatek finančních prostředků na zakoupení o obnovování pomůcek pro rozvoj gramotností – Nedostatečná metodická podpora gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Neprovázanost akcí na podporu gramotností

3.9.7 Identifikace problémových oblastí a potřeb

Administrativní/legislativní: Nedostatečná metodická podpora gramotností, Chybí strategie rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti, Chybí jednotný způsob vyhodnocování úrovně gramotností u žáků.

Společenské/motivační: Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty, Neprovázanost akcí na podporu gramotností, Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků, Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce, Nízká motivace pedagogů k rozvoji gramotností u žáků, Nízká motivovanost žáků k sebezvývoji v těchto oblastech, Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů

Materiální: Nedostatek finančních prostředků na zakoupení o obnovování pomůcek pro rozvoj gramotností

4 Kapitola 4: Závěrečný souhrn výsledků Analýzy potřeb v území

Úkolem analýzy potřeb v území bylo poskytnout potřebné údaje a podklady o situaci na trhu práce a v oblasti vzdělávání ve Zlínském kraji. Na základě statistik a dalších informací uvedených v předchozích kapitolách lze shrnout potřeby hlavních aktérů:

Zaměstnavatelé

Mezi priority zaměstnavatelů lze zařadit požadavek přibližování struktury, počtu a kvality absolventů technických oborů středního odborného vzdělávání požadavkům trhu práce, dále také snižování nesouladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, zkvalitňování nabídky kurzů dalšího vzdělávání, dostupnost dat v oblastech zaměstnanosti a vzdělávání, rozvoj sektoru služeb, větší medializace průmyslu a jeho perspektivnosti u žáků základních škol, tvorba soustavy pobídek pro obyvatele kraje k uplatňování se v technických profesích a v neposlední řadě také vytvoření podmínek pro efektivní reakce na potřeby zaměstnavatelů v oblasti výroby.

Veřejnost

Základní potřeba dospělé populace s již ukončeným počátečním vzděláváním nebo žáků na různých stupních vzdělávacího systému ve vztahu k trhu práce je v obecné rovině vyjádřena jako potřeba jistého a dobře placeného zaměstnání. Na cestě k tomuto cíli je za jednu z neefektivnějších strategií považováno dosažení co nejvyššího vzdělání. Logiku této strategie podporují i statistiky úřadu práce. K poslednímu dni roku 2018 bylo ve Zlínském kraji z celkového počtu evidovaných nezaměstnaných (10 954 uchazečů) téměř 64% s nejnižším dosaženým vzděláním (tj. bez vzdělání, se základním a středním vzděláním bez maturity).

Strategii dosáhnout nejvyššího možného vzdělání odpovídá také počet podaných přihlášek ke studiu na jednotlivé typy středních škol. Mezi žáky je tradičně největší zájem o všeobecné vzdělávání na gymnáziích, jejichž absolvování slibuje nejlepší přípravu pro studium na vysoké škole. Zároveň tato volba umožňuje odložit rozhodnutí o vlastní profesní specializaci o další čtyři roky.

Vysoké počty žáků v rámci oborů zakončených maturitní zkouškou vykazují také skupiny oborů 23 – Strojírenství a strojírenská výroba, 63 – Ekonomika a administrativa, 65 – Gastronomie, hotelnictví a turismus, 26 – Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 53 - Zdravotnictví.

U oborů zakončených výučním listem sledujeme nejvyšší počty žáků ve skupinách oborů 23 – Strojírenství a strojírenská výroba, 65 – Gastronomie, hotelnictví a turismus a 26 – Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika.

Dlouhodobě nepříznivým jevem ve Zlínském kraji je průběžný odliv obyvatel. V letech 2014 až 2017 se pohyboval přírůstek obyvatelstva přistěhováním a vystěhováním ve věkové skupině 25-39 let vždy v záporných číslech (v průměru se jednalo o pokles 553 obyvatel každý rok).

Kraj

Potřeba zajistit prosperitu Zlínského kraje vychází v nejobecnější rovině ze známých a uznávaných strategií regionální politiky. Mezi ně nepochybně patří zvyšování kvality a efektivity vzdělávání, které vede k růstu konkurenceschopnosti hospodářství, zlepšování kvality života a růstu sociální soudržnosti obyvatelstva.

Jak už bylo uvedeno v příslušných kapitolách této analýzy, vykazuje trh práce ve Zlínském kraji, i přes současnou velmi nízkou nezaměstnanost, v některých oblastech nesoulad mezi nabídkou a poptávkou po pracovní síle. Velký převis nabídky zaznamenáváme zejména v těchto kategoriích vykonávané práce: pracovníci ve službách a prodeji, pomocní a nekvalifikovaní pracovníci a úředníci. Naopak nejvíce poptávanými kategoriemi jsou: řemeslníci a opraváři, obsluha strojů a zařízení, montéři. Proto patří k dlouhodobým snahám Zlínského kraje podporovat obory žádané na trhu práce a zvyšovat motivaci žáků k jejich výběru.

Školy

Mezi nejdůležitější intervence pro střední a vyšší odborné školy v našem kraji patří rozvoj infrastruktury škol, včetně rekonstrukcí a vybavení a podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na třetím místě se pak nachází podpora polytechnického vzdělávání a následuje podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě.

Na druhé straně spektra se nachází oblast inkluzivního vzdělávání, které na 1. místo ve svých prioritách nedala žádná škola z našeho kraje a 39% škol ji zařadilo až na poslední místo v rámci svých priorit

Z nepovinných oblastí, které jsou v rámci KAP pro území Zlínského kraje řešeny, je za nejdůležitější považována oblast ICT, na druhém místě se pak nachází jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury a o poznání menší význam je přikládán podpoře matematické a ještě méně čtenářské gramotnosti.

Problémy identifikované prostřednictvím SWOT analýzy a navržené dílčí cíle jsou uvedeny v závěrečné tabulce (tabulka 26) a budou dále specifikovány v dokumentu KAP.

Tabulka 26 – Souhrn problémových oblastí

Klíčové téma KAP	Problém	Příčina	Cíl
Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě	Chybějící koncepce a jednotlivé výukové materiály pro tuto oblast	Tato problematika není systematicky řešena v jednotlivých koncepčních materiálech na národní úrovni a není tedy dostatečná motivace k vytváření výukových materiálů.	Podporovat spolupráci institucí zabývajících se rozvojem kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, v rámci pedagogických kabinetů řešit problematiku rozvoje v dané oblasti.
	Nízká vzdělanost učitelů v této oblasti	Při přípravě budoucích pedagogů na VŠ není problematika podnikavosti součástí výuky. Jednou z dalších příčin je nezáměr pedagogů o vzdělávání se v dané oblasti.	Nabídnout vzdělávání se v oblasti rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě. Podpořit spolupráci pedagogů napříč předměty a sdílení příkladů dobré praxe.
	Nedostatečné znalosti a využívání existujících programů na podporu podnikavosti	Školy nejsou dostatečně informovány o nabídce již existujících programů na podporu podnikavosti a v některých případech také nemají o toto téma zájem.	Zlepšit propagaci již existujících programů na podporu podnikavosti. Snaha o zatraktivnění tohoto tématu pro vyučující různých předmětů – uvědomění si vazby na běžné životní situace.
	Výchova k podnikavosti není prioritou školy	Toto téma není systematicky řešeno ve vzdělávacích dokumentech pro školy.	Poukázat na důležitost rozvoje těchto kompetencí u žáků tak, aby se téma stalo pro pedagogy zajímavějším a byl na něj kladen větší důraz.
	Malá motivace k zintenzivnění výuky k podnikání		
	Problém uplatnění absolventů na trhu práce	V současné ekonomické situaci tento problém není aktuální, ale u současných žáků ZŠ a SŠ by opět v budoucnu problémem mohl být.	Motivovat pedagogy, aby se touto problematikou zabývali a podporovali u žáků rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě.
	Chybějící finance na zajištění aktivit rozvíjejících tuto oblast	Školy nedokážou efektivně využít pomůcky, které již mají. Nepovažují toto téma za svou prioritu, proto finanční prostředky investují jiným směrem. Nevyužívání dostupných prostředků na zajištění aktivit pro rozvoj kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě (např. ze Šablon II atd.)	Pomoc školám při efektivním čerpání finančních prostředků z dostupných zdrojů a také při vhodném využívání stávajícího vybavení školy.
Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)	Chybí koncepce polytechnického vzdělávání od MŠ po SŠ	Tato problematika není systematicky řešena v jednotlivých koncepčních materiálech na národní úrovni. V oblasti polytechnického vzdělávání neexistuje funkční spolupráce mezi jednotlivými stupni škol.	Podporovat spolupráci institucí zaměřených na polytechnické vzdělávání, v rámci pedagogických kabinetů řešit problematiku rozvoje v dané oblasti.
	Nízká míra spolupráce s firmami i s UTB	Školy s firmami sice spolupracují a některé velmi intenzivně, nejde však o systematickou spolupráci s legislativním ukotvením. Trvalejší spolupráce s UTB dosud nebyla navázána.	

	Nedostatek nabídek kvalitního DVPP v dané oblasti	Téma není v rámci koncepčních materiálů na národní úrovni nijak řešeno, proto není akcentováno ani v rámci DVPP.	Poukázat na důležitost polytechnického vzdělávání pro žáky tak, aby se téma stalo pro pedagogy zajímavějším a byl na něj kladen větší důraz. Snažit se v tomto směru podporovat rozvoj nabídky DVPP.
	Pedagogové nemají dostatek motivace a příležitosti k dalšímu sebevzdělávání v dané oblasti	Toto téma není systematicky řešeno ve vzdělávacích dokumentech pro školy.	
	Malý zájem učitelů o tuto oblast		
	Vzdělávání budoucích pedagogů bez potřebných mezioborových vazeb	Při přípravě budoucích pedagogů na VŠ není problematika polytechnického vzdělávání součástí výuky.	Nabídnout pedagogům vzdělávání se v oblasti polytechniky. Podpořit spolupráci pedagogů napříč předměty (např. sdílení příkladů dobré praxe)
	Nedostatečná propagace a marketing Experimentária	Nedostatečná prezentace nabídky služeb Experimentária směrem ke školám i veřejnosti.	Představit zástupcům škol nabídku možných vzdělávacích programů v rámci Experimentária a motivovat školy k jejímu využívání.
	Nepřesné pochopení pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany veřejnosti	Polytechnické vzdělávání bývá často zaměřováno za pouze technické vzdělávání a nejsou brány v potaz další dvě složky – přírodovědná a environmentální.	Při vzdělávacích akcích zaměřených na polytechniku klást důraz také na přírodovědnou a environmentální oblast.
	Špatné chápání pojmu „polytechnické vzdělávání“ ze strany pedagogů		
	Nedostatek financí na zkvalitňování a obnovu materiálně technického vybavení škol	Školy nedokážou efektivně využít pomůcky, které již mají. Nevyužívají dostupných prostředků na zajištění aktivit pro rozvoj polytechnického vzdělávání (např. Šablony II, IKAP atd.)	Pomoc školám při efektivním čerpání finančních prostředků z dostupných zdrojů a také při vhodném využívání stávajícího vybavení školy.
Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli	Neexistence legislativy upravující duální vzdělávání	Tato problematika není systematicky řešena v jednotlivých koncepčních materiálech na národní úrovni.	Nadále podporovat dosavadní funkční spolupráci škol a zaměstnavatelů směřující k uplatňování prvků duálního vzdělávání.
	Nevhodné nastavení kritérií přijímacího řízení	Nepříznivý demografický vývoj ve věkové kohortě středního vzdělávání a roztržičnost oborové nabídky.	Podpořit diskusi o nastavení kritérií přijímacího řízení tak, aby vyhovovala potřebám kraje.
	Snížení kvality vzdělávání v důsledku nízké optimalizace oborové nabídky (vysoký počet poskytovatelů)		Provést analýzu současné situace v oborové nabídce škol ve Zlínském kraji a předložit návrhy na efektivnější využití současných zdrojů.
	Omezené možnosti (ochota) zaměstnavatelů uvolňovat své odborníky pro výuku – interní i externí	Současná situace na trhu práce neumožňuje firmám/zaměstnavatelům uvolňovat odborné pracovníky do výuky dle potřeb škol.	Podpora škol ve využívání dosavadní spolupráce s firmami/zaměstnavateli se zaměřením na intenzivnější zapojování odborníků z praxe do výuky.
	Nedostatečný zájem učitelů odborných předmětů a odborného výcviku doplňovat své odborné i pedagogické vzdělání	Nízká motivace a nedostačující nabídka, vyrovnaná ve všech segmentech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.	Ve spolupráci s institucemi poskytujícími DVPP usilovat o potřebný počet nabídek vzdělávacích programů ve všech segmentech DVPP.
	Nízká míra zapojení rodičů a absolventů do dění ve škole	Zřetelný nezájem nezanedbatelného podílu rodičů o vzdělávání svých dětí ve škole a o dění ve škole vůbec.	Podporovat školy ve snaze eliminace důsledků nezájmu rodičů prostřednictvím působení výchovných poradců a školních parlamentů na žáky ohrožené tímto nezajmem. V oblasti spolupráce s absolventy podporovat školy ve sdílení příkladů dobré praxe.

	Nízká míra samostatnosti a motivace žáků k práci v reálném pracovním prostředí	Nižší zájem části žáků o praktickou výuku spojený s nízkou mírou osobní zodpovědnosti a samostatnosti. Tato skutečnost může být důsledkem nevhodné volby oboru vzdělávání.	Kvalitní kariérové poradenství, které zdůrazní význam praktické výuky pro budoucí volbu jejich profesního uplatnění. Nabídnout žákům pomoc v případě zájmu o změnu oboru vzdělávání v rámci školy.
	Žáci nedosahují firmami očekávaný standard dovedností		
	Nedostatek nových vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku	Příčinou je současná situace na trhu práce a široké možnosti zaměstnání odborníků ve firmách na úkor jejich působení ve školách.	Podpora škol ve využívání dosavadní spolupráce s firmami/zaměstnavateli se zaměřením na intenzivnější zapojování odborníků z praxe do výuky.
	Finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků při praxi žáků na pracovišti	Legislativní úprava praxí žáků na pracovištích zaměstnavatelů a s ní související finanční náklady	Tato situace je legislativně řešena na národní úrovni a nespadá do kompetence krajů. Pomoc školám při nastavování podmínek realizace praxí u spolupracujících firem (výměna příkladů dobré praxe)
	Chybějící zdroje na posílení infrastruktury	Disponibilní finance pokrývají nezbytně nutné materiálně technické vybavení, neumožňují však jeho potřebný další rozvoj a inovaci. Příčinou mohou být jiné priority pro financování aktivit školy, případně malé povědomí o finančních zdrojích (EU a jiné dotace).	Informovat vedení škol o připravovaných výzvách souvisejících s infrastrukturou škol a zařazovat jejich projektové záměry do aktualizovaného Rámce pro investice do infrastruktury. Udržet dosavadní úroveň podpory ze strany Zlínského kraje.
	Zastarávání materiálně technického vybavení škol a problém jeho udržitelného financování		
Rozvoj kariérového poradenství včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání	Chybí samostatná pozice kariérového poradce ve škole	Nezájem žáků, neadekvátní požadavky rodičů, nezájem o manuální zručnosti a dovednosti. Nezájem o řemeslné obory. Nedostatek společenského ocenění některých profesí a činností. Ve školském zákonu není o KP zmínka, to by se mělo změnit.	Rozvoj školských poradenských služeb a systému kariérového poradenství. Při významné podpoře z MŠMT úpravou vyhlášky nebo zákona, případně realizací projektů na podporu KP.
	Nízká informovanost o výhodách kariérového poradenství mezi rodiči, žáky a pedagogy	Nebyl nastaven cílený informační systém, malá propagace výhod KP, neznalost výhod KP mezi rodiči a žáky.	Činnost CKP a vznik informační platformy, spolupráce s institucemi (ÚP, HK) .
	Dětem mimořádně nadaným není věnována dostatečná péče	Doposud bylo věnováno více prostoru dětem ohroženým školním neúspěchem nebo dětem se speciálními vzdělávacími potřebami	Vzdělávat a motivovat pedagogy k práci s dětmi mimořádně nadanými, pořádat setkání se školami, které jsou v této činnosti příkladem.
	Chybějící legislativní ukotvení	Školský zákon nezná pojem kariérové poradenství	Doporučit MŠMT, aby tuto legislativní nouzi uvedla na pravou míru, včetně snížení přímé míry vyučovací povinnosti pro KP a oddělit KP od výchovného poradenství.
	Chybějící standard kvality profese školního kariérového poradce	Nejsou vymezeny kompetence kariérových poradců, není stanovena odborná úroveň, nejsou jednotná kritéria pro KP	Odpovědná pracoviště MŠMT by se měla touto činností hlouběji zabývat a připravit návrh standard kvality KP.
	Převažuje poskytování základních informací ne poradenství	Kariéroví poradci ve školách především nabízí možnosti dalšího vzdělávání, orientují se dobře ve vzdělávacím systému, ale chybí rozvoj jejich dalších schopností.	Zprostředkovat kvalitní vzdělávání pro kariérové poradce. Pracovat na tom, aby kariérový poradce byl zároveň i koučem.

	Nedostatek kvalifikovaných odborníků	Kariérovému poradenství nebyla v minulosti věnována taková péče, jaká mu náleží	Připravit v rámci projektů IKAP II následné vzdělávání pro kariérové poradce
	Snaha dětí o co nejméně náročnou práci bez vzdělávání se	Celospolečenský problém děti mají hodně možností, málo povinností a nedostatečné hranice	Spolupráce s rodiči, popularizace kariérového poradenství, ocenění úspěšných studentů, ve spolupráci s HK různé aktivity a soutěže pro mladé lidi začínající v pracovním procesu.
	Nezájem o rozšíření vzdělávání pedagogů o práci s poruchami učení a předčasných odchodech ze vzdělávání	V této oblasti chybí odborníci, kteří by se tomuto problému věnovali.	Vzdělávat pedagogy v práci s dětmi s poruchami učení, zveřejnit příklady dobré praxe
	Nedostatek financí	Jde o problém týkající se národní úrovně, samotné školy se mohou snažit o využití finančních prostředků a možností, které nabízejí např. Šablony II, IKAP.	Pomoci školám při efektivním čerpání finančních prostředků z dostupných zdrojů, předávat informace v případě, že se vyskytnou nové možnosti. Propagovat fungování CKP a rozšířit jeho služby i směrem k široké veřejnosti.
Rozvoj škol jako center celoživotního učení	Nedostatečná motivace k DVPP (chybí kariérní řád)	Nejen chybějící kariérní řád a s tím související neurčitě definovaný přínos DVPP je příčinou nízké motivace. Dalším důvodem je vyčerpání pedagogů a jejich neochota vzdělávat se mimo pracovní dobu.	Zvýšit motivaci pedagogů k DVPP: Soustředit nabídku kvalitních programů DVPP na jenom vhodném místě, zajistit jeho dostupnost pedagogům i vedení škol. Propagovat tuto nabídku. Akcentovat potřebnost prohlubování kvalifikace v souvislosti se zvyšujícími se nároky na výkon povolání pedagoga (inkluze a rovné příležitosti, kariérové poradenství, podpora gramotnosti, rozvoj polytechnického vzdělávání atd.)
	Nedostatek financí na DVPP	Příčinou může být malé povědomí o zdrojích financování DVPP, případně jiné priority vedení školy.	Snížit finanční náročnost DVPP pro školy: Propagovat nabídku DVPP realizovaného s podporou EU včetně programu Erasmus+, informovat školy o zdrojích financování DVPP.
	Malá informovanost veřejnosti o možnosti vzdělávání dospělých – slabý marketing	Školy na marketing nemají zdroje - je potřeba mít znalosti o marketingových nástrojích, zodpovědného pracovníka a finance na marketingové aktivity.	Zvýšit zájem občanů o DV: Prostřednictvím vhodných aktivit propagovat další vzdělávání (např. akce Týden vzdělávání dospělých, Veletřh vzdělávání), zdůraznit potřebnost zvyšování a prohlubování kvalifikace s ohledem na technologický pokrok a s tím souvisejícími změnami v kvalifikačních potřebách zaměstnavatelů.
	Nezájem občanů o sebevzdělávání	Malý zájem dospělých o další vzdělávání je dlouhodobý a typický pro jak pro region, tak pro celou zemi. Nejméně se chtějí vzdělávat občané s nízkou nebo žádnou kvalifikací (= skupiny, pro které je DV nejpotřebnější).	
	V současné situaci na trhu práce nezájem občanů o DV	Zvýšení zájmu o DV nenahrává současná situace na trhu práce, který momentálně absorbuje maximum pracovní síly, a zaměstnavatelé si sami zaučují zaměstnance na dovednosti potřebné pro výkon konkrétní práce.	

Neochota pedagogů realizovat vzdělávání dospělých	Vytiženost kmenových pedagogů v běžné výuce, a malý zájem angažovat se mimo standardní vyučovací dobu školy (odpoledne, večer).	Zvýšit ochotu pedagogů k realizaci DV: přes vedení škol akcentovat důležitost realizace DV pro zachování existence školy (v souvislosti s úbytkem žáků a využitím volných materiálních i personálních kapacit). Nabídnout pedagogům dostupné kurzy lektora vzdělávání dospělých.
Učitel na SŠ nemá kompetence lektora DV	Výuka dospělých vyžaduje odlišný přístup a styl komunikace než se žáky v běžné výuce.	
Nezájem vedení škol realizovat vzdělávání dospělých	Kvůli zátěži v běžném provozu školy není vedení ochotné uchýlovat se k nepopulárním krokům a ukládat pedagogům aktivity navíc.	
Na školách chybí koordinátor vzdělávání dospělých	Příčinou jsou omezené lidské i finanční zdroje na zřízení a fungování této pozice.	
Chybějící finance pro přípravu vzdělávacích programů	Finanční zdroje nutné k pokrytí nákladů souvisejících s tvorbou, realizací a marketingem DV jsou omezené, neleze však říci, že chybějí zcela. Příčinou jejich nedostatku mohou být jiné priority pro financování aktivit školy, případně malé povědomí o finančních zdrojích (EU a jiné dotace).	
Administrativní náročnost přípravy DV	Příprava vzdělávacích programů k akreditaci v systému rekvalifikací, v systému DVPP či pro NSK je časově a administrativně náročný proces, který vyžaduje speciální znalosti a dovednosti pedagogů.	Podpořit vedení škol v realizaci DV: přes opatření ke zvýšení ochoty pedagogů k realizaci DV, nabídku vzdělávání pro pedagogy jako lektory DV, informování o vhodných možnostech financování přípravy, realizace a marketingu DV, zapojování škol do vhodných aktivit na podporu DV (Týdny vzdělávání dospělých např.) motivovat vedení škol k realizaci DV a k rozvoji školy jako centra dalšího vzdělávání.
Neobnovení udělené autorizace k profesní kvalifikaci	Riziko spojené s neudělením autorizace nebo jejím neobnovením je způsobeno časovou i administrativní náročností přípravy potřebných podkladů.	
Velká konkurence v podobě soukromých vzdělavatelů	Soukromí vzdělavatelé disponují lidskými i materiálními zdroji potřebnými pro přípravu, marketing a realizaci DV, procesy v těchto organizacích jsou většinou kratší a rychlejší, což jim umožňuje reagovat pružněji na potřeby trhu.	Využít již vybudovaná centra vzdělávání: Pokračovat v podpoře nabídky programů DV a efektivně je soustředit do již vybudovaných a moderně vybavených center vzdělávání. Podpořit fungování těchto center zprostředkováním informací o dotačních příležitostech a nabídce vzdělávání pro lektory.
Demografický vývoj – stárnutí populace	Stárnutí populace je důsledek nižší porodnosti - trendu zasahujícího celou Evropu. Příčinou je řada sociologických, psychologických i ekonomických jevů v moderní společnosti.	Reagovat na demografický vývoj: podporovat tvorbu a realizaci kurzů DV zaměřených na seniory, zprostředkovat vedení škol nejnovější poznatky z Age managementu a podpořit je v uplatňování adekvátních opatření.

Podpora inkluze	Málo speciálních pedagogů	Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami bylo řešeno jiným vzdělávacím proudem (speciální, praktické školy.	Realizaci projektů spolupráce speciálních škol a jejich speciálních pedagogů se ZŠ a SŠ. Doplnění vzdělání pedagogů.
	Nepřipravenost pedagogů na inkluzi	V minulých letech se společnost tolik inkluzi nevěnovala. Žáci byli umístěni ve speciálních školách.	Kvalitnější spolupráce s KPPP a SPC. Vzdělávání v oblasti inkluze
	Přetíženost KPPP a SPC	Nová vyhlášky sebou nese administrativní zátěž	Snažit se poukazovat na nutnost zjednodušení vykazování.
	Velká administrativní zátěž	Inkluze přináší i nároky na administrativu	Metodika k individuálním vzdělávacím plánům, vzorové individuální vzdělávací plány pro pedagogy a další kroky, které by vedly k zjednodušení vykazování a celé administrativy.
	Nedostatečná spolupráce pedagogů s výchovnými poradci a školními poradenskými zařízeními	V některých školách nejsou tyto odborníci nebo se pedagogové ještě nenaučili s nimi spolupracovat.	Metodickou, odbornou i finanční podporou zajistit kvalitní fungování školních poradenských zařízení. Výměna zkušeností, podpora od vedení škol.
	Více žáků s poruchami ve třídách, absence individuálního přístupu k žákům	Velký počet žáků s různými speciálně vzdělávacími potřebami ve třídách	Organizace výuky ve školách, rozdělení tříd, pomoc vedení školy
	Chybí systematická práce s mimořádně nadanými	Posledních několik let se společnost více věnuje inkluzi než mimořádně nadaným dětem.	Individuální vzdělávací plány i pro nadané děti, slučování nadaných na některé předměty, spolupráce s univerzitou T. Bati. Individuální zadání a úkoly pro tyto žáky.
	Není klasifikace sociálně znevýhodněných	Nižší spolupráce s odbor sociálních věcí při určování sociálního znevýhodnění	Sociálně znevýhodněným dětem věnovat větší péči, zpřístupnit kroužky a vzdělávací aktivity NNO
	Neadekvátní příprava pedagogů na vysokých školách	Do přípravy vysokoškoláků zahrnout i nová témata, včetně témat společenských a nadčasových	Snažit se v tomto směru navázat funkční spolupráci s VŠ (zejména UTB Zlín).
	Rozdílná úroveň vzdělání asistentů pedagoga	Kontrolovat úroveň seminářů, školení, akreditovaných vzdělávání pro asistenty pedagoga, poskytovat metodickou pomoc.	V rámci DVPP vzdělávat i asistenty pedagoga.
	Neochota pedagogů a nezájem o inkluzi a práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	Práce s těmito skupinami je náročná a společensky vnímání spíše negativně.	Soustavným vzděláváním a osvětou zvyšovat odborný i morální kredit pedagogů.
	Negativní postoj veřejnosti a rodičů k inkluzi	Inkluze je vnímána jako problém pro většinové žáky i žáky inkudované.	Celospolečenská podpora inkluze. V rámci kraje semináře, setkávání a další aktivity.
	Obava z působení asistenta pedagoga	Rozdílné vzdělání asistentů i jejich přístup k práci	Vzdělávání, školení, vysvětlování funkce asistenta pedagoga, spolupráce s pedagogy.
	Rodiče nechtějí mít děti s „postiženými“ nebo cizinci	Společnost je nevlídná vůči těmto skupinám, lidé preferují své osobní zájmy.	Celospolečenská podpora těmto skupinám, osvěta, příklady dobré praxe, výměna zkušeností mezi školami i v rámci krajů. Sdílení zahraničních zkušeností v rámci projektů.

	Inkludovaní žáci nemusí zažít pocit úspěchu	Třídní klima je náročné při inkludované žáky, vadí jiný systém hodnocení, dítě nedosáhne úspěchu.	Připravit kvalitní individuální vzdělávací plán, pracovat s celou třídou, zlepšit klima ve třídě, ocenit i drobný úspěch inkludovaného žáka.
	Nedostatek finančních prostředků na podpůrná opatření	Jde o problém týkající se národní úrovně, samotné školy se mohou snažit o využití finančních prostředků a možností, které nabízejí např. Šablony II, IKAP.	Pomoci školám při efektivním čerpání finančních prostředků z dostupných zdrojů, předávat informace v případě, že se vyskytnou nové možnosti.
Rozvoj výuky cizích jazyků	Nízká návaznost vzdělávání v oblasti cizích jazyků ZŠ x SŠ	Rozdíl je, zda se jedná o první či druhý cizí jazyk. V případě prvního cizího jazyka, kterým je v našem kraji jazyk anglický, je výuka z velké části zaměřena na gramatickou stránku, jsou méně rozvíjeny komunikační schopnosti. V oblasti druhého cizího jazyka dochází k roztržence nabídky. Na ZŠ široká nabídka cizích jazyků a při přechodu na SŠ pak tyto jazyky nejsou vyučovány a žáci musí volit jiný druhý cizí jazyk. Na SŠ chybí vyučující některých cizích jazyků a také nejsou schopny vytvořit skupiny žáků pro určité cizí jazyky.	Zintenzivnit spolupráci a komunikaci v oblasti cizích jazyků mezi základními a středními školami (např. soutěže, kulaté stoly, pedagogické kabinety, vzájemné následky, tandemová výuka, výměna pedagogů mezi ZŠ a SŠ apod.)
	Nedostatek kvalifikovaných pedagogů	Při přípravě budoucích pedagogů na VŠ není cizí jazyk povinnou součástí státních závěrečných zkoušek pro studenty Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Absolventi učitelských oborů VŠ zaměřených na cizí jazyk po státních závěrečných zkouškách nenastupují do praxe.	Zatraktivnit výuku cizích jazyků pro kvalifikované pedagogy – vybavení učeben, zapojení škol do mezinárodních projektů a mobilit, zajímavá nabídka vzdělávacích akcí pro tyto pedagogy.
	Nízká míra znalosti cizího jazyka u pedagogů – nejazykářů	Jednou z příčin je nezáměr pedagogů o vzdělávání se v oblasti cizích jazyků, finanční i časová náročnost vzdělávání se v oblasti cizích jazyků.	Nabídnout vzdělávání se v oblasti cizích jazyků pro pedagogy přímo ve školách, zvýšit povědomí o metodě CLIL mezi „nejazykáři“. Podpořit spolupráci pedagogů „jazykářů“ a „nejazykářů“.
	Příliš velký počet žáků ve skupinách ve výuce cizího jazyka	Legislativní nastavení a způsob financování.	Podpořit školy, aby promyšleně využívaly změny ve financování regionálního školství (dosáhnout na maximální částku financovanou ze státního rozpočtu) a účelně využívaly disponibilní hodiny
	Nízká časová dotace pro cizí jazyk		
	Komplikovaný proces podávání žádostí o granty	Současné nastavení systému procesu podávání žádostí o granty a projekty.	Podpořit školy a poskytnout pomoc při zpracovávání žádostí o granty a projekty.
	Finanční náročnost mezinárodní mobility žáků	Nízká míra využívání nabídky zapojení škol do mezinárodních projektů a získávání prostředků z operačních programů (není plně využíván např. Erasmus+ atd.)	

	Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty – sdílení výukových materiálů	Malá ochota a motivace učitelů jednotlivých předmětů ke vzájemné spolupráci.	Zintenzivnit spolupráci a komunikaci mezi pedagogy školy. Využívání vytvořených výukových materiálů, tandemové výuky, vzájemné naslechy v hodinách. Nabídnout atraktivní školení tematicky zaměřená na inovativní formy a metody výuky. Podpořit spolupráci škol s Domem zahraničních služeb a využívání možností k získání rodilých mluvčích.
	Používání zastaralých způsobů výuky cizího jazyka	Nízký zájem o vzdělávací akce zaměřené na inovativní formy a metody práce v hodinách. Náročnost získávání lektorů a rodilých mluvčích pro výuku cizích jazyků.	
Digitální kompetence	Nedostatečné kompetence pedagogů pro využití ICT ve výuce	Nedostatečná nabídka zaměřená na konkrétní využití nástrojů ICT ve výuce a absence následné podpory při práci s těmito nástroji ve výuce.	Nabídnout dostatečné množství vzdělávání vedoucího k eliminaci uvedených problémů.
	Neochota a nízká motivace k dalšímu vzdělávání, zavádění ICT do výuky a přetíženost učitelů		
	Nedostatek informací k možnostem začlenění ICT do výuky		
	Nedostatek učitelů – odborníků	Nedostatečná motivace studentů pedagogických fakult VŠ nastoupit po absolvování do praxe.	Podpořit další vzdělávání stávajících pedagogických pracovníků v segmentu ICT, zařazení podpory digitální gramotnosti mezi priority kraje.
	Nedostatek finančních prostředků na nákup ICT a jejich údržbu	Limitované zdroje ze strany zřizovatelů, ESIF a rodičů žáků	V návaznosti na aktivity podporující digitální vzdělávání najít zdroje umožňující pořízení nezbytných prostředků ICT
	Nedostatek finančních zdrojů z národní a evropské úrovně		
	Nedostatečné prostředky ICT u žáků		
Čtenářská a matematická gramotnost	Nedostatečná metodická podpora gramotností	Tato problematika není systematicky řešena v jednotlivých koncepčních materiálech na národní úrovni.	Podporovat spolupráci s vysokými školami, v rámci pedagogických kabinetů řešit problematiku strategie rozvoje a způsobu vyhodnocování jednotlivých oblastí gramotností.
	Chybí strategie rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti		
	Chybí jednotný způsob vyhodnocování úrovně gramotností u žáků		
	Nefunkční spolupráce pedagogů napříč předměty	Malá ochota a motivace učitelů jednotlivých předmětů ke vzájemné spolupráci.	Zintenzivnit spolupráci a komunikaci mezi pedagogy školy. Využívání tandemové výuky, vzájemné naslechy v hodinách. Nabídka atraktivní školení tematicky zaměřená na inovativní formy a metody výuky.
	Neprovozanost akcí na podporu gramotností	Příčinou je chybějící jednotná strategie rozvoje gramotností a také roztržistanost nabídky vzdělávacích akcí v této oblasti.	Zlepšení komunikace mezi jednotlivými aktéry poskytujícími vzdělávání v oblasti gramotností.

	Malý zájem pedagogů o rozvoj matematické a čtenářské gramotnosti u žáků	Nízká míra povědomí pedagogů o této oblasti.	Nabídnout zajímavé vzdělávací akce týkající se možností rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti u žáků. Podpořit pedagogy ve využívání již vytvořených učebních materiálů (např. z NÚV, portálu Zkola atd.)
	Nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce		
	Nízká motivovanost žáků k seberozvíjení v těchto oblastech	Žáci si neuvědomují důležitost rozvoje těchto kompetencí pro svůj budoucí život. Jednou z příčin je i nízká míra využívání běžných životních situací ve výuce.	
	Používání zastaralých způsobů výuky jednotlivých předmětů	Nízký zájem o vzdělávací akce zaměřené na inovativní formy a metody práce v hodinách. Neochota pedagogů zařazovat prvky problematiky čtenářské a matematické gramotnosti do výuky jednotlivých předmětů.	Využívání vytvořených výukových materiálů, tandemové výuky, vzájemné následky v hodinách. Nabídnout atraktivní školení tematicky zaměřená na inovativní formy a metody výuky.
	Nedostatek finančních prostředků na zakoupení a obnovování pomůcek pro rozvoj gramotností	Školy nedokážou efektivně využít pomůcky, které již mají. Nepovažují toto téma za svou prioritu, proto finanční prostředky investují jiným směrem. Nevyužívání dostupných prostředků na nákup pomůcek pro rozvoj gramotností (např. ze Šablon II atd.)	Pomoc školám při efektivním čerpání finančních prostředků z dostupných zdrojů a také při vhodném využívání stávajícího vybavení školy.